

2

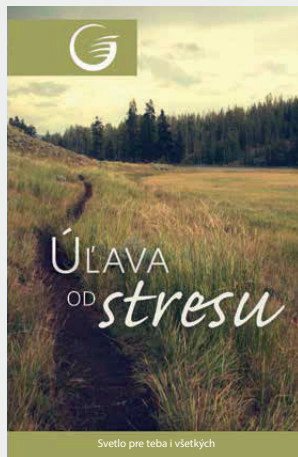
GENEZIS

Štúdium Biblie 2022

Hľadáte odpovede na otázky, ktoré prináša život?

Ak áno, kliknite na

www.glowonline.org/glow-slovak

formát 70 x 108 mm

Vydavateľstvo Advent-Orion v spolupráci s oddelením misie Slovenského združenia CASD predstavilo tzv. misijné letáčky GLOW, ktoré môžu zbory a skupiny SZ CASD vo svojich priestoroch ponúknuť návštevníkom, zaujímavým sa o aktuálne otázky s biblickou, etickou či celospoločenskou tematikou. Zbory ich majú k dispozícii v špeciálnych stojanoch, väčšinou pred vstupom do zborovej miestnosti. Letáčky sú určené okrem toho aj pre všetkých záujemcov, ktorí chcú takýmto spôsobom vo svojom okolí slúžiť a zvestovať evanjelium. **Objednať a odobrať ich je možné u zborových traktátnikov alebo priamo vo Vydavateľstve Advent-Orion.** Odporúčame, aby letáčky objednávali prioritne celé cirkevné zbory a používali ich v rámci svojich miestnych zborových aktivít. **Letáčky sú zadarmo.**

Projekt GLOW je celosvetový projekt Generálnej konferencie CASD, prístupný v mnohých jazykoch a sme radi, že sme sa aj my na Slovensku mohli stať jeho súčasťou. Zatiaľ je k dispozícii 18 letáčikov. Najnovší z nich reaguje na súčasnú situáciu s celosvetovou pandémiou ochorenia COVID-19. Prosíme vás, milé sestry a bratia, modlitebne zväzťe svoje zapojenie do tejto služby a neváhajte sa v prípade akýchkoľvek otázok obrátiť na svojich kazateľov či administrátorov SZ CASD.

Samozrejme, letáčky GLOW sú k dispozícii pre šírenie aj v ONLINE priestore. Je možné s nimi pracovať aj zdieľaním na sociálnych profiloch či preposielaním v PDF.

Čítajte, objednávajte a rozdávejte
GLOW letáčky!

GENEZIS

OBSAH

Úvod	3
1. Stvorenie	5
2. Pád do hriechu	12
3. Kain a jeho odkaz.....	19
4. Potopa	26
5. Národy a Bábel	33
6. Abrahámove korene.....	40
7. Zmluva s Abrahámom.....	47
8. Zaslúbenie.....	54
9. Uchvatiteľ Jákob	61
10. Jákob – Izrael.....	68
11. Jozef – majster snov.....	75
12. Jozef, princ egyptský	82
13. Izrael v Egypte.....	89

Za materiály na štúdium sobotnej školy je zodpovedné Oddelenie sobotnej školy pri Generálnej konferencii Cirkvi adventistov siedmeho dňa a Oddelenie sobotnej školy pri Česko-Slovenskej únii. Text materiálov bol pri preklade upravený podľa pravidiel dohodnutých s Oddelením sobotnej školy pri Generálnej konferencii.

Úlohy sobotnej školy – 2. štvrťrok 2022

Genezis

Autor: Jacques B. Doukhan

Foto: shutterstock images

Vydal Advent-Orion, s. r. o.

Šafárikova 9, 038 61 Vrútky

pre Cirkev adventistov siedmeho dňa

Londýnská 30, 120 00 Praha 2 – Vinohrady

Vytlačil FORK Martin

ISSN 1335-1265 MK SR 1261/95

KNIHA ZAČIATKU

Genezis je kniha o Ježišovi, našom Stvoriteľovi, Udržiavateľovi a Vykupiteľovi. Keď apoštol Ján tisíročia po vzniku knihy Genezis písal svoje evanjelium, vracia sa k slovám Mojžiša a odhaľuje postavenie Ježiša pri stvorení: „¹Na počiatku bolo Slovo, to Slovo bolo u Boha a to Slovo bolo Boh. ²Ono bolo na počiatku u Boha. ³Ním vzniklo všetko a bez neho nevzniklo nič z toho, čo jestvuje. ⁴V ňom bol život a život bol svetlom ľudí.“ (Jn 1,1–4)

Čo sa Ján usiluje zdôrazniť? „Na počiatku“ bolo stvorené všetko, čo predtým nejestvovalo. A všetko, čo kedysi neexistovalo, bolo stvorené Ježišom. Celé stvorenie – od galaxií, ktoré sa rútia vesmírom ako ohromujúce zhluky ohňa a svetla, cez precízne zorganizovanú DNA zázračne votkanú do bunky, až po kvantové vlny – to všetko Ježiš stvoril a udržiava. A práve kniha Genezis je prvým príbehom Písma o stvorení a zároveň o vykúpení, o záchrane tohto stvorenia. V Genezis sa nachádza jediný „oficiálny“ záznam o našom pôvode.

Názov knihy – Genezis – pochádza z gréckeho slova *genesis*, čo znamená „pôvod“ alebo „zrodenie“. Celý koncept je odvodený z hebrejského termínu *berešit* („na počiatku“), čo je vlastne prvé slovo knihy (a teda aj prvé slovo celej Biblie). Kniha Genezis predstavuje základ, na ktorom stojí celé Písmo. Keďže Genezis je taká dôležitá pre celé Písmo, je aj knihou, na ktorú sa zvyšok Písma najviac odvoláva a najviac ju cituje.

Kniha Genezis je dôležitá, pretože nám pomáha porozumieť, kým ako ľudské bytosti vlastne sme. Je to dôležité predovšetkým dnes, keď sa ľudstvo považuje len za výsledok náhody a súhry okolností čisto materialistického vesmíru. Alebo ako povedal jeden fyzik, my ľudia sme len „zorganizované blato“ (čo je do určitej miery pravda, hoci z jeho pohľadu boli oným organizátorom len a len prírodné zákony). Genezis nám však odhaľuje náš skutočný pôvod. Sme bytosti zámerne a dokonale stvorené na Boží obraz v dokonalom svete. Genezis tiež vysvetľuje pád človeka do hriechu. To je aj dôvod, prečo náš svet už nie je dokonalý a prečo nie sme dokonalí ani my, ľudia. Genezis nás však utešuje Božím zaslúbením záchranu vo svete, ktorý nám sám osebe neponúka nič iné ako utrpenie a smrť.

Genezis so svojimi dramatickými príbehmi o zázrakoch (stvorenie, narodenie, dúha) a súdoch (potopa, Sodoma a Gomora), ktoré svedčia o Božej svätej prítomnosti, vzbudzuje úžas. Genezis je však aj kniha dojímavých ľudských príbehov o láske (Jákob a Ráchel), nenávisti (Jákob a Ezáv), narodení (Izák, Jákob a Jákobovi synovia), o smrti (Sára, Ráchel, Jákob a Jozef), vražde (Kain, Simeon a Lévi) a odpustení (Ezáv a Jákob, Jozef a jeho bratia). Je to tiež učebnica s lekciami o etike (Kain, Bábel), o viere (Abrahám, Jakub) a o nádeji a prisľube vykúpenia (rozdrvenie hada, zaslúbená krajina).

Tento štvrťrok budeme nielen čítať a študovať knihu Genezis, budeme si aj užívať jej krásne príbehy a naučíme sa lepšie chodiť s Pánom stvorenia, Bohom Abraháma, Izáka a Jáкова.

Geografické pohyby knihy – od Edenu cez Bábel, zaslúbenú krajinu, Egypt, až po opätovné vyhliadky na zaslúbenú krajinu – nám medzitým pripomínajú pútnický rozmer nášho života a posilňujú našu nádej na skutočnú zaslúbenú krajinu, na nové nebo a novú zem. Keď sledujeme postavy na stránkach knihy Genezis, zisťujeme, že bez ohľadu na to, aký odlišný je čas, miesto, kultúra a okolnosti ich životov, často sú ich príbehy v mnohých ohľadoch aj našimi príbehmi.

Jacques B. Doukhan, DHL, ThD, je emeritným profesorom hebrejčiny a výkladu Starej zmluvy na Teologickom seminári CASD na Andrewsovej univerzite.

(Poznámka slovenskej redakcie: Vzhľadom na tému tohto študijného materiálu budeme v texte na označenie *Prvej Mojžišovej knihy* používať názov *Genezis*. Podobne aj v biblických odkazoch budeme používať skratku *Gn* namiesto zvyčajnej skratky *1Moj.*).

STVORENIE

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Genezis 1 a 2

ÚVODNÝ TEXT

Na počiatku stvoril Boh nebo a zem. (Gn 1,1)

Kniha Genezis, a teda aj celá Biblia, sa začína Božími skutkami stvorenia. Táto skutočnosť je veľmi dôležitá. Znamená totiž, že stvorenie označuje začiatok ľudských aj biblických dejín. Znamená to tiež, že príbeh o stvorení zaznamenaný v knihe Genezis má rovnakú historickú vierohodnosť ako ostatné udalosti ľudských a biblických dejín.

Dva záznamy o stvorení v Genezis 1 a 2 obsahujú dôležité naučenia o Bohu a ľudstve. Počas nášho štúdia sa tento týždeň sústredíme aj na lepšie porozumenie hlbokého významu siedmeho dňa – soboty. Budeme uvažovať o Božom skutku stvorenia človeka z prachu a na Jeho obraz. Bude nás zaujímať zmysel stromu poznania dobra a zla a jeho spojenie so stromom života. Najdôležitejšou lekciou biblických príbehov o počiatku je naučenie o milosti. Naša existencia je výhradne aktom milosti. Boh stvoril nebo a zem, kým ľudia ešte neexistovali. Rovnako ako naše stvorenie, aj naše vykúpenie je darom od Boha. Hlboký zmysel má aj skutočnosť, že oba koncepty – stvorenie aj vykúpenie – nachádzajú svoju odozvu v prikázaní o sobote.

OSNOVA LEKCIE

V prvej lekcii sa budeme zamýšľať nad posolstvom prvých dvoch kapitol kníh Genezis, ktoré hovoria o Bohu Stvoriteľovi a jeho úžasnom diele. Zmyslom štúdia nebude podrobne rozoberať každý verš textu, ale pozrieť sa na ňaj z „vtáčej perspektívy“ ako na celok a pochopiť, čo nám hovorí o Bohu, o stvorení sveta i o nás a našom poslaní na tejto zemi.

- Gn 1,1.2: Stvoriteľ – veľký a blízky Boh (nedeľa)
- Gn 1,31; 2,1–3: Stvorenie – veľmi dobrý dar lásky (pondelok)
- Gn 2,2.3: Sobota – vrchol stvorenia (utorok)
- Gn 1,26–29; 2,7: Človek – obraz dobrého Boha (streda)
- Gn 2,15–17.24: Tri úlohy dané človeku (štvrtok)

BOH STVORENIA

¹Na počiatku stvoril Boh nebo a zem. ²Zem bola pustá a prázdna, tma bola nad prahlinou a Boží duch sa vznášal nad vodami. (Gn 1,1.2)

¹Plesaj Hospodinovi celá zem! ²Radostne slúžte Hospodinovi, prichádzajte pred neho s jasotom! ³Vedzte, že Hospodin je Boh, on nás utvoril, patríme mu, sme jeho ľud, ovce jeho pastviny. (Ž 100,1–3)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Uvažuj o úvodných biblických textoch. Aká je – alebo by mala byť – odpoveď človeka na dielo Boha stvorenia? Prečo?

V Genesis 1 je prvým posolstvom správy o stvorení „Boh“. Počujeme to hneď v prvom verši: „Na počiatku stvoril Boh...“ (Gn 1,1) V prvom riadku (Gn 1,1) je slovo „Boh“ umiestnené v strede verša a v tradičnom liturgickom spievaní je na zdôraznenie významu Boha podčiarknuté tým najsilnejším prízvukom. Text stvorenia sa teda začína dôrazom na Boha, autora stvorenia.

Dá sa povedať, že kniha Genesis sa začína dvomi rôznymi predstavami Boha. Prvá správa o stvorení (Gn 1,1–2,4) hovorí o Bohu, ktorý je nekonečne ďaleko od ľudí. Je to transcendentný Boh, hebrejsky *Elohim*, ktorého meno hovorí o zvrchovanosti Boha. Slovo *Elohim* označuje mimoriadne postavenie a nezmerateľnú silu. Použitie množného čísla slova *Elohim* vyjadruje myšlienku majestátu a nadradenosti.

Druhá správa o stvorení (Gn 2,4–25) predstavuje toho istého Boha ako blízkeho a osobného, imanentného Boha, *Jahveho* (*Hospodina*), ktorého meno podľa mnohých naznačuje blízkosť a vzťah. Text príbehu stvorenia je teda ako celok nepriamou výzvou na uctievanie Boha. Máme si uvedomiť nielen nekonečnú Božiu vznešenosť a moc, ale zároveň aj znať svoju závislosť od neho, pretože „on nás utvoril“ (Ž 100,3). Preto mnoho žalmov opakovane spája tému uctievania s témou stvorenia (Ž 95,1–6; Ž 139,13.14; porovnaj s textom Zj 14,7). Tento dvojité pohľad na Boha, ktorý je z jednej strany majestátny, zvrchovaný a nekonečne mocný a z druhej strany blízky, milujúci a vstupujúci do vzťahu s nami, obsahuje dôležitú myšlienku o tom, ako by sme mali pristupovať k Bohu pri uctívaní. Úžas a vážnosť idú ruka v ruku s radosťou a uistením o Božej blízkosti, láske a Jeho odpustení (pozri Ž 2,11). Význam môžeme vidieť aj v postupnosti týchto dvoch predstavení Boha: skúsenosť Božej blízkosti a intimita Jeho prítomnosti nadväzuje na skúsenosť s Bohom, ktorý je vzdialený. Až keď si uvedomíme, že Boh je veľký, budeme schopní oceniť Jeho milosť a v chvení si vychutnávať Jeho úžasnú a láskyplnú prítomnosť v našich životoch.

APLIKÁCIA

■ Uvažuj o obrovskej moci Boha, ktorý drží vesmír, a napriek tomu môže byť tak blízko pri každom z nás. Prečo je táto úžasná pravda taká nádherná?

STVORENIE

³¹Boh videl, že všetko, čo utvoril, bolo veľmi dobré. Bol večer a bolo ráno, šiesty deň. ¹Takto boli dokončené nebesia, zem i všetky ich zástupy. ²Siedmeho dňa Boh dokončil svoje dielo, ktoré konal, a v siedmy deň si Boh odpočinul od všetkého, čo utvoril. ³Boh požehnal siedmy deň a posvätil ho, lebo v ten deň Boh prestal vykonávať celé svoje stvoriteľské dielo, ktoré utvoril. (Gn 1,31; 2,1–3)

Prečítaj si text Gn 1,3–31 (sústred' sa na verše 4, 10, 12, 18, 21, 25 a 31) a Gn 2,1–3. Aký je význam refrénu „bolo to dobré“ v prvom zázname príbehu stvorenia? Čo sa môžeme naučiť zo záveru správy o stvorení (Gn 2,1–3)?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Po každom kroku v procese stvorenia Boh hodnotí svoje dielo ako *tov* – „dobré“. Toto prídavné meno vo všeobecnosti znamená, že Božie dielo stvorenia bolo úspešné. Božie konštatovanie, že to „bolo dobré“ znamená, že to „fungovalo“. Svetlo svietilo (Gn 1,4), rastliny prinášali plody (Gn 1,12) a podobne.

Toto slovo však znamenalo viac než efektivitu funkcie. Hebrejské slovo *tov* sa používa v Biblii aj na označenie estetického ocenenia niečoho krásneho (Gn 24,16). Vyjadruje tiež protiklad zla (Gn 2,9), ktoré je spojené so smrťou (Gn 2,17).

Slovné spojenie „bolo to dobré“ znamená, že stvorenie fungovalo tak, ako malo, bolo krásne a dokonalé a nebolo v ňom žiadne zlo. Svet však „ešte“ nebol ako náš svet. Nebol ovplyvnený hriechom a smrťou. Táto myšlienka je zdôraznená v úvode k druhej správe o stvorení (pozri Gn 2,5).

Uvedený opis stvorenia je v príkrom rozpore s evolučnými teóriami, ktoré dogmaticky vyhlasujú, že svet sa formoval postupne, sériou náhodných udalostí, počínajúc od horšieho stavu k lepšiemu.

Naproti tomu biblický autor tvrdí, že Boh úmyselne a nečakane stvoril svet (Gn 1,1). Nešlo o žiadnu náhodu ani nijaké prekvapenie. Svet nevznikol sám od seba, ale ako dôsledok Božej vôle a Božieho slova (Gn 1,3). Sloveso *bara* – „stvorit“ preložené v Genesis 1 v tom zmysle, že Boh na začiatku „stvoril“ nebo a zem, sa vyskytuje iba vtedy, ak je jeho podmetom Boh a označuje náhlost a neočakávanosť: *Boh hovoril a bolo to tak*.

Text záznamu stvorenia nás informuje, že vtedy vzniklo „všetko“ (Gn 1,31) a samotný Stvoriteľ „všetko“ označil ako „veľmi dobré“ (Gn 1,31). Genesis 1,1 uvádza samotnú udalosť stvorenia neba a zeme. Genesis 2,1 vyhlasuje, že udalosť bola dokončená. A všetko bolo dokončené, vrátane soboty, za sedem dní.

APLIKÁCIA

- Prečo predstava miliárd rokov trvajúcej evolúcie úplne ruší posolstvo príbehu stvorenia zaznamenané v knihe Genesis? Prečo sú tieto dva pohľady vo všetkých smeroch nezlučiteľné?

SOBOTA

²Siedmeho dňa Boh dokončil svoje dielo, ktoré konal a v siedmy deň si Boh odpočinul od všetkého, čo utvoril. ³Boh požehnal siedmy deň a posvätil ho, lebo v ten deň Boh prestal vykonávať celé svoje stvoriteľské dielo, ktoré utvoril. (Gn 2,2.3)

⁸Pamätaj na sobotný deň, že ho máš svätiti! ⁹Šesť dní budeš pracovať a konať všetku svoju prácu. ¹⁰Siedmy deň je sobota pre Hospodina, tvojho Boha. Nebudeš konať nijakú prácu ani ty, ani tvoj syn, ani tvoja dcéra, ani tvoj sluha, ani tvoja slúžka, ani tvoj dobytok, ani cudzinec, ktorý je v tvojich bránach.

¹¹Veď Hospodin za šesť dní vytvoril nebo a zem, more a všetko, čo je v nich, a v siedmy deň odpočíval. Preto Hospodin požehnal sobotný deň a posvätil ho. (Ex 20,8–11)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Uvažuj o textoch z úvodu (Gn 2,2.3 a Ex 20,8–11). Ako sa siedmy deň soboty týka stvorenia? Ako môže toto spojenie ovplyvniť naše prežívanie soboty?

„Boh dokončil svoje dielo“ stvorenia, a to ho viedlo k ustanoveniu soboty. Siedmy deň je teda výrazom našej viery, že Boh pri stvorení dokončil svoje dielo a že ho považoval za „veľmi dobré“. Zachovávať sobotu znamená, že sa spájame s Bohom a spolu s ním uznávame hodnotu a krásu Jeho stvorenia.

Môžeme si odpočinúť od svojich diel, rovnako ako si Boh odpočinul od svojich. Zachovávanie soboty znamená povedať áno Božiemu „veľmi dobrému“ stvoreniu, ktorého súčasťou sú aj naše fyzické telá. Na rozdiel od niektorých starovekých (a aj súčasných) presvedčení, nič v Písme, ani v Starej ani v Novej zmluve, neznehodnocuje telo ako niečo zlé. Vnímanie tela ako niečoho zlého je pohanský koncept, nie biblický. Tí, čo zachovávajú sobotu, sú vďační za Božie stvorenie, ktoré zahŕňa aj ich vlastné telo. Majú teda dôvod tešiť sa zo stvorenia a starať sa o svoje telo.

Sobota, ktorá predstavuje prvý „koniec“ v dejinách človeka, je tiež znamením nádeje pre trpiace ľudstvo a stonajúci svet. Je zaujímavé, že slovné spojenie „dokončil svoje dielo“ sa opätovne objavuje v súvislosti s koncom stavby svätyne (Ex 40,33) a tiež na konci stavby Šalamúnovho chrámu (1Krľ 7,40.51). Svätyňa aj chrám boli miestami, ktoré ľudí učili o evanjeliu a záchrane.

Po páde do hriechu nadobudla sobota ďalší význam. Každý týždeň poukazuje na zázrak spásy, ktorého neoddeliteľnou súčasťou je zázrak nového stvorenia (Iz 65,17; Zj 21,1). Sobota, ktorá prichádza na konci týždňa, je znamením, že aj utrpenie a skúšky tohto sveta budú mať svoj koniec.

Preto si Ježiš vybral sobotu ako najvhodnejší deň na uzdravenie chorých (Lk 13,13–16). Na rozdiel od najrôznejších tradícií, v ktorých sa náboženský predstavitelia zasekli, sobotňajším uzdravením Ježiš veľmi jasne ukázal na čas, keď sa skončí všetka bolesť, všetko utrpenie a všetka smrť, čo je definitívny záver procesu spásy. Preto každá sobota poukazuje na nádej vykúpenia.

- Ako ti sobotný odpočinok pomáha prežívať skúsenosť odpočinku a spásy, ktoré teraz máme v Ježišovi a ktoré sa napokon naplnia pri stvorení nového neba a novej zeme?

APLIKÁCIA

STVORENIE ĽUDSTVA

²⁶Boh povedal: „Utvorme človeka na svoj obraz, na svoju podobu. Nech ľudia vládnu nad morskými rybami, nebeským vtáctvom, dobytkom, nad celou zemou a nad všetkými plazmi, čo sa hýbu po zemi!“ ²⁷Boh stvoril človeka na svoj obraz; na Boží obraz ho stvoril. Stvoril ich ako muža a ženu. ²⁸Boh ich požehnal a povedal im: „Plodte sa a množte sa, naplňte zem a podmaňte si ju! Panujte nad morskými rybami, nad nebeským vtáctvom a nad všetkou zverou, čo sa pohybuje na zemi!“ ²⁹Potom Boh povedal: „Dal som vám všetky semenné rastliny na zemi a všetky stromy, prinášajúce ovocie, v ktorom je semeno, aby vám boli pokrmom. (Gn 1,26–27)

Vtedy Hospodin, Boh, stvárnil človeka, prach zo zeme, a vdýchol mu do nozdier dych života. Tak sa stal človek živou bytosťou. (Gn 2,7)

Stvorenie ľudí bolo posledným Božím aktom stvorenia, ako ho zaznamenáva kniha Genezis. Ľudia sú vrcholom celého pozemského stvorenia, zmyslu, pre ktorý bola vytvorená naša planéta.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Uvažuj o úvodných textoch (Gn 1,26–29 a Gn 2,7). Ako spolu súvisia tieto dve podania stvorenia človeka?

To, že Boh stvoril ľudí na svoj obraz, je jedným z najodvážnejších tvrdení Písma. Len ľudia boli stворení na Boží obraz. Hoci „Boh utvoril rôzne druhy divej zveri“ (Gn 1,25), iba v súvislosti s ľuďmi sa dozvedáme, že „Boh stvoril človeka na svoj obraz“ (Gn 1,27). Toto konštatovanie sa často obmedzovalo na duchovnú povahu ľudí v zmysle, že „Boží obraz“ znamená iba administratívnu funkciu reprezentovania Boha alebo duchovnú funkciu vzťahu človeka s Bohom či ľudí navzájom.

Aj keď sú tieto chápania správne, nezahŕňajú dôležitú fyzickú realitu stvorenia. Oba rozmary sú zahrnuté vo dvoch slovách „obraz“ a „podoba“, ktoré opisujú tento proces v Genezis 1,26. Kým hebrejské slovo *celem* („obraz“) odkazuje na konkrétny tvar fyzického tela, slovo *demut* („podoba“) odkazuje na abstraktné vlastnosti, ktoré sú porovnateľné s božskou osobou.

Hebrejské vyjadrenie „Boží obraz“ by preto malo byť chápané v celkovom zmysle biblického pohľadu na ľudskú prirodzenosť. Biblický text potvrdzuje, že jednotlivci (muži a ženy) boli stворení na Boží obraz telesne aj duchovne. „Keď Adam vyšiel z ruky Stvoriteľa, niesol vo svojej telesnej, duševnej a duchovnej prirodzenosti podobu svojho Tvorcu.“ (Ed 15; Vých 12)

Toto celostné chápanie Božieho obrazu, vrátane telesného rozmeru, je potvrdené aj v druhom príbehu o stvorení, ktorý hovorí, že vďaka Božiemu stvoriteľskému činu „sa stal človek živou bytosťou“ (Gn 2,7). Text doslova hovorí „živou dušou“ (hebrejsky *nefeš*; tak prekladá napríklad Roh). Skutočnosť, že človek sa stal živou bytosťou, je výsledkom dvojitého Božieho konania: Boh „stvárnil“ človeka a Boh do neho „vdýchol“ dych života. Všimnime si, že „dych“ často odkazuje na duchovný rozmer, ale je tiež úzko spojený s biologickou schopnosťou dýchania, súčasťou človeka, ktorý bol „stvárněný... z prachu zeme“ (Roh). Tento „dych života“ je v duchovnom zmysle „dychom“ a vo fyzickom zmysle „životom“.

Boh neskôr uskutoční tretí krok, tentoraz aby stvoril ženu z tela muža (Gn 2,21.22), čím chce zdôrazniť, že žena je rovnakej povahy ako muž.

■ **Čo pre teba znamená, že Boh je tvojím Stvoriteľom a že si stворený na Boží obraz?**

APLIKÁCIA

ZODPOVEDNOSŤ ČLOVEKA

¹⁵Hospodin, Boh, vzal človeka a umiestnil ho v záhrade Eden, aby ju obrábal a strážil. ¹⁶Hospodin, Boh, prikázal človekovi: „Môžeš jesť zo všetkých stromov záhrady, ¹⁷ale nejedz zo stromu poznania dobra a zla, lebo v deň, v ktorom by si z neho jedol, určite zomrieš.“ (Gn 2,15–17)

Preto opustí muž svojho otca i matku a prilhne k svojej žene a budú jedno telo. (Gn 2,24)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Hneď ako Boh stvoril prvého človeka, dal mu tri dary: rajskú záhradu (Gn 2,8), jedlo (Gn 2,16) a ženu (Gn 2,22).

Uvažuj o úvodných textoch (Gn 2,15–17; Gn 2,24). Aké povinnosti dostal človek vo vzťahu k stvoreniu a k Bohu? Ako spolu súvisia tieto dve povinnosti?

Prvá povinnosť človeka sa týka prirodzeného prostredia, do ktorého ho Boh umiestnil. Človek mal záhradu „obrábať a strážiť“ (Gn 2,15). Sloveso *abad* („slúžiť“, „pracovať“) sa vzťahuje na prácu. Nestačí len prijať dar. Musíme sa oň starať, aby niesol ovocie. Podobný princíp Ježiš zopakuje vo svojom podobnenstve o talentoch (Mt 25,14–30). Sloveso *šamar* („udržiavať“, „uchovávať“) v sebe nesie rozmer zodpovednosti za ochranu prijatého daru.

Druhá povinnosť sa týka jeho jedla. Potrebujeme mať na pamäti, že Boh dáva tento dar ľuďom (pozri Gn 1,29). Boh človeku tiež povedal: „Môžeš jesť zo všetkých stromov záhrady.“ (Gn 2,16) Ľudia nestvorili ani stromy, ani ich ovocie – jedlo. Išlo úplne o dar milosti.

Ale aj tu platí prikázanie: mali prijať a tešiť sa z veľkorysého Božieho daru „zo všetkých stromov záhrady“. Ako súčasť tejto milosti však Boh pridáva jedno obmedzenie. Nemali jesť z jedného konkrétneho stromu. Užívanie si bez akýchkoľvek obmedzení povedie k smrti. Tento princíp platil v rajskej záhrade a v mnohých ohľadoch rovnaký princíp existuje aj dnes.

Tretia povinnosť človeka sa týka jeho ženy, tretieho Božieho daru: „Opustí muž svojho otca i matku a prilhne k svojej žene a budú jedno telo.“ (Gn 2,24) Toto mimoriadne vyhlásenie je silným výrazom, ktorý vyzdvihuje ľudskú zodpovednosť za manželskú zmluvu a cieľ byť „jedným telom“, teda jednou bytosťou (porovnaj s Mt 19,7–9).

Dôvod, prečo sa tu hovorí, že by mal „muž“ opustiť svojich rodičov, pravdepodobne súvisí s častým biblickým používaním tzv. „generického maskulína“ – teda s používaním mužského rodu pre ľudí všeobecne, bez rozdielu pohlaví. Preto máme dôvod predpokladať, že rovnaké prikázanie sa vzťahuje aj na ženu. Platí teda, že keď raz prijmem Boží dar manželského puta, vyžaduje si to okrem iného aj ľudskú zodpovednosť, ktorej verné napĺňanie spočíva na oboch – na mužovi aj na žene.

APLIKÁCIA ■ **Uvažuj nad všetkým, čo ti Boh dal. Aká je tvoja zodpovednosť za všetko, čo si dostal?**

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Výchova* si prečítajte kapitolu „Veda a Biblia“.

„Keďže kniha prírody a kniha zjavenia nesú pečate tej istej majstrovskej mysle, nemôžu hovoriť inak než v úplnom súlade. Rôznymi metódami a rôznymi jazykmi svedčia o rovnako veľkých pravdách. Veda stále objavuje nové divy, ale vo svojom výskume neprináša nič, čo by pri správnom chápaní odporovalo božskému zjaveniu. Kniha prírody a písané slovo sa navzájom objasňujú. Tým, že nás učia čosi o zákonoch, ktorými Boh pôsobí, nás s ním vlastne bližšie zoznamujú.“

Záver mylné odvodené zo skutočností pozorovaných v prírode vedú však ku zdanlivému rozporu medzi vedou a zjavením. V snahe o obnovenie súladu medzi nimi boli prijaté také výklady Písma, ktoré podkopávajú a ničia silu Božieho slova. Geológia sa chápe v rozpore s doslovnou interpretáciou Mojžišovho záznamu stvorenia. Tvrdí sa, že na vývoj zeme z chaosu boli potrebné milióny rokov. V snahe prispôbiť Bibliu tomuto domnelému zjaveniu vedy sa dni stvorenia považujú za dlhé, neurčité obdobia, ktoré pokrývali tisíce, či dokonca milióny rokov.

Taký záver je neoprávnený. Biblický záznam je v súlade sám so sebou i s učením prírody.“ (Ed 128.129; Vých 111.112)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Prečo by bola ovplyvnená kvalita našej viery, ak by sme verili, že príbehy o stvorení sú len legendami, „mýtmi“, ktoré vznikli tak, aby nám sprostredkovali duchovné naučenia, ale bez historickej reality? Čo v biblickom texte naznačuje, že autor vedel, že príbeh stvorenia je rovnako „historický“ ako ostatné príbehy v knihe *Genesis*? Aké je Ježišovo svedectvo o historickej pravde týchto príbehov?
2. Čo nás príbeh *Genesis* učí o tom, že starostlivosť o Zem je dôležitá? Ako môžeme byť dobrými správcami našej planéty a zároveň sa vyhýbať nebezpečenstvu, že budeme uctievať stvorenstvo namiesto toho, aby sme uctievali samotného Stvoriteľa? V čom spočíva pokušenie uctievať stvorenstvo? (Pozri Rim 1,25.)
3. Ako sa napriek tisícročia dlhému pustošivému vplyvu hriechu neustále prejavuje pôvodný zázrak, krása a majestátnosť „veľmi dobrého“ stvorenia? Čo toto stvorenie vypovedá o Božej добрote a moci?

Týždeň od 3. do 9. apríla

PÁD DO HRIECHU

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Genezis 3

ÚVODNÝ TEXT

Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou, medzi твоjím potomstvom a jej potomstvom; ono ti rozšliape hlavu, ty mu však zraníš päťu! (Gn 3,15)

Uprostred všetkého, čo Boh povedal našim prvým rodičom v Edene, zaznela aj výstraha: „Môžeš jesť zo všetkých stromov záhrady, ale nejedz zo stromu poznania dobra a zla, lebo v deň, v ktorom by si z neho jedol, určite zomrieš.“ (Gn 2,16.17) Toto varovanie pred jedením zo stromu poznania dobra a zla nám ukazuje, že hoci mali poznať dobro, nebolo Božím zámerom, aby poznali zlo. Dnes je nám celkom jasné, prečo.

Hrozba smrti, ktorá sa viazala na varovanie pred neposlušnosťou, sa mala naplniť tiež (Gn 2,17): „veď prach si a do prachu sa vrátiš“ (Gn 3,19). Nielenže nemohli ďalej jesť zo stromu života, boli vyhnaní aj z rajskej záhrady (Gn 3,24), a preto nemali prístup k tomu, čo by im mohlo ako hriešnikom poskytnúť večný život (Gn 3,22).

Uprostred tejto tragédie však prichádza nádej, ktorá sa nachádza vo verši 3,15. Tento text sa nazýva aj „protoevanjelium“ alebo „prvé zaslúbenie evanjelia“. Áno, tento verš predstavuje prvé evanjelium, ktoré sa nachádza v Biblii. Ľudia prvýkrát počujú, že napriek fatálnemu zlyhaniu a pádu Boh pre človeka pripravil spôsob záchranu.

OSNOVA LEKCIE

Druhá lekcia tohto štvrtroku nás bude viesť treťou kapitolou knihy Genezis, ktorá predstavuje vstup hriechu do ľudských životov. Je tu predstavený nielen pôvodca hriechu a jeho ľstivá taktika, ale tiež tragické následky, ktoré hriech do sveta priniesol. Zároveň ale z Božej milosti zaznie aj posolstvo nádeje.

- Gn 3,1: Ľstivý had (nedeľa)
- Gn 3,1–6: Ľákavé pokušenie (pondelok)
- Gn 3,7–13: Skrývanie sa pred Bohom (utorok)
- Gn 3,14.15: Osud hada (streda)
- Gn 3,15–24: Osud ľudstva (štvrtok)

ĽSTIVÝ HAD

Had bol najľstivejší zo všetkých poľných zvierat, ktoré utvoril Hospodin, Boh. (Gn 3,1a)

Bojím sa však, aby sa vaše mysle neodvrátili od úprimnosti a čistoty voči Kristovi tak, ako zvedol had Evu svojou ľstivosťou. (2Kor 11,3)

⁷Na nebi sa strhol boj. Michal a jeho anjeli bojovali proti drakovi; aj drak a jeho anjeli bojovali. ⁸No neobstáli a nebolo už pre nich miesto v nebi. ⁹Veľký drak, starý had, ktorý sa volá diabol a satan, zvodca celého sveta, bol zvrhnutý na zem a s ním boli zvrhnutí aj jeho anjeli. (Zj 12,7–9)

Uvažuj o uvedených veršoch. Kto je podľa Biblie had? Ako oklamal Evu?

Gn 3,1

2Kor 11,3

Zj 12,7–9

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Text Genesis 3 sa začína „hadom“. Vetná skladba prvého verša naznačuje dôraz na túto postavu deja – slovo „had“ je prvým slovom vety. Spôsob, akým je „had“ predstavený v hebrejskom texte, naznačuje, že ide o známu postavu, akoby čitateľ už mal vedieť, kto had je. Realita tejto bytosti je teda potvrdená z prvého slova kapitoly.

Písmo identifikuje hada ako Božieho nepriateľa (Iz 27,1) a výslovne ho nazýva „diabol a satan“ (Zj 12,9). Rovnako na starovekom Blízkom východe had zosobňoval moc zla.

„Satan v snahe vykonať svoje dielo si nepozorovane zvolil za svoj nástroj hada ako vhodný spôsob svojho ľstivého zámeru. Had bol vtedy jedným z najkrajších a najmúdrejších pozemských tvorov. Mal krídla ako z jagavého zlata a pri lietaní bol oslnivo krásny.“ (PP 53; PP /sk/ 32)

Keď Biblia v akejkoľvek súvislosti hovorí o diablove, nejde len o metaforu. V Písme je satan zobrazený ako doslovná bytosť, nielen ako rečnícky symbol či abstraktný princíp na zobrazenie zla alebo temnej stránky ľudstva.

Had sa ľuďom nepredstavuje ako Boží nepriateľ. Naopak, odvoláva sa na Božie slová, ktoré cituje a zdá sa, že ich aj podporuje. Hneď od začiatku môžeme teda vidieť, že satan rád cituje Boha a, ako bude neskôr zrejme, dokonca cituje aj samotné Božie slovo (Mt 4,6).

Všimnite si tiež, že had sa so ženou nijako otvorene neháda. Kládie otázku, ktorá naznačuje, že verí v to, čo im Boh povedal. Napokon sa pýta: „Naozaj vám Boh zakázal...?“ (Gn 3,1) Už od začiatku teda vidíme, aká bola táto bytosť prefikovaná a nečestná. A ako uvidíme, fungovalo to.

- **Ak bol Satan schopný oklamať bezhriešnu Evu v Edene, o koľko sme zraniteľnejší my dnes? Aká je naša najlepšia obrana proti jeho podvodom?**

APLIKÁCIA

LÁKAVÉ POKUŠENIE

¹⁶Hospodin, Boh, prikázal človekovi: „Môžeš jesť zo všetkých stromov záhrady, ¹⁷ale nejedz zo stromu poznania dobra a zla, lebo v deň, v ktorom by si z neho jedol, určite zomrieš.“ (Gn 2,16.17)

¹Had bol najľstivejší zo všetkých poľných zvierat, ktoré utvoril Hospodin, Boh. Povedal žene: „Naozaj vám Boh zakázal jesť zo všetkých stromov záhrady?“ ²Žena mu odpovedala: „Ovocie zo stromov v záhrade jesť smieme, ³ale o ovocí stromu, ktorý je uprostred záhrady, Boh povedal: ‚Nejedzte z neho, nedotknite sa ho, aby ste nezomreli!‘“ ⁴No had žene povedal: „Nie, určite nezomriete! ⁵Boh totiž vie, že v deň, keď budete z neho jesť, otvoria sa vám oči a budete ako Boh, budete poznať dobro i zlo.“ ⁶Žena videla, že by bolo dobré jesť zo stromu, lebo strom je na pohľad lákavý a na získanie múdrosti vábivý. Vzala z jeho ovocia, jedla, potom dala aj svojmu mužovi, ktorý bol s ňou, a jedol aj on. (Gn 3,1–6)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Uvažuj o úvodných textoch (Gn 2,16.17; 3,1–6 a tiež o Jn 8,44). Porovnaj slová Božieho prikázania Adamovi so slovami hada adresovanými žene. V čom spočíva rozdiel? Aký je význam týchto rozdielov?

Všimnime si paralely medzi Božím rozhovorom s Adamom (Gn 2,16.17) a Eviným rozhovorom s hadom. Akoby sa teraz had postavil na Božie miesto a bol informovanejší. Najprv len položil otázku, ktorá mala naznačiť, že žena pravdepodobne Boha nepochopila. Potom však otvorene sponchybnil Božie úmysly, a dokonca mu odporoval.

Satanov útok sa týka dvoch problémov – smrti a poznania dobra a zla. Boh ľudí jasne a dôrazne povedal, že v prípade neposlušnosti je ich smrť istá (Gn 2,17). Satan však povedal, že nezomrú. To by však naznačovalo, že ľudia sú sami osebe nesmrteľní (Gn 3,4). Aj keď Boh Adamovi zakázal jesť z ovocia (Gn 2,17), satan ich povzbudzoval, aby jedli ovocie, pretože keby ho jedli, boli by ako Boh (Gn 3,5).

Satanove dva argumenty týkajúce sa nesmrteľnosti a podobnosti s Bohom presvedčili Evu, aby jedla ovocie zo stromu poznania dobra a zla. Je znepokojujúce, že hneď ako sa žena rozhodla neposlúchať Boha a jesť zakázané ovocie, správala sa, akoby Boh už nebol prítomný a na jeho miesto sa postavila ona. Biblický text si všíma túto zámenu. Eva používa Boží jazyk – jej hodnotenie zakázaného ovocia „videla, že by bolo dobré“ (Gn 3,6) –, pripomína Božie hodnotenie stvorenia: „videl, že... je dobré“ (Gn 1,4).

Pokušenia nesmrteľnosti a podobnosti s Bohom tvoria podstatu myšlienky nesmrteľnosti v starovekých egyptských a gréckych náboženstvách. Túžba po nesmrteľnosti, ktorá bola považovaná za božský atribút, nútila týchto ľudí hľadať aj božské postavenie, aby (ako dúfali) mohli získať nesmrteľnosť. Tento spôsob myslenia nenápadne prenikol aj do židovsko-kresťanských kultúr a zrodil vieru v nesmrteľnosť duše, ktorá v mnohých denomináciách existuje dodnes.

APLIKÁCIA

- Rôzne svetonázory a motivačné prístupy aj dnes stavajú na tom, že v každom z nás je niečo nesmrteľné, z čoho vyplývajú rozmanité, často veľmi scestné aplikácie. Ako nám naše chápanie ľudskej prirodzenosti a stavu mŕtvych poskytuje dôležitú ochranu pred týmito nebezpečnými podvodmi?

SKRÝVANIE SA PRED BOHOM

⁷Obom sa otvorili oči a spoznali, že sú nahí. Splietli figové listy a urobili si zástery. ⁸Keď počuli hlas Hospodina, Boha, ktorý sa prechádzal po záhrade za popoludňajšieho vánku, ukryl sa človek i jeho žena pred Hospodinom, Bohom, medzi stromy záhrady. ⁹Hospodin, Boh, zavolať na človeka a opýtal sa ho: „Kde si?“ ¹⁰On odpovedal: „Počul som tvoj hlas v záhrade, zľakol som sa, pretože som nahý, a tak som sa skryl.“ ¹¹Potom sa ho spýtal: „Kto ti povedal, že si nahý? Nejedol si azda zo stromu, z ktorého som ti zakázal jest?“ ¹²Človek odvetil: „Žena, ktorú si mi dal, aby bola so mnou, dala mi z toho stromu, tak som jedol.“ ¹³Nato povedal Hospodin, Boh, žene: „Čo si to urobila?“ Ona odpovedala: „Had ma naviedol, tak som jedla.“ (Gn 3,7–13)

Uvažuj o úvodnom texte (Gn 3,7–13). Prečo sa Adam a Eva schovávali pred Bohom? Ako rozumieš Božej otázke: „Kde si?“ Ako sa Adam a Eva snažili ospravedlniť svoje správanie?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Po prestúpení Božieho zákazu sa Adam a Eva cítili nahí. Prišli totiž o rúcho slávy, ktoré odzrkadľovalo Božiu prítomnosť (pozri Ž 8,6; porovnaj so Ž 104,1.2). Boží obraz, na ktorý boli stvorení, označil hriech. Sloveso „urobili“ v slovnom spojení „urobili si zástery“ (Gn 3,7) sa doteraz vzťahovalo iba na Boha Stvoriteľa (v hebrejčine je tu použité rovnaké sloveso ako vo veršoch Gn 1,7.16.25 atď.). Akoby sa svojím „robením“ snažili nahradiť Stvoriteľa. Vlastným činom sa usilovali zakryť svoj hriech. Takéto konanie apoštol Pavol odsudzuje a označuje ho za nefunkčné, „ospravedlnenie zo skutkov“ (Ga 2,16).

Keď k nim pristúpil Boh, položil im rečnícku otázku „Kde si?“ (Gn 3,9). Podobnú otázku Boh neskôr položil aj Kainovi (Gn 4,9). Boh samozrejme poznal odpovede na svoje otázky. Kládie ich však v prospech vinných, aby im pomohol uvedomiť si, čo urobili, a zároveň ich priviedol k pokániu a spáse. Od chvíle, keď ľudia zhrešili, Hospodin pracoval na ich záchrane a vykúpení.

V skutočnosti celý scenár odzrkadľuje myšlienku vyšetrovacieho súdneho konania, ktoré sa začína, keď sudca vypočúva páchatela (Gn 3,9), aby ho pripravil na trest (Gn 3,14–19). Robí to však aj preto, aby urýchlil pokánie, ktoré napokon povedie k spáse (Gn 3,15). Tento motív sa nachádza v celom Písme. Ako je to u hriešnikov bežné, Adam a Eva sa spočiatku pokúšajú vyhnúť obviňovaniu a snažia sa hodiť vinu na niekoho iného. Na Božiu otázku Adam odpovedá, že to bola žena, ktorú mu Boh dal (Gn 3,12), ktorá ho priviedla k hriechu. Podľa Adamovej teórie to teda bola chyba Evy (a teda vlastne Božia chyba), ale určite nie jeho vlastná.

Eva odpovedá, že to bol had, kto ju oklamal. Hebrejské sloveso *naša* („podviesť“, „oklamať“, „naviesť“ v Gn 3,13) znamená dávať ľuďom falošné nádeje a priviesť ich k presvedčeniu, že konajú správne (pozri 2Krľ 19,10; Iz 37,10; Jer 49,16).

Adam obviňuje ženu a hovorí, že to ona mu dala ovocie (niečo pravdy na tom je) a Eva viní hada, že ju oklamal (aj na tom je kus pravdy). Nakoniec však boli vinní obaja.

- Je ľahké skĺznuť do obviňovania niekoho iného za vlastné zlyhanie. V čom spočíva nebezpečenstvo takéhoto konania?

APLIKÁCIA

OSUD HADA

¹⁴Hospodin, Boh, povedal hadovi: „Pretože si to urobil, budeš prekliaty, vyvrhnutý spomedzi všetkého dobytká a všetkých divých zvierat. Budeš sa plaziť po bruchu a hľtať prach po všetky dni svojho života. ¹⁵Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou, medzi tvojím potomstvom a jej potomstvom; ono ti rozšliape hlavu, ty mu však zraníš pätu!“ (Gn 3,14.15)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Uvažuj o úvodnom texte (Gn 3,14.15). Čo Hospodin povedal hadovi? Akú nádej obsahujú tieto verše?

Boh začína svoj súd s hadom, pretože práve had stál na začiatku celej drámy. Had je zároveň jedinou bytosťou, ktorá je v tomto príbehu prekliata. Dostávame sa tu k akémusi „obráteneému“ stvoreniu. Kým stvorenie viedlo k životu, oceneniu dobra a k požehnaní, súd vedie k smrti, k zlu a ku kliatbam. Vedie však aj k nádeji a k zaslúbeniu záchrany. Okrem pochmúrneho obrazu rozdrveného hada, ktorý žerie prach (Gn 3,14), žiari v tomto texte nádej na záchranu ľudstva, ktorá má formu proctva. Skôr ako Hospodin odsúdi Adama a Evu, dáva im nádej na záchranu (Gn 3,15). Áno, zhrešili a budú trpieť pre svoj hriech a napokon zomrú. Ale napriek všetkému existuje nádej na záchranu.

Porovnaj text Gn 3,15 s textami Rim 16,20; Heb 2,14 a Zj 12,17. Ako je v týchto textoch predstavený veľký spor a plán spásy?

Všimnime si paralely medzi Gn 3,15 a Zj 12,17: drak (had), rozzúrený (nepriateľstvo); semeno (potomstvo); a žena v Edene a žena v Zjavení 12,17. Boj (veľký spor), ktorý sa pádom do hriechu presťahoval do Edenu, bude pokračovať až do konca časov. Prísľub satanovej porážky však bol daný už v Edene. Jeho hlava bude rozdrvená, čo je téma, ktorá je jasnejšie odhalená v Zjavení zobrazením konečné zničenie satana (Zj 20,10). To znamená, že ľudstvo dostalo od začiatku nádej, že z desivého chaosu, ktorý vzišiel z „poznania zla“, existuje východisko, nádej, o ktorú sa môžeme všetci spoločne podeliť práve teraz.

APLIKÁCIA ■ **Hospodin začal odhaľovať plán spásy už v samotnom Edene, kde mal počiatok hriech a zlo na zemi. Čím sú Hospodinove zaslúbenia pre teba povzbudením a upokojením?**

OSUD ĽUDSTVA

¹⁵„Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou, medzi твоjím potomstvom a jej potomstvom; ono ti rozšliape hlavu, ty mu však zraníš päť!“¹⁶Žene povedal: „Rozmnožím tvoje trápenie v tehotenstve, v bolestiach budeš rodiť deti. Budeš ťužiť po svojom mužovi, ale on bude vládnuť nad tebou.“¹⁷Mužovi povedal: „Pretože si poslúchol hlas svojej ženy a jedol si zo stromu, z ktorého som ti zakázal jesť, nech je pre teba prekliata pôda. S námahou sa z nej budeš živiť po všetky dni svojho života.“¹⁸Trnie a bodláčie ti bude rodiť a ty budeš jesť polné byliny.¹⁹V pote tváre budeš jesť chlieb, kým sa nevrátiš do zeme, lebo z nej si bol vzatý, ved' prach si a do prachu sa vrátiš.“²⁰Človek dal svojej žene meno Eva, pretože ona bola matkou všetkých živých.²¹Hospodin, Boh, urobil mužovi a jeho žene kožené šaty a zaodel ich.²²Potom Hospodin, Boh, povedal: „Hľa, človek sa stal ako jeden z nás: Pozná dobro i zlo. Len aby teraz nesiahol rukou na strom života, nejedol z neho a nežil naveky!“²³Hospodin, Boh, ho vyhnal zo záhrady Eden, aby obrábal pôdu, z ktorej bol vzatý.²⁴Odohnal človeka a na východ od záhrady Eden postavil cherubov a blýskavý plamenný meč, aby strážili cestu k stromu života. (Gn 3,15–24)

Uvažuj o dnešnom texte (Gn 3,15–24). Čo sa stalo Adamovi a Eve ako následok ich pádu do hriechu?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Hoci Boží súd nad hadom je výslovne označený ako kľatba (Gn 3,14), Boží súd nad ženou a mužom takto charakterizovaný nie je. Slovo „kľatba“ je použité znova len v súvislosti s „pôdou“ (Gn 3,17). To znamená, že Boh mal s mužom a ženou iné plány než s hadom. Bola im ponúknutá nádej, ktorú však had nedostal.

Pretože hriech ženy vyplýva z jej spolčenia sa s hadom, verš opisujúci Boží súd nad ženou súvisí s rozsudkom nad hadom. Nielenže Gn 3,16 bezprostredne nadväzuje na Gn 3,15, ale paralely medzi týmito dvomi prorockými jasne naznačujú, že prorocko týkajúce sa ženy v Gn 3,16 je potrebné čítať v súvislosti s mesiášskym prorockom v Gn 3,15. Boží súd o žene, vrátane bolestivého pôrodu, by sme mali chápať v pozitívnej perspektíve spásy (porovnaj s 1Tim 2,14.15).

Pretože mužov hriech je dôsledkom toho, že namiesto poslušnosti Bohu počúval ženu, je zem, z ktorej bol vzatý, prekliata (Gn 3,17). Následkom toho musí človek ťažko pracovať (Gn 3,17–19) a potom sa aj „vrátiť“ do zeme, odkiaľ pochádza (Gn 3,19). Niečo také sa nemalo nikdy stať a nikdy to nebolo súčasťou pôvodného Božieho plánu.

Je príznačné, že proti tejto beznádejnej vyhladke na smrť sa potom Adam obracia k žene, kde vidí nádej na život prostredníctvom jej schopnosti privádzať na svet deti (Gn 3,20). To znamená, že aj uprostred trestu smrti vidí nádej na život. Boh, ako každý milujúci rodič, chcel pre Adama a Evu len dobro, nie zlo. Ale teraz, keď poznali zlo, urobil všetko, čo mohol, aby ich zachránil. Aj napriek týmto súdom nebola pre našich prvých rodičov všetka nádej stratená, a to ani napriek ich očividnej neposlušnosti. Aj keď oni – žijúci skutočne v raji – nemali absolútne žiaden dôvod pochybovať o Bohu, o Jeho slovách alebo o Jeho láske k nim.

- Napriek tomu, že vedomosti ako také považujeme za dobré, nie všetko „poznanie“ prospieva. Čo je lepšie nepoznať?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Zamyslite sa nad spojením „zo stromu života“ a „zo stromu poznania dobra a zla“. Tento vzťah je naznačený skutočnosťou, že sa oba nachádzajú „uprostred záhrady“ (Gn 2,9). Medzi týmito dvoma stromami je však viac než len geografický vzťah. Pretože ľudia vzali ovocie zo stromu poznania dobra a zla a neposlúchali tak Boží zákaz, stratili prístup k stromu života a nemohli žiť večne, prinajmenšom nie v hriešnom stave. Toto spojenie je základom hlbokého princípu. Morálne a duchovné voľby majú vplyv na biologický život, ako Šalamún poučoval svojho syna: „¹Syn môj, nezabudni na moju náuku a tvoje srdce nech dodržiava moje príkazy, ²lebo ti predĺžia dni a roky života a pridajú ti pokoj.“ (Prís 3,1.2) Toto spojenie sa znova objaví v budúcom nebeskom Jeruzaleme, kde je „uprostred jeho námestia“ prítomný iba strom života (Zj 22,2). „Keď Boh stvoril Evu, určil, že nebude ani menšia, ani väčšia než muž, ale že mu bude vo všetkom rovná. Tento svätý pár nemal mať žiadny záujem na tom, aby boli od seba nezávislí. Každý z nich mal mať však svoju osobnú samostatnosť v myslení aj konaní. Po hriechu Evy – keďže sa do hriechu zamotala ako prvá –, jej Hospodin povedal, že Adam bude nad ňou vládnuť. Mala sa podriadiť svojmu mužovi. Takýto stav bol súčasťou zlorečenia. Osud ženy sa stal v mnohých oblastiach nesmierne bolestivý a jej život sa stal veľkým bremenom. Nadradenosť, ktorú Hospodin dal Adamovi, tento svojou svojvôľou v mnohých ohľadoch zneužil. Nekonečná Božia múdrosť určila plán vykúpenia, ktorý stavia ľudstvo pred druhú skúšku. Ľudstvo má prejsť ďalšou skúškou.“ (3T 484)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Boh konfrontoval Adama v Edene a kládol mu otázky, aby nielen odhalil jeho vinu, ale aby ho tiež priviedol k pokániu. Tento motív sa znova objavuje u Kaina (Gn 4,9.10), pri potope (Gn 6,5–8), v súvislosti s Babyloňskou vežou (Gn 11,5) a počas udalostí v Sodome a Gomore (Gn 18,21). Ako sa v týchto prípadoch prejavuje myšlienka vyšetrovacieho súdu?
2. Prečo si Eva myslela, že jedením zo stromu poznania dobra a zla by mohla nadobudnúť múdrosť? Ako by sme sa mohli v našom kontexte vyhnúť podobnej chybe, teda otvorenému vzdorovaniu Božiemu slovu v nádeji na niečo „lepšie“, než čo nám Boh ponúkol?

KAIN A JEHO ODKAZ

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Genezis 4 a 5; Genezis 6,1–5

ÚVODNÝ TEXT

Či neprijmem aj teba, ak budeš robiť dobre? No ak nerobíš dobre, pri dverách číha na teba hriech a jeho žiadostivosť, ale ty ju máš ovládať. (Gn 4,7)

Po opise pádu človeka do hriechu a vyhnaní Adama a Evy z Edenu nasledujú v knihe Genezis predovšetkým rodokmene – zoznamy narodení a úmrtí. Všetky však súvisia s Božími prorockými v predchádzajúcej kapitole. Genezis 3 a 4 sú paralelnými kapitolami a obsahujú mnoho spoločných tém a slov: opisy hriechu (Gn 3,6–8; porovnaj s Gn 4,8), prekliatia pôdy (Gn 3,17; porovnaj s Gn 4,11) a vyhnaní (Gn 3,24; porovnaj s Gn 4,12.16).

Zmyslom týchto paralelných textov je poukázať na splnenie predchádzajúcich prorociev a predpovedí, ktoré Boh dal Adamovi a Eve po ich páde. Prvá udalosť po Adamovom vyhnaní z raja oplýva nádejou. Ide o narodenie prvého syna, udalosť, ktorú Eva považuje za splnenie zaslúbenia, ktoré počula v mesiášskom prorocke (Gn 3,15). Bola presvedčená, že jej syn by mohol byť zaslúbeným Mesiášom.

Nasledujúce udalosti – zločin Kaina, zločin Lemecha, skracujúca sa dĺžka života a narastajúca zlovolnosť – sú naplnením kliatby vyslovenej v Genezis 3. Napriek tomu nie je všetka nádej stratená.

OSNOVA LEKCIE

Tretia lekcia nášho štúdia knihy Genezis sa bude venovať tragickým následkom hriechu prvých ľudí, o ktorom bola reč v predchádzajúcej lekcii. Príbeh druhej generácie ľudí, Kaina a Ábela, ukazuje nielen čoraz väčšiu priepasť medzi ľuďmi a ich stále milujúcim Bohom, ale tiež Božiu trpezlivú lásku, ktorá sprevádza tých, čo sa proti nemu vzbúрили.

- Gn 4,1.2: Kain a Ábel – záblesk novej nádeje (nedeľa)
- Gn 4,1–5: Dva druhy obetí – dva postoje voči Bohu (pondelok)
- Gn 4,3–8: Zločin – tragické dôsledky hriechu (utorok)
- Gn 4,9–16: Kainov trest (streda)
- Gn 4,17–26: Kainov odkaz v ďalších generáciách (štvrtok)

KAIN A ÁBEL

¹Adam poznal svoju ženu Evu, ona počala, porodila Kaina a povedala: „Dostala som muža od Hospodina.“ ²Porodila aj jeho brata Ábela. Ábel sa stal pastierom oviec, ale Kain obrábal pôdu. (Gn 4,1.2)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Uvažuj o úvodnom texte (Gn 4,1.2). Čo sa z týchto veršov dozvedáme o narodení Kaina a Ábela?

Prvá udalosť, ktorú biblický autor zaznamenal bezprostredne po vyhnaní Adama a Evy z rajskej záhrady, je narodenie. V hebrejčine v Gn 4,1 je „Hospodin“ priamo spojený so slovom „muž“. Doslovný preklad by znel: „Dostala som muža, Hospodina.“

Takýto doslovný preklad by naznačoval, že Eva si pamätá mesiášske proroctvo z Gn 3,15 a verí, že porodila svojho Spasiteľa, Pána. „Spasiteľov príchod bol predpovedaný už v raji. Keď Adam s Evou prvýkrát počuli zaslúbenie, očakávali jeho skoré splnenie. Radostne vítali svojho prvorodeného syna v nádeji, že on bude Vysloboditeľom.“ (DA 31; TV 18)

Väčšia časť príbehu sa venuje Kainovi. Nie je len prvorodeným synom, ktorého rodičia takmer „uctievali“. V celej kapitole podľa textu Genezis hovorí iba on, Ábel mlčí. Kým Eva vzrušene komentuje Kainovo narodenie, o Ábelovi nehovorí nič, prinajmenšom nič, čo by bolo zaznamenané v texte. Rozprávač jedno-ducho uvádza, že „porodila aj... Ábela“ (Gn 4,2).

Samotné meno Kain je odvodené z hebrejského slovesa *kana*, ktoré znamená „získať“ a označuje nadobudnutie, vlastníctvo niečoho vzácneho a mocného. Na druhej strane, hebrejské meno *Hebel* („Ábel“) znamená „dych“, „para“ (Ž 62,10) alebo „vánok“ (Ž 144,4; tiež „prelud“ alebo „márnosť“) a označuje nechopiteľnosť, nepolapiteľnosť či prázdnotu. Rovnaké slovo *hebel* Kazateľ opakovane používa vo význame „márnosť“. Aj keď nechceme do týchto krátkych textov vkladať viac, než sa v nich nachádza, veľmi pravdepodobne Adam a Eva verili, že ich nádej vychádza z Kaina. Boli presvedčení, že Kain, nie jeho brat, je zaslúbený Mesiáš.

APLIKÁCIA ■ Čo je v živote skutočne *hebel*, teda prchavé a pominuteľné, ale my k tomu pristupujeme, akoby na tom mimoriadne záležalo? Prečo je dôležité vedieť odlišovať podstatné od nepodstatného?

DVA DRUHY OBETÍ

¹Adam poznal svoju ženu Evu, ona počala, porodila Kaina a povedala: „Dostala som muža od Hospodina.“ ²Porodila aj jeho brata Ábela. Ábel sa stal pastierom oviec, ale Kain obrábal pôdu. ³Po istom čase priniesol Kain obeť Hospodinovi z polných plodín. ⁴Ábel obetoval prvorodené zo svojho stáda s tukom. Hospodin priaznivo zhladol na Ábela a na jeho obeť, ⁵ale na Kaina a na jeho obeť tak nepohliadol. Kain sa veľmi nahneval a tvár sa mu zamračila. (Gn 4,1–5)

Vo viere Ábel priniesol Bohu lepšiu obeť ako Kain a ňou si získal svedectvo, že je spravodlivý, a Boh vydal o jeho daroch svedectvo; a ňou ešte aj ako mŕtvy hovorí. (Heb 11,4)

Rozdiel medzi Kainom a Ábelom, ako sa odzrkadľuje v ich menách, sa netýka len ich osobností. Prejavuje sa aj v tom, ako si zaobstarávajú obživu. Kým Kain „obrábal pôdu“ (Gn 4,2), čo si vyžaduje ťažkú fyzickú prácu, Ábel „pásol ovce“ (Roh), čo v sebe zahŕňa okrem iného aj určitú mieru citlivosti a súcitu.

Kain pestoval ovocie a Ábel strážil ovce. Ich rozdielne „povolania“ vysvetľujú nielen povahu prinesených darov (ovocie od Kaina a ovečka od Ábela), ale vyjadrujú aj dva rôzne psychologické postoje spojené s ich obeťami: Kain „nadobúdala“ ovocie, ktoré pestoval, kým Ábel sa „staral“ o ovečky, ktoré dostal.

Uvažuj o úvodných textoch (Gn 4,1–5 a Heb 11,4). Pokús sa na základe týchto veršov sformulovať, prečo Boh prijal Ábelovu obeť, ale Kainovu odmietol. Čo je podstatou opísaného problému?

„Kedže bez vylitia krvi sa hriech neodpúšťa, [Kain a Ábel] mali teda prejavíť svoju vieru v Kristovu krv ako zaslúbený zmierujúci prostriedok tým, že obetujú prvorodené zo stáda. Okrem toho boli prvé plody zeme určené na ďakovnú obeť Hospodinovi.“ (PP 71; PP /sk/ 47)

Kým Ábel dodržal Božie pokyny a okrem zápalnej zvieracej obete ponúkol aj zeleninovú obeť, Kain to zanedbal. Nepriniesol zviera na obetovanie, ale iba obeť „z polných plodín“. Bol to čin otvorenej neposlušnosti, na rozdiel od postoja jeho brata. Tento príbeh bol často vnímaný ako klasický prípad spásy vierou (Ábel a jeho krvavá obeť) v protiklade k pokusu dosiahnuť spasenie skutkami (Kain a jeho „plody zeme“).

Napriek tomu, že obeť mali mať duchovný význam, samy osebe nemali žiadnu magickú hodnotu. Vždy to boli iba symboly, obrazy ukazujúce na Boha, ktorý hriešnikovi poskytoval nielen obživu, ale aj vykúpenie.

■ **Uvažuj o textoch Mich 6,7 a Iz 1,11. Aký princíp je tu predstavený? Ako ho môžeš uplatniť vo svojom živote a pri uctievaní Boha?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

ZLOČIN

³Po istom čase priniesol Kain obeť Hospodinovi z polných plodín. ⁴Ábel obetoval prvorodené zo svojho stáda s tukom. Hospodin priaznivo zhladal na Ábela a na jeho obeť, ⁵ale na Kaina a na jeho obeť tak nepohladol. Kain sa veľmi nahneval a tvár sa mu zamračila. ⁶Hospodin povedal Kainovi: „Prečo sa hneváš? Prečo sa ti tvár tak zamračila? ⁷Či neprijmem aj teba, ak budeš robiť dobre? No ak nerobíš dobre, pri dverách číha na teba hriech a jeho žiadostivosť, ale ty ju máš ovládať.“ ⁸Kain povedal svojmu bratovi Ábelovi: „Vydime von!“ Keď boli na poli, Kain napadol svojho brata Ábela a zabil ho. (Gn 4,3–8)

Nie ako Kain. Bol zo Zlého a zabil svojho brata. A prečo ho zabil? Pretože jeho skutky boli zlé, no bratove spravodlivé. (1Jn 3,12)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Uvažuj o úvodnom texte (Gn 4,3–8). Ako sa Kain „dopracoval“ až k tomu, že zabil svojho brata? Uvažuj v tomto kontexte aj o verši 1Jn 3,12.

Kainova reakcia je dvojité: „Kain sa veľmi nahneval a tvár sa mu zamračila.“ (Gn 4,5) Zdá sa, že Kainov hnev bol nasmerovaný na Boha aj na Ábela. Kain sa rozhneval na Boha v presvedčení, že sa stal obeťou nespravodlivosti. Zároveň sa nazlostil na Ábela, pretože na neho žiaril. Čo mu závidel? Jeho obeť? V ich vzájomnom vzťahu sa toho určite udialo viac, než čo je odhalené v niekoľkých biblických veršoch. Nech boli problémy medzi nimi akékoľvek, Kain bol sklúčený, pretože jeho obeť nebola prijatá.

Dve Božie otázky v Gn 4,6 súvisia s dvomi Kainovými podmienkami. Boh však Kaina neobviňuje. Podobne ako pri Adamovi, Boh kladie otázky nie preto, že by nepoznal odpovede, ale preto, že chce, aby sa Kain pozrel na seba, a tak pochopil príčinu svojho vlastného stavu. Ako vždy, Boh sa snaží vykúpiť hriešnikov, aj keď veľmi jasne zlyhali. Boh teda kladie otázky a potom Kainovi dáva rady.

Po prvé, Boh nalieha na Kaina, aby „robil dobre“ a konal správne. Je to výzva na pokánie a zmenu postoja. Boh slúbil Kainovi, že ho „prijme“ a odpustí mu. Hovorí vlastne, že Kain môže byť prijatý u Boha, ale musí sa to diať Božím, nie Kainovým spôsobom.

V texte však zaznieva aj výstraha: „No ak nerobíš dobre, pri dverách číha na teba hriech a jeho žiadostivosť, ale ty ju máš ovládať.“ (Gn 4,7) Božia rada odhalila koreň hriechu, ktorý sa nachádza v samotnom Kainovi. Boh radí Kainovi a snaží sa ho viesť správnou cestou.

Druhá Božia rada sa týka postoja, ktorý by mal Kain zaujať k onomu hriechu, ktorý „leží pri dverách“ a ktorého „žiadostivosť“ sa na neho upriamuje. Boh odporúča sebaovládanie: „Ty ju máš ovládať.“ Rovnaký princíp pomenúva aj apoštol Jakub: „Ale každého pokúša vlastná žiadostivosť, ktorá ho zvádza a láka.“ (Jk 1,14) Evanjelium nám ponúka zaslúbenie nielen odpustenia hriechu, ale aj víťazstva nad ním (pozri aj 1Kor 10,13). Kain napokon nemohol za svoj hriech viniť nikoho iného okrem seba. Podobne je to vo všeobecnosti s každým z nás.

APLIKÁCIA ■ Čo nás tento nešťastný príbeh učí o slobodnej vôli a o tom, že Boh nás nenúti poslúchať ho?

KAINOV TREST

⁹Tu sa Hospodin spýtal Kaina: „Kde je tvoj brat Ábel?“ On odvetil: „Neviem. Som azda strážcom svojho brata?“ ¹⁰Opäť sa ho spýtal: „Čo si to urobil? Hlas krvi tvojho brata kričí ku mne zo zeme.“ ¹¹Teraz budeš kľatbou vyhnaný z pôdy, ktorá otvorila ústa, aby z tvojej ruky vypila krv tvojho brata. ¹²Keď budeš obrábať pôdu, už ti nevydá svoju silu. Budeš sa nepokojne potulovať po zemi.“ ¹³Kain povedal Hospodinovi: „Môj trest je väčší, než vládzem zniesť.“ ¹⁴Ty ma dnes vyháňaš z pôdy a budem sa skrývať pred tebou. Budem sa nepokojne potulovať po zemi; ktokoľvek ma stretne, zabije ma.“ ¹⁵Hospodin mu však povedal: „Nie, to sa nestane, lebo ktokoľvek by zabil Kaina, toho postihne sedemnásobná pomsta.“ Hospodin poznačil Kaina, aby ho nikto, kto ho stretne, nezabil. ¹⁶Kain sa vzdialil od Hospodina a býval v kraji Nód, na východ od Edenu. (Gn 4,9–16)

Uvažuj o úvodnom texte (Gn 4,9–16). Prečo Boh kladie Kainovi otázku: „Kde je tvoj brat Ábel?“ Ako súvisí Kainov hriech s tým, že sa mal „nepokojne potulovať po zemi“ (Gn 4,12)?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Božia otázka adresovaná Kainovi nám môže znieť povedome, pretože v nej počujeme ozvenu otázky smerovanú Adamovi v raji. Ukazuje sa nám tak prepojenie medzi Kainovým hriechom, ktorý je následkom Adamovho hriechu. Kain si však svoj hriech nepriznáva, popiera ho. Je to opak Adamovho postoja. Ten sa síce pokúša hodiť vinu na niekoho iného (na Evu a na Boha), ale skutkovú podstatu nepopiera. Naopak, Kain otvorene Bohu vzdoruje. Hospodin však nestráca čas a nekonfrontuje Kaina s jeho zločinom. Dokonca ani nečaká Kainovu odpoveď, keď mu položí otázku: „Čo si to urobil?“ Pripomína Kainovi, že vie všetko, pretože hlas Ábelovej krvi k nemu kričí zo zeme (Gn 4,10). Tento obraz znamená, že Boh o vražde vie a bude na ňu reagovať. Ábel je v zemi, čo nás vracia späť k pádu v rajskej záhrade a k slovám adresovaným Adamovi (pozri Gn 3,19).

Zameraj sa na text Gn 4,14. Aký význam majú Kainove slová „budem sa skrývať pred tebou“?

Pretože Ábelova krv vytekla na pôdu, tá bola teraz opäť prekliata (Gn 4,12). Výsledkom je, že Kain je odsúdený stať sa utečencom, bude „sa nepokojne potulovať po zemi“. Až keď Kain počul Božie slová, uznáva dôležitosť Božej prítomnosti. Bez Boha sa bojí o vlastný život. Aj keď Kain chladnokrvne zavraždil svojho brata a odmietal tejto skutočnosti čeliť, Hospodin mu prejavoval milosrdenstvo. Napriek tomu, že sa „Kain vzdialil od Hospodina“ (Gn 4,16), ten mu neustále poskytoval určitý druh ochrany. Nevieme presne, aké „znamenie“ (Gn 4,15) Kain dostal. Nech už išlo o čokoľvek, bolo výsledkom Božej milosti prejavenej Kainovi.

- Text hovorí: „Budem sa skrývať pred tvou tvárou.“ (Gn 4,14) Je možné niečo skryť pred Bohom? Odísť od Boha tak, že s ním stratíme úplný kontakt, je tragické. Aký je jediný spôsob, ktorým sa ako hriešnici môžeme vyhnúť takejto situácii?

APLIKÁCIA

ĽUDSKÁ SKAZENOSŤ

¹⁷Kain poznal svoju ženu, ktorá počala a porodila Henocha. Postavil mesto a dal mu meno svojho syna Henocha. ¹⁸Henochovi sa narodil syn Irád; Irád splodil Mechújaela, Mechújael Metúšaela a Metúšael Lemecha. ¹⁹Lemech si vzal dve ženy. Jedna sa volala Ada a druhá Cilla. ²⁰Ada porodila Jabála, ktorý sa stal praotcom tých, čo bývajú v stanoch pri stádach. ²¹Jeho brat sa volal Jubáb; on sa stal praotcom všetkých, čo hrajú na citare a flaute. ²²Aj Cilla porodila, a to Túbal-Kajina. Bol kováč a zhotovoval rozličné výrobky z bronzu a zo železa. Túbal-Kajinova sestra bola Naama. ²³Raz povedal Lemech svojim ženám: „Ada a Cilla, počujte môj hlas, Lemechove ženy, načúvajte mojej reči! Zabil som muža, ktorý ma poranil, mládenca, ktorý ma udrel. ²⁴Ak je pomsta za Kaina sedemnásobná, za Lemecha je sedemdesiatsedemnásobná.“ ²⁵Adam opäť poznal svoju ženu. Porodila syna a dala mu meno Šét, lebo povedala: „Boh mi dal iného potomka namiesto Ábela, ktorého zabil Kain.“ ²⁶Aj Šétovi sa narodil syn a dal mu meno Enóš. Vtedy sa začalo vzývať meno Hospodina. (Gn 4,17–26)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Uvažuj o úvodnom texte (Gn 4,17–24). Čo bolo Kainovým dedičstvom a ako Kainov zločin otvoril cestu pre rastúcu skazenosť ľudstva?

Kainov vnuk Lemech sa odvoláva na Kainov zločin vo svojom vlastnom kontexte. Porovnanie zločinu Kaina a zločinu Lemecha je poučné. Kým Kain o svojom zločine mlčí, zdá sa, že Lemech sa ním chváli a vyjadruje to dokonca piesňou (Gn 4,23.24). Kým Kain prosí o Božie milosrdenstvo, o Lemechovi nič také nevieme, naopak, je na svoj čin hrdý. Aj keď je Kain sedemkrát pomstý Bohom, Lemech verí, že bude pomstý sedemdesiatsedemkrát (pozri Gn 4,24). Jeho postoj naznačuje, že si veľmi dobre uvedomuje svoju vinu a ohavnosť svojho konania. Kain mal len jednu ženu (Gn 4,17). Lemech je prvý, o kom sa dozvedáme, že si „vzal dve ženy“ (Gn 4,19). Toto zintenzívnenie a povýšenie zla negatívne ovplyvní aj ďalšie generácie Kainových potomkov.

Biblický text bezprostredne nadväzujúci na príbeh zla v rodine Kainových potomkov zaznamenáva novú udalosť, ktorá stojí v protiklade k bujnejšiemu hriechu. „Adam opäť poznal svoju ženu.“ (Gn 4,25) Výsledkom je narodenie Šéta. Týmto menom Eva naznačuje, že od Hospodina dostala namiesto Ábela náhradu, „iného potomka“.

Meno Šét sa v Písme nachádza ešte skôr ako meno Ábel. Je odvodené z hebrejského slovesa *ašit*, ktoré má význam „položím“ alebo „dám“ (Gn 3,15) a je súčasťou mesiášskeho proroctva. Potomstvo Mesiáša bude súčasťou rodovej línie Šéta. Biblický text potom uvádza záznam mesiášskej línie, ktorá sa začína Šétom (Gn 5,3) a zahŕňa Henocha (Gn 5,24), Matuzalema a končí sa Noachom (Gn 6,8).

Slovné spojenie „Boží synovia“ (Gn 6,2) sa týka potomstva Šéta, pretože práve ono malo zachovať Boží obraz (Gn 5,1.4). Na druhej strane sa zdá, že spojenie „ľudské dcéry“ (Gn 6,1) má negatívny význam. Do kontrastu sú tu postavení tí, čo nesú Boží obraz, s tými, ktorí nesú obraz človeka. Pod vplyvom „ľudských dcér“ si Boží synovia „brali ženy zo všetkých, ktoré si volili“ (Gn 6,2; Roh), čo naznačuje nesprávny smer, ktorým sa ľudstvo uberalo.

APLIKÁCIA

- Uvažuj o texte Gn 6,1–5. Ide o silné svedectvo o skazenosti hriechu! Prečo musíme v Božej moci urobiť všetko, čo je v našich silách, aby sme zo svojho života odstránili hriech?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Opakujúce sa slovné spojenie „Heno chodil s Bohom“ (Gn 5,22.24) vyjadruje dôverné a každodenné spoločenstvo s Bohom. Henočov osobný vzťah s Bohom bol taký mimoriadny, že „Boh ho vzal“ (Gn 5,24). Toto slovné spojenie je však v Adamovom rodokmeni jedinečné a nepodporuje myšlienku bezprostredného posmrtného života v raji pre tých, ktorí „chodia s Bohom“. Všimnite si, že Noach tiež chodil s Bohom (Gn 6,9), ale zomrel ako všetci ostatní ľudia, vrátane Adama a Matuzalema. Je tiež zaujímavé poznamenať, že nie je uvedené žiadne zdôvodnenie tejto zvláštnej milosti.

„Heno chodil s Bohom“ sa stal kazateľom spravodlivosti, zvestovateľom toho, čo mu zjavil Boh. Bohobojní ľudia vyhľadávali tohto svätého muža, učili sa od neho a modlili sa s ním. Heno chodil aj verejne a Božie posolstvo oznamoval všetkým, čo chceli počuť varovné slovo. Nepôsobil len medzi Šétovými potomkami. Boží prorok šíril zvesť o obdivuhodných veciach, ktoré videl vo vídení v krajine, do ktorej sa spreď Hospodinovej tváre uchýlil Kain. Oznamoval: *Prichádza Pán s desaťtisícami svojich svätých, aby vykonal súd nad všetkými a usvedčil všetkých zo všetkých skutkov ich bezbožnosti, ktoré konali bezbožne.* (Júda 1,14.15)“ (PP 86; PP /sk/ 58)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Prečo Kain zabil svojho brata? Prečítajte si nasledujúci komentár Elieho Wiesela: „Prečo to urobil? Možno chcel zostať sám: jediné dieťa a po smrti rodičov jediný človek. Sám ako Boh a možno sám namiesto Boha. ...Kain zabil, aby sa stal Bohom. ...Každý človek, ktorý sa považuje za Boha, skončí vraždením ľudí.“ (WIESEL, Elie: *Messengers of God: Biblical Portraits and Legends* (New York: Random House, 1976, p. 58) Aj keď sa nedopustíme priamo vraždy, v čom musíme byť opatrní, aby sme neodzrkadľovali Kainov postoj?
2. Porovnajte vek dožitia ľudí pred potopou (Genezis 5) so životom patriarchov. Ako by ste vysvetlili toto skrátenie dĺžky ľudského života? Ako je tento úpadok v protiklade s tvrdeniami moderného darvinizmu?

Týždeň od 17. do 23. apríla

POTOPA

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Genesis 6–9

ÚVODNÝ TEXT

Ako bolo za dní Noacha, tak bude aj pri príchode Syna človeka. (Matúš 24,37)

„Hospodin videl, že ľudská zloba na zemi je veľká a všetko zmyšľanie ľudského srdca je ustavične naklonené len k zlu.“ (Gn 6,5) Sloveso „videl“ (Gn 6,5) privádza čitateľa späť k jednotlivým Božím krokom počas stvorenia. To, čo Boh vidí teraz, nie je vôbec „dobré“. Boh vidí „zlobu“ a „zlo“ (Gn 6,5). Je to, akoby Boh ľutoval, že stvoril svet, ktorý je teraz naplnený zlom.

A predsa, Božia ľútosť (Gn 6,6) obsahuje aj prvky spásy. Hebrejské slovo preložené ako „oľutoval“ (*nacham*) sa odzrkadľuje v mene Noach, ktoré znamená „útecha“ (Gn 5,29). Božia odpoveď na ľudskú zlobu a zlovoľnosť má teda dve strany. Obsahuje nielen správu o spravodlivosti, ktorá niektorých privedie k zničeniu, ale aj zaslúbenie útechy a milosrdenstva, ktoré prináša záchranu aj ostatným.

Tento „dvojhlas“ už bol počuť u Kaina a Ábela (Šéta). Neskôr sa opakoval v kontraste medzi líniami Šéta („Boží synovia“) a Kaina („synovia človeka“). Teraz tento dvojhlas zaznieva opäť, keď Boh rozlišuje medzi Noachom a zvyškom ľudstva.

Štvrtá lekcia nášho štúdia knihy Genesis zameria našu pozornosť na tragické obdobie rozmachu hriechu, ktorý viedol k celosvetovej potope. Aj v tomto príbehu však budeme môcť vidieť Božiu lásku, milosť a túžbu zachrániť.

- Gn 6,13–22: Príprava na potopu (nedeľa)
- Gn 7,11–19: Udalosti potopy (pondelok)
- Gn 8,1–19: Koniec potopy (utorok)
- Gn 8,20–9,13: Zmluva (streda a štvrtok)

PRÍPRAVA NA POTOPU

¹³Boh povedal Noachovi: „Rozhodol som sa skončiť so všetkým tvorstvom, lebo zem je plná násilia. Zničí ich aj so zemou. ¹⁴Urob si koráb z góferového dreva; v korábe urob priehradu a vymeď ho zvnútra i zvonka smolou. ¹⁵Urobíš ho takto: dĺžka korábu bude tristo laktov, šírka päťdesiat laktov a jeho výška tridsať laktov. ¹⁶Koráb dokonči tak, že pri vrchu urobíš svetlík na jeden lakeť. Do bočnej steny korábu osad' dvere; urob v ňom spodné, stredné a vrchné podlažie. ¹⁷Ja privediem vody potopy na zem, aby som spod neba vyhubil každého tvora, v ktorom je dych života. Všetko, čo je na zemi, zahynie. ¹⁸S tebou uzavriem zmluvu; do korábu vojdeš ty, tvoji synovia, tvoja žena a tvoje nevesty. ¹⁹Zo všetkých druhov živočíchov vezmeš do korábu po páre, aby s tebou zostali nažive; bude to samec a samica. ²⁰Vojdú ta s tebou po páre z vtáctva, dobytky i zo všetkých zemských plazov podľa svojich druhov, aby zostali nažive. ²¹Ty si vezmi z každej potravy, čo sa môže jesť, a zhromaždi ju k sebe; tebe aj im to bude za pokrm.“ ²²Noach urobil všetko tak, ako mu Boh prikázal. (Gn 6,13–22)

Prečítaj si text Gn 6,13–7,10. Čo sa môžeme naučiť z tohto príbehu ranej histórie ľudstva?

**OSOBNÉ
ŠTUDIUM**

Rovnako ako Daniel, aj Noach je prorok, ktorý predpovedá koniec sveta. Hebrejský výraz pre „archu“ (resp. „koráb“, hebrejsky *teva*; Gn 6,14) je prevzatý z egyptčiny. Rovnaké slovo je použité aj na označenie „košíka“, v ktorom bol ukrytý malý Mojžiš, aby bol zachránený a mohol tak vyslobodiť Izrael z egyptského zajatia (Ex 2,3).

Niektorí vykladači vidia v myšlienke archy paralelu s truhlou („archou“) zmluvy (Ex 25,10). Tak ako archa počas potopy umožnila prežitie ľudstva, aj archa zmluvy, znak Božej prítomnosti uprostred Jeho ľudu (Ex 25,22), ukazuje na Božie dielo spásy.

Text „Noach urobil všetko tak, ako mu Boh prikázal.“ (Gn 6,22) uzatvára prípravnú časť. Sloveso „urobil“ je Noachovou odpoveďou na Boží príkaz zo 14. verša („urob“) a v tejto časti sa opakuje celkovo päťkrát (Gn 6,14–16). Súzvuk medzi Božím príkazom a Noachovou reakciou naznačuje, že Noach bol absolútne poslušný tomu, čo mu Boh prikázal, aby urobil. Je tiež zaujímavé, že rovnaká myšlienka sa používa aj v kontexte stavby archy zmluvy (Ex 39,32.42; 40,16).

„Boh určil Noachovi presné rozmery tohto zvláštneho plavidla a dal mu podrobné pokyny o jeho výstavbe. Ľudský rozum by nemohol vymyslieť také pevné a odolné dielo, ktorého projektantom bol Boh a jeho staviteľom Noach.“ (PP 92; PP /sk/ 63)

Podobnosť medzi dvomi „archami“ potvrdzuje ich záchrannú funkciu. Noachova poslušnosť je opísaná ako súčasť Božieho plánu spásy. Noach bol zachránený jednoducho preto, že Bohu dôveroval a urobil presne to, čo mu Hospodin prikázal (pozri Heb 11,7). Bol raným príkladom viery, ktorá sa prejavuje poslušnosťou, jediným druhom viery, na ktorej záleží (Jk 2,20).

Stručne povedané: Noach „našiel u Hospodina milosť“ (Gn 6,8). Jeho verné a poslušné konanie Božích príkazov však bolo reakciou na milosť, ktorú mu Boh už preukázal. Podobne by mal reagovať každý z nás.

- Uvažuj o texte 2Pt 2,5–9. Prečo bola zachránená iba Noachova rodina? Akú lekciu si môžeme vziať z príbehu Noacha o našej úlohe varovať svet pred blížiacim sa súdom?

APLIKÁCIA

UDALOSTI POTOPY

¹¹V šesťstom roku Noachovho života, v druhom mesiaci, sedemnásteho dňa toho mesiaca, vyrazili všetky pramene obrovskej prahlbiny, roztvorili sa nebeské uzávery ¹²a pršalo na zem štyridsať dní a štyridsať nocí. ¹³V ten istý deň vošiel do korábu Noach a s ním jeho synovia Šém, Chám a Jefet, jeho žena a jeho tri nevesty. ¹⁴Oni a všetky zvieratá, všetok dobytok, všetky plazy, čo sa hýbu na zemi, všetko vtáctvo, všetky operence a okridlence podľa svojich druhov ¹⁵vošli k Noachovi do korábu po páre zo všetkých tvorov, v ktorých je dych života. ¹⁶Zo všetkých tvorov vošiel samec a samica tak, ako mu Boh prikázal. Hospodin za ním zavrel koráb. ¹⁷Na zemi nastala štyridsaťdňová potopa. Voda stúpala, zdvihla koráb a ten sa vzniesol zo zeme. ¹⁸Voda veľmi stúpala a zaplavovala všetko na povrchu zeme, no koráb sa vznášal na vode. ¹⁹Voda tak veľmi stúpala nad pevninou, že zatopila všetky vysoké vrchy pod šírym nebom. (Gn 7,11–19)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Sloveso „urobiť“, ktoré sme spomínali už včera a ktoré odkazovalo na Noachovo konanie, je kľúčovým slovom aj v správe o stvorení v knihe Genezis (1,7.16.25.26.31; 2,2). Noachove činy poslušnosti voči Bohu sú ako Božie skutky stvorenia. Z tohto odkazu si môžeme vziať to, že potopa nehovorí len o Božom treste pre ľudstvo, ale aj o Božej záchrane.

Prečítaj si 7. kapitolu knihy Genezis. V čom ti opis potopy pripomína správu o stvorení? Aké ponaučenie si môžeš vziať z podobnosti medzi týmito dvoma udalosťami?

Pozorné čítanie textu hovoriaceho o potope odhaľuje použitie mnohých slov a výrazov, ktoré sa nachádzajú aj v príbehu o stvorení. Ide napríklad o slová: „sedem“ (Gn 7,2.3.4.10; porovnaj s Gn 2,1–3); „muž a žena“ (Gn 7.2.3.9.16; porovnaj s Gn 1,27); „svojho druhu“ (Gn 7,14; porovnaj s Gn 1,11.12.21.24.25); „dobytok“, „plazy“, „vtáky“ (Gn 7,8.14.21.23; porovnaj s Gn 1,24–26) a „dych života“ (Gn 7,15.22; porovnaj s Gn 2,7).

Príbeh o potope vyznieva v určitom zmysle podobne ako príbeh o stvorení. Ozveny správ o stvorení pomáhajú odhaliť, že Boh, ktorý tvorí, je ten istý Boh, ktorý aj ničí (Dt 32,39). Tieto ozveny však prinášajú aj posolstvo nádeje: potopa je naplánovaná tak, aby bola zároveň novým stvorením, ktoré povstáva z vôd a prináša nový život.

Pohyb vôd ukazuje, že táto stvoriteľská udalosť je akoby spätným aktom Stvorenia z Genezis 1. Na rozdiel od Genezis 1, kde je opísané oddelenie vôd pod oblohou od vôd nad oblohou (Gn 1,7), potopa má za následok ich znovuzjednotenie, keď „vyrazili všetky pramene obrovskej prahlbiny“ a „roztvorili sa nebeské uzávery“ (Gn 7,11).

Tento proces prináša paradoxné posolstvo: Boh musí zničiť to, čo bolo, aby mohlo prísť nové stvorenie. Stvorenie novej zeme si vyžaduje zničenie starej. Udalosť potopy predznamenáva budúcu spásu sveta na konci časov: „Videl som nové nebo a novú zem, lebo prvé nebo a prvá zem sa pominuli...“ (Zj 21,1; porovnaj s Iz 65,17).

APLIKÁCIA

■ **Čo musí byť zničené v nás samotných, aby sme sa mohli stať novým stvorením? (Pozri Rim 6,1–6.)**

KONIEC POTOPY

¹Boh si spomenul na Noacha, na všetku divú zver a všetok dobytok, ktorý bol s ním v korábe; Boh zoslal na zem vietor a voda opadávala. ²Zatvorili sa aj zriedla prahlbiny a nebeské uzávery; zastavil sa aj dážď z neba. ³Voda, čo pritekala a odtekala, strácala sa zo zeme a po stopäťdesiatich dňoch jej ubúdalo. ⁴V siedmom mesiaci, v sedemnásty deň tohto mesiaca, zostal koráb na pohorí Araratu. ... ¹³V šesťstoprvom roku, v prvom mesiaci, v prvý deň mesiaca, voda na zemi vyschla. Noach otvoril strechu korábu, pozrel sa von a videl, že povrch zeme je už suchý. ¹⁴V druhom mesiaci, v dvadsiaty siedmy deň mesiaca, zem bola suchá. ¹⁵Boh prehovoril k Noachovi: ¹⁶„Vyjdi z korábu so svojou ženou, so svojimi synmi a so svojimi nevestami. ¹⁷Vyved' všetky druhy živočíchov, ktoré sú s tebou: vtáctvo, dobytok a všetky plazy, čo sa hmýria na zemi, aby sa pohybovali po zemi, plodili sa a množili sa na zemi.“ ¹⁸Vyšiel teda Noach, s ním jeho synovia, jeho žena, jeho nevesty, ¹⁹všetky zvieratá, všetky plazy, všetky vtáky, všetko, čo sa hýbe na zemi, podľa svojich rodov, to všetko vyšlo z korábu. (Gn 8,1–19)

Text Genézis 7,22–24 opisuje ohromujúco ničivý účinok vôd, takže „všetko bolo vyhubené zo zeme“ (Gn 7,23). Siedma kapitola sa končí slovami: „Voda ovládala zem stopäťdesiat dní.“ (Gn 7,24). Na pozadí úplného zničenia a beznádeje „Boh si spomenul...“ (Gn 8,1). Tieto slová sa nachádzajú uprostred správy o potope a naznačujú, že práve táto myšlienka je ústredným posolstvom celého príbehu.

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Uvažuj o texte Gn 8,1 v kontexte správy o potope. Čo znamená, že si Boh „spomenul“ („pamätal“) na Noacha?

Sloveso „pamätal“ vyjadruje, že Boh nezabudol. Je to viac ako len konštatovanie, že Boh má dobrú pamäť. V biblickom kontexte „Boh, ktorý si pamätá“, znamená, že plní svoje sľuby a že sa dá na neho spoľahnúť. Božie zaslúbenia sa často týkajú práve záchrany (pozri Gn 19,29). V súvislosti s potopou Božie „pamätanie“ znamená, že vody „sa zastavili“ (Gn 8,2) a že Noach bude môcť čoskoro opustiť archu (Gn 8,16).

Aj keď zatiaľ nie je vydaný žiadny príkaz na vyjdenie z korábu, Noach preberá iniciatívu a posiela najprv havrana a potom holubicu, aby situáciu otestoval. Keď sa napokon holubica nevráti, pochopí, že „voda na zemi vyschla. Noach otvoril strechu korábu, pozrel sa von a videl, že povrch zeme je už suchý.“ (Gn 8,13)

Z Noachovho konania sa môžeme naučiť mnoho dôležitého. Učí nás dôverovať Bohu, aj keď k nám priamo nehovorí. Zároveň zisťujeme, že viera nepopiera dôležitosť myslenia a skúšania. Viera nás nezavaruje povinnosti premýšľať, hľadať a preverovať, či to, čo sme zistili, je alebo nie je pravda.

Noach však vychádza z korábu až vtedy, keď mu to Boh prikázal (Gn 8,15–19). To znamená, že aj keď bol presvedčený, že je bezpečné vyjsť, neprestáva sa spoliehať na Boha a trpezlivo čaká v arche. „Na Boží rozkaz do korábu vošiel, preto aj teraz čakal na zvláštny Boží pokyn, aby smel z neho vyjsť. Napokon z neba zostúpil anjel, otvoril ťažké dvere a patriarchovi s rodinou a so všetkým tvorstvom kázal z korábu vyjsť na suchú zem.“ (PP 105; PP /sk/ 71)

■ **Uvažuj o textoch Gn 8,1; 19,29 a Ž 106,4.5. Ako rozumieš tomu, že „Boh si pamätá“, respektíve výzve, aby sa „Boh rozpomenul“? Ako ti Boh ukázal, že na teba „pamätá“?**

APLIKÁCIA

ZMLUVA (1)

²⁰Potom Noach postavil oltár Hospodinovi, vzal zo všetkého čistého dobytká i z čistých vtákov a priniesol spaľované obety na oltár. (Gn 8,20)

²Strach a hrôza z vás padne na všetky pozemské zvieratá, na všetko nebeské vtáctvo i na všetko, čo sa hýbe na zemi. Všetky morské ryby sú dané do vašej moci. ³Všetko, čo sa hýbe a žije, budete mať za pokrm, všetko vám dávam, ako predtým zelené byliny. ⁴Len mäso s dušou, teda s jeho krvou, jesť nebudete, ⁵lebo za vašu krv budem brať na zodpovednosť každé zviera, za život človeka budem brať na zodpovednosť človeka, jeho brata. (Gn 9,1–5)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Teraz nastala chvíľa, keď sa mala naplniť zaslúbená zmluva. „S tebou uzavriem zmluvu; do korábu vojdeš ty, tvoji synovia, tvoja žena a tvoje nevesty.“ (Gn 6,18) Na rozdiel od hrozby potopy a vyhubenia všetkého živého (Gn 6,17) je táto zmluva zaslúbením života.

Uvažuj o texte Gn 8,20. Čo urobil Noach ako prvé, keď vyšiel z korábu? Čo ho k tomu viedlo?

Rovnako ako Adam a Eva, ktorí určite uctievali Hospodina hneď v prvú sobotu po šiestich dňoch stvorenia, aj Noach uctieva Boha bezprostredne po potope, ktorá je sama osebe novým stvorením. Medzi týmito dvomi aktmi uctievania je však rozdiel. Kým Adam a Eva uctievali Hospodina priamo, tvárou v tvár, Noach musel uctievať Hospodina prostredníctvom obete. V uvedenom verši je prvá biblická zmienka o oltári. Ide o „zápalnú obeť“, najstaršiu a najčastejšiu formu obete. Pre Noacha bola táto obeť poďakovaním (v porovnaní s Nm15,1–11), ktorého cieľom bolo dobrorečiť Stvoriteľovi za záchranu.

Uvažuj o texte Gn 9,2–5. Ako potopa ovplyvnila ľudskú potravu? Čo stojí na pozadí Božích zákazov a usmernení?

V súvislosti s ničiacim vplyvom potopy neskôr už nebola rastlinná potrava k dispozícii tak, ako predtým. Preto Boh dovolil ľuďom jesť mäso zo zvierat. Táto zmena stravovania priniesla obrat do vzťahu medzi ľuďmi a zvieratami v porovnaní so situáciou po stvorení. Ľudia a zvieratá v príbehu stvorenia zdieľali rovnakú rastlinnú stravu a navzájom sa neohrozovali. Vo svete po potope prinieslo zabíjanie zvierat kvôli jedlu vzťah strachu a hrôzy (Gn 9,2). Len čo sa začali navzájom ohrozovať, ľudia a zvieratá si vybudovali vzťah úplne odlišný od toho, aký mali v rajskej záhrade.

Boh však vložil aj do tejto zmeny určité obmedzenia. Nie všetky zvieratá boli totiž vhodné na jedenie. Prvé obmedzenie vyplývalo z rozlišovania medzi „čistými a nečistými“ zvieratami, ktoré bolo súčasťou poriadku stvorenia (pozri Gn 8,19.20; porovnaj s Gn 1,21.24). Druhé obmedzenie bolo nové a vyjadrovalo zákaz konzumácie krvi, pretože život je v krvi (Gn 9,4).

APLIKÁCIA

- Ako rozumieš Hospodinovým slovom: „Nebudem už viac zlorečiť zemi pre človeka, lebo všetko, čo vytvorí srdce človeka, je zlé, od jeho mladosti...“ (Gn 8,21 Roh)?

ZMLUVA (2)

²¹Hospodin pocítil príjemnú vôňu a povedal si: „Už nikdy pre človeka nepreklájam zem, lebo zmýšľanie ľudského srdca je od mladosti náklonné na zlé. Preto už nikdy nevyhubím všetky živé bytosti, ako som to urobil.“ ²²Kým bude trvať zem, sejbá ani žatva, chlad ani horúčava, leto ani zima, deň ani noc neprestanú.“ ¹Boh požehnal Noacha i jeho synov a povedal im: „Plodte sa, množte sa a naplňte zem!“ (Gn 8,21–9,1)

¹¹„Uzatváram s vami svoju zmluvu, že voda potopy už nezničí nijakého živého tvora a nebude už potopy, ktorá by zničila zem.“ ¹²Boh povedal: „Toto je znamením zmluvy, ktorú uzatváram medzi mnou a vami a všetkými živými tvormi, čo sú s vami, pre všetky budúce pokolenia: ¹³Svoju dúhu som položil na oblak, aby bola znamením zmluvy medzi mnou a zemou.“ (Gn 9,11–13)

Uvažuj o texte Gn 8,21–9,1. Aký význam má Boží záväzok zachovať život? Ako Božie požehnanie plní tento záväzok?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Boží záväzok ochrániť a uchovať život bol akt milosti, nie výsledok ľudských zásluh. Boh sa rozhodol zachovať život na zemi napriek ľudskému zlu (Gn 8,21). Verš Gn 8,22 doslova hovorí „po všetky dni zeme“. To znamená, že kým bude trvať súčasná Zem, ročné obdobia budú prichádzať a odchádzať a život bude zachovaný. Stručne povedané, Boh sa nevzdal svojho stvorenia.

Nasledujúci text, ktorý hovorí o Božom požehnaní, nás v skutočnosti vracia späť k pôvodnému stvoreniu s jeho požehnaním (Gn 1,22.28; 2,3). Hospodin v určitom zmysle dával ľudstvu šancu začať odznova, nanovo.

Prečítaj si text Gn 9,8–17. Aký je význam dúhy? Ako toto „znamenie zmluvy“ (Gn 9,13) súvisí s druhým znamením zmluvy, so sobotou?

Slovné spojenie „uzavrieť zmluvu“ („ustanoviť zmluvu“) sa v texte opakuje trikrát (Gn 9,9.11.17) a vyjadruje vrchol a naplnenie pôvodného Božieho zaslúbenia (Gn 6,18). V nadväznosti na predchádzajúcu časť, ktorá je paralelou siedkeho dňa správy o stvorení, je táto časť súbežná s tou, ktorá hovorí o siedmom dni správy o stvorení, o sobote. V texte sa sedemkrát opakuje slovo „zmluva“, čo odkazuje na sobotu. Rovnako ako sobota, aj dúha je znamením zmluvy (Gn 9,13.14.16; porovnaj s Ex 31,12–17). Podobne ako sobota, aj dúha má univerzálny rozsah a platí pre celý svet. A tak ako je sobota pre všetkých znamením stvorenia, aj zaslúbenie, že nepríde žiadna ďalšia celosvetová potopa, platí pre každého, všade.

- Keď nabudúce uvidíš dúhu, zamysli sa nad všetkými Božími zaslúbeniami, ktoré nám dal. Prečo môžeme týmto sľubom dôverovať? Ako nám v tejto dôvere pomáha práve dúha?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Porovnanie stavu sveta a zmyšľania i správania ľudí pred potopou a dnes je mimoriadne poučné. Je zrejmé, že ľudská nemorálnosť a bezbožnosť nie sú novým javom. Pokúste sa porovnať prejavy ľudí vtedy a dnes.

„Aj dnes sme svedkami nepravostí, ktoré pred potopou privolali na svet Božiu pomstu. Z ľudských srdc sa vytratila Božia bázeň; ľudia si nevážia Boží zákon a pohrdajú ním. Pôžitkárstvo predpotopných ľudí sa svojim rozsahom vyrovná pôžitkárstvu dnešného ľudstva. ... Boh nesúdil predpotopných ľudí za to, že jedli a pili. Ved' on sám im dal hojnosť všetkého na uspokojenie životných potrieb. Ich hriech spočíval v tom, že dary jeho dobroty užívali bez akéhokoľvek prejavu vďačnosti voči Darcovi a že sa oddávali bezuzdnému pôžitkárstvu. Bolo správne, že sa ženili a vydávali. Ved' manželstvo bolo jedným z prvých Božích ustanovení. Boh stanovil manželstvu isté smernice a dal mu pečat' svätosti a krásy. Ľudia však na to zabudli, manželstvo znesvätili a ponížili na ukájanie svojich vášní.

Podobne je to s manželstvom aj dnes. Hriechne sa zneužíva to, čo je v ňom prospešné a správne. ...Bezzákonnosť zachvátila všetky národy a jej prejavy, ktoré občas vyvolávajú v ľuďoch hrôzu, sú len výrazom nahromadených vášní a bezprávia. Ak sa to vymkne kontrole, výsledkom býva nezmerne utrpenie a žiaľ. Biblický obraz predpotopného sveta veľmi verne znázorňuje stav, do akého sa priam rúti moderná spoločnosť. V tomto storočí sa aj v tradične kresťanských zemiach dennodenne dejú také hanebné a strašné zločiny, že sa vyrovnajú zločinom, pre ktoré zahynuli ľudia predpotopného sveta.“ (PP 101.102; PP /sk/ 68.69)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Aké sú spoločné znaky dnešného a predpotopného sveta? Čo nás tieto spoločné črty učia o Božej milosti, že napriek tomu všetkému miluje svet a usiluje sa o jeho záchranu?
2. Niektorí ľudia tvrdia, že potopa z doby Noacha bola len miestnou udalosťou. Čo je na takomto uvažovaní zlé? Ak by to bola pravda, prečo by každá miestna záplava (a každá dúha) urobila z Boha klamára?

NÁRODY A BÁBEL

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Genezis 9–11

ÚVODNÝ TEXT

Preto dostalo meno Bábel, lebo tam zmiatol Hospodin reč celej zeme. Hospodin ich odtiaľ rozptýlil po celej zemi. (Gn 11,9)

Po potope biblický záznam presúva svoju pozornosť z jednotlivca Noacha na jeho troch synov „Šéma, Cháma a Jefeta“. Osobitná pozornosť sa sústreďuje na Cháma, otca Kanaána (Gn 10,6.15), je predstavená myšlienka „Kanaánu“ ako zaslúbenej krajiny (Gn 12,5) a očakávania Abraháma, ktorého požehnanie bude patriť všetkým národom (Gn 12,3).

Túto líniu však narúša téma babylonskej veže (Gn 11,1–9). To úplne prekazilo Božie plány s ľudstvom. Vznik národov, ktorý sa mal stať požehnaním, stal sa napokon príčinou ďalšieho prekliatia. Národy sa pokúsili spojiť, aby sa postavili na Božie miesto. Boh odpovedal svojim súdom. Následkom toho vznikol zmätok a ľudia sa rozptýlili po celom svete (Gn 11,8). Tým sa začal uskutočňovať pôvodný Boží plán o „naplnení zeme“ (Gn 9,1).

Napriek ľudskej bezbožnosti Hospodin napokon premieňa zlo na dobro. Ako vždy, Boh má i tu posledné slovo. Chámovo prekliatie v stane jeho otca (Gn 9,21.22) a kliatba zmätených národov pri babylonskej veži (Gn 11,9) sa nakoniec stali pre národy požehnaním.

OSNOVA LEKCIE

Piata lekcia nás povedie ďalšími tromi kapitolami knihy Genezis – od konca potopy po babylonskú vežu. Spoznáme v nej dôkladnejšie Boha, ktorý vie aj ľudské zlyhania obrátiť na požehnanie a uskutočnenie svojich dobrých zámerov.

- Gn 9,18–27: Prekliatie Cháma (nedeľa)
- Gn 10: Ďalšie generácie (pondelok)
- Gn 11,1–4: Jednota vo vzbure (utorok)
- Gn 11,5–7: Božia reakcia na ľudskú vzburu (streda)
- Gn 11,8.9: Rozptýlenie ako prejav Božej lásky (štvrtok)

PREKLIATIE CHÁMA

¹⁸Noachovi synovia, ktorí vyšli z korábu, boli: Šém, Chám a Jefet. Chám bol otcom Kanaána. ¹⁹Tito traja boli Noachovi synovia a z nich sa rozšírilo ľudstvo po celej zemi. ²⁰Noach bol prvý roľník, ktorý vysadil vinicu. ²¹Raz sa napil vína, opil sa a obnažený si ľahol vo svojom stane. ²²Chám, Kanaánov otec, však videl svojho otca obnaženého a povedal to vonku svojim dvom bratom. ²³Šém a Jefet vzali plášť, obaja si ho položili na plecía, šli chrbtom, a tak zakryli nahotu svojho otca. Tvár mali odvrátenú, aby nevideli svojho otca obnaženého. ²⁴Keď sa Noach prebral z opojenia a dozvedel sa, čo mu urobil jeho najmladší syn, ²⁵povedal: „Bud' prekliaty Kanaán, otrokom otrokov bud' svojim bratom!“ ²⁶Dodal: „Nech je zvelebený Hospodin, Boh Šémov! Nech mu je Kanaán otrokom!“ ²⁷Kiež Boh dá, aby sa Jefet rozšíril a býval v Šémových stanoch! Kiež mu je Kanaán otrokom!“ (Gn 9,18–27)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Uvažuj o úvodnom texte (Gn 9,18–27). Aké je poslanstvo tohto zvláštneho príbehu?

Noachovo konanie v jeho vinici je ozvenou Adamovho činu v rajskej záhrade. Tieto dva príbehy obsahujú spoločné motívy: jedenie ovocia, ktoré vyústilo do nahoty, prikrytie, kliatba a požehnanie. Žiaľ, Noach sa pripája k svojim adamovským koreňom a pokračuje podobne neúspešne.

Kvasný proces ovocia nebol súčasťou pôvodného Božieho stvorenia. Noach si doprial skvasený nápoj, stratil sebakontrolu a odhalil sa. Skutočnosť, že Chám „videl“ jeho nahotu, je narážkou na Evu, ktorá „videla“ zakázaný strom (Gn 3,6). Táto paralela naznačuje, že Chám „nevidel“ nahotu svojho otca len tak náhodou, nevinne, skryto. Nepokúsil sa vyriešiť otcov problém, naopak, bez okolkov o ňom začal hovoriť. Okamžitá reakcia jeho bratov stojí v protiklade k Chámovmu konaniu. Ich konanie je teda okrem iného aj odsúdením Chámovej nečinnosti.

V tomto príbehu ide okrem iného o nedostatok úcty k rodičom. Nerešpektovanie rodičov, ktorí predstavujú našu minulosť, ovplyvní aj našu budúcnosť (Ex 20,12; porovnaj s Ef 6,2). Preto prichádza kliatba, ktorá ovplyvní nielen Chámovu budúcnosť, ale aj budúcnosť jeho syna Kanaána.

Samozrejme, je hrubým teologickým omylom a etickým zločinom použiť tento text na ospravedlnenie rasistických teórií proti komukolvek. Prorocstvo je prísne obmedzené na Kanaána, Chámovho syna. Biblický autor má na mysli niektoré z budúcich hriechnych praktík Kanaánov (Gn 19,5–7.31–35).

Kliatba okrem toho obsahuje zaslúbenie požehnanja, ktoré súvisí s menom „Kanaán“. Toto meno je odvodené od slovesa *kana*, ktoré znamená „podmaniť si“. Boží ľud, potomstvo Šéma, môže neskôr vstúpiť do zaslúbenej krajiny, Kanaánu, tým, že si ho podriadi. Takto pripraví cestu pre príchod Mesiaša, ktorý rozšíri Jefeta, takže bude bývať „v Šémových stanoch“ (Gn 9,27). Ide o prorockú narážku na rozšírenie Božej zmluvy na všetky národy. Táto zmluva bude zahŕňať poslanstvo Izraela o záchrane, adresované celému svetu (Dan 9,27; Iz 66,18–20; Rim 11,25). Cháмова kliatba bude v skutočnosti požehnaním pre všetky národy, vrátane potomkov Cháma a Kanaána, ktorí prijímú Hospodinom ponúknutú spásu.

APLIKÁCIA

- Noach, „hrdina“ potopy – a opitý? Čo by nám to malo povedať o našej vlastnej slabosti? Prečo potrebujeme Božiu milosť v každom okamihu života?

RODOKMENE

¹Toto je rodokmeň Noachových synov, Šéma, Cháma a Jefeta. Po potope sa im narodili synovia. ²Jefetovi synovia sú: Gomer, Magóg, Madaj, Javán, Tubal, Mešech a Tirás. ... ⁶Chámovi synovia sú: Kúš, Micrajim, Pút a Kanaán. ... ²¹Aj Šémovi, praotcovi všetkých Eberových synov, Jefetovmu staršiemu bratovi, sa narodili synovia. ²²Šémovi synovia sú: Elám, Aššúr, Arpachšad, Lúd a Aram. ... ³¹Toto sú Šémovi synovia podľa ich rodov, jazykov a národov, bývajúci vo svojich krajinách. ³²Toto sú rody Noachových synov podľa rodokmeňov a národov. Po potope sa z nich rozvetvili národy na zemi. (Gn 10,1.2.6.21.22.31.32)

Chronologické informácie o Noachovom veku nás nútia uvedomiť si, že Noach slúži ako spojovací článok medzi civilizáciou pred potopou a po potope. Posledné dva verše predchádzajúceho príbehu (Gn 9,28.29) nás vracajú k poslednému odkazu Adamovho rodokmeňa (Gn 5,32). Keďže Adam zomrel, keď mal Lemech, Noachov otec, 56 rokov, Noach určite počul príbehy o Adamovi, o ktorých mohol neskôr hovoriť svojim potomkom pred potopou aj po nej.

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítajte si Genezis 10. Aký je podľa teba zmysel tohto rodokmeňa? (Pozri tiež Lk 3,23–38.)

Biblický rodokmeň má tri funkcie. Po prvé, zdôrazňuje historický charakter biblických udalostí, ktoré súvisia so skutočnými ľuďmi, ktorí žili a zomreli, a ktorých dni sú presne zrátané. Po druhé, ukazuje kontinuitu pisateľa od staroveku po súčasnosť a vytvára jasné spojenie s minulosťou a „súčasnosťou“. Po tretie, pripomína nám to ľudskú krehkosť a tragický účinok kliatby hriechu a jeho smrteľných následkov na všetky generácie, ktoré nasledovali.

Všimnime si, že klasifikácia „Chámitov“, „Šémovcov“ a „Jefitov“ nedodržiava presné pravidlá. 70 národov predznamenáva sedemdesiat členov Jákobovej rodiny (Gn 46,27) a sedemdesiat starších Izraela na púšti (Ex 24,9). Myšlienka súvisu medzi sedemdesiatimi národmi a sedemdesiatimi staršími naznačuje poslanie Izraela voči národom: „Keď Najvyšší určoval národom dedičstvo, keď rozdeľoval ľudských synov, vyznačoval hranice národom a Izraelitom podľa ich počtu.“ (Dt 32,8) V tej istej línii Ježiš posielal sedemdesiatich učeníkov, aby evanjelizovali národy (Lk 10,1).

Tieto informácie nám ukazujú na priame spojenie medzi Adamom a patriarchami. Boli to skutočné historické postavy, reálni ľudia počnúc Adamom a ďalej. To nám tiež pomáha pochopiť, že patriarchovia mali priamy prístup k svedkom, ktorí si na tieto starodávne udalosti osobne pamätali.

- **Uvažuj o texte Mt 1,1–17. Čo nás tieto verše učia o historickosti uvedených postáv? Prečo je pre našu vieru dôležité vedieť a veriť, že išlo o skutočných ľudí?**

APLIKÁCIA

JEDEN JAZYK

¹Na celej zemi bola jednotná reč a jednotné slová. ²Keď sa ľudia pohli od východu, našli rovinu v krajine Šinár a usadili sa tam. ³Povedali si medzi sebou: „Podme, narobme si tehál a vypálme ich!“ Tehly používali namiesto kameňa a asfalt namiesto malty. ⁴Potom povedali: „Podme, vybudujme si mesto a vežu, ktorá svojím vrcholom bude siahať do neba! Tak sa preslávime a nerozptýlime sa po celej zemi.“ (Gn 11,1–4)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Uvažuj o úvodnom texte (Gn 11,1–4). Prečo sa ľudia z „celej zeme“ túžili presláviť a nerozptýliť (neroztratiť) sa? Z čoho vychádzala ich jednota?

Vyjadrenie „celá zem“ sa týka pomerne malého počtu ľudí, ktorí žili po potope. Dôvod tohto zhromaždenia je očividný: chcú postaviť vežu, aby im pomohla dosiahnuť do nebies (Gn 11,4). Ich ozajstným zámerom bolo zaujať miesto samotného Boha, Stvoriteľa. Je veľavravné, že opis ľudských pohnútok a činov v tomto príbehu odzrkadľuje Božie úmysly a činy opísané v správe o stvorení: „povedali si“ (Gn 11,3,4; porovnaj s Gn 1,6,9,14); „urobme“ („učiňme“; Gn 11,3,4; porovnaj s Gn 1,26). Text vyjadruje ich zámer veľmi jasne: „Učiňme si meno“ (Gn 11,4; Roh). Tento výraz sa používa výlučne na opis Božieho konania (Iz 63,12,14).

Stručne povedané, stavitelia veže mali ambície nahradiť Boha – Stvoriteľa. Asi nie je ťažké uvedomiť si, kto ich inšpiroval (pozri Iz 14,14). Aj spomienka na potopu v ich projekte určite zohrala svoju úlohu. Stavajú vysokú vežu, aby prežili ďalšiu povodeň, ak by nejaká prišla aj napriek Božím zaslúbeniam. V súvislosti s výstavbou mesta Bábel (Babylon) sa v babylonskej tradícii zachovali zmienky o potope, hoci sú značne skreslené. Babylonského ducha teda vyjadruje snaha o dosiahnutie nebies a zmocnenie sa Božej moci.

Preto je aj príbeh o babylonskej veži takým dôležitým motívom v knihe Daniel. Odkaz na krajinu Šinár, ktorý uvádza príbeh o babylonskej veži (Gn 11,2), sa znova objavuje na začiatku knihy Daniel a označuje miesto, kam Nebúkadnecar priniesol časť posvätných nádob z jeruzalemského chrámu (Dan 1,2). Uvažovanie charakteristické pre „Babylon“ je vyjadrené na rôznych miestach knihy Daniel. Najjasnejšie je formulované v súvislosti so zlatou sochou, ktorá bola postavená pravdepodobne na rovnakom mieste, na tej istej „rovine“. Daniel vo svojich videniach konca pozoruje rovnaký scenár: národy zeme sa zhromažďujú, aby dosiahli jednotu proti Bohu (Dan 2,43; Dan 11,43–45; porovnaj so Zj 16,15,16), a keď tu tento pokus zlyhá, rovnako ako pri Bábeli.

APLIKÁCIA ■ Francúzsky existencialistický spisovateľ Albert Camus (1913–1960) vo svojich dielach opakovane vyjadroval presvedčenie, že hlavnou túžbou ľudstva v dejinách bolo pokúsiť sa „byť Bohom“. Čím to je, že počnúc Adamom a Evou v Edene (Gn 3,5) sa neustále nechávame vtiahnuť do tohto nebezpečného klamstva?

„POĎME, ZOSTÚPME“

⁵Hospodin však zostúpil, aby sa pozrel na mesto a vežu, ktorú stavali ľudia.

⁶Hospodin povedal: „Sú jeden národ a všetci hovoria jednou rečou. Toto je iba začiatok ich výčinov; teraz im už nič nezabráni uskutočniť všetko, čo si zaumienia. ⁷Podme, zostúpme a zmätme im reč, aby sa medzi sebou nerozumeli!“ (Gn 11,5–7)

⁷Kam by som odišiel pred tvojím Duchom, kam by som utiekol pred tvojou tvárou? ⁸Keby som vystúpil na nebesia, si tam, keby som si ustlal v podsvetí, si tam. ⁹Keby som mal krídla rannej zory a usadil by som sa pri najvzdialenejšom mori, ¹⁰aj ta by ma priviedla tvoja ruka a tvoja pravica by sa ma ujala.

¹¹Keby som povedal: „Možno ma tma ukryje a noc moje svetlo obklopí,“ ¹²ani tma nie je dosť tmavá; noc ti svieti ako deň, tma ti je sťa svetlo. (Ž 139,7–12)

Uvažuj o úvodných textoch (Gn 11,5–7 a Ž 139,7–12). Prečo sa Hospodin rozhodol „zostúpiť“ na zem?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

V Genezis 11 vzniká paradoxná situácia. Kým ľudia sa snažia dostať „do neba“, Hospodin „zostupuje“ k nim dolu. Boží zostup je potvrdením jeho nadradenosti. Boh bude vždy mimo nášho dosahu. Akákoľvek ľudská snaha rovnať sa Bohu a dostať sa k nemu do nebies, je márna a smiešna. Práve preto musel aj Ježiš zostúpiť k nám, aby nás mohol zachrániť. Nebola žiadna iná cesta k našej záchrane.

V príbehu o babylonskej veži vyznieva paradoxne aj skutočnosť, že Boh „zostúpil, aby sa pozrel na mesto a vežu“ (Gn 11,5). Hospodin v skutočnosti nemusel zostúpiť „aby videl“ (Ž 139,7–12; porovnaj Ž 2,4), ale aj tak to urobil. Tento koncept zdôrazňuje Boží záujem o ľudstvo a jeho konanie a osud.

Uvažuj o texte Lk 1,26–33. Prečo Boh zostupuje k ľudstvu?

Božie zostúpenie nám pripomína princíp ospravedlnenia z viery a Božej milosti. Nech pre Boha vykonáme čokoľvek, aj tak je to on, kto prichádza k nám, aby sa s nami stretol. K Bohu a k spaseniu nás neprivedú naše skutky ani naše snaženie. Zachrániť nás môže len Boží krok smerom k nám. V Genezis 11 sa dvakrát hovorí o tom, že Boh „zostúpil“. Tento dôraz ukazuje, ako veľmi Bohu záležalo na ľuďoch.

Podľa textu chcel Hospodin urobiť koniec snahe ľudí „nerozptýliť sa“ a „pre-sláviť sa“. V súvislosti s hriechnosťou ľudstva viedlo úsilie ľudstva len k rastu zla. Preto sa Hospodin rozhodol zmiast ľuďom jazyky a takto prekaziť ich snahy o „zjednotenie“.

„Zámery staviteľov Babylona sa skončili hanbou a porážkou. Monument ich pýchy sa stal pomníkom ich bláznovstva. Ľudia sa však aj naďalej správajú rovnako, spoliehajú sa len na seba a odmietajú Boží zákon. Je to tá istá zásada, ktorú chcel satan uplatniť v nebi a ktorú Kain prejavil svojou obeťou.“ (PP 123; PP /sk/ 84)

- Ako sa v príbehu o babylonskej veži prejavuje ľudské povýšenectvo? Prečo nemôže dosiahnuť úspech? Aké osobné poučenie si môžeš vziať z tohto príbehu?

APLIKÁCIA

ROZPTÝLENIE AKO POŽEHNANIE

⁸Tak ich Hospodin odtiaľ rozptýlil po celej zemi a prestali stavať mesto. ⁹Preto dostalo meno Babel, lebo tam zmiatol Hospodin reč celej zeme. Hospodin ich odtiaľ rozptýlil po celej zemi. (Gn 11,8,9)

Boh ich požehnal a povedal im: „Plodte sa a množte sa, naplňte zem a podmaňte si ju! Panujte nad morskými rybami, nad nebeským vtáctvom a nad všetkou zverou, čo sa pohybuje na zemi!“ (Gn 1,28)

Boh požehnal Noacha i jeho synov a povedal im: „Plodte sa, množte sa a naplňte zem (Gn 9,1)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Porovnaj úvodné texty (Gn 11,8,9; Gn 1,28 a Gn 9,1). Prečo je Boží krok rozptýlenia ľudstva vlastne prejavom jeho lásky?

Božím zámerom a požehnaním pre ľudstvo bolo „plodiť sa, množiť sa a naplniť zem“ (Gn 9,1; porovnaj s Gn 1,28). V protiklade k Božiemu plánu sa staviteľia veže radšej držali spolu ako jeden ľud bez akejkoľvek snahy „naplniť zem“. Jedným z dôvodov, pre ktorý chceli vybudovať mesto a vežu, bolo, „aby sme neboli rozptýlení po tvári celej zeme“ (Gn 11,4). Odmietli sa presunúť, premiestniť, presťahovať inam. Možno si mysleli, že spolu budú silnejší a významnejší („učiňme si meno“; Gn 11,4), než keby sa roztrúsili po zemi. A v istom zmysle mali aj pravdu.

Nanešťastie, spoločné sily sa snažili využiť na zlo, nie na dobro. Chceli si „urobiť meno“, čo je silným odrazom ich vlastnej arogancie a hrdosti. Môžeme si byť istí, že kedykoľvek sa ľudia postavia otvorene voči Bohu v snahe „urobiť si meno“, nedopadne to dobre. Ako inak by sa to malo skončiť?

Boh ich za trúfalosť a vzdor potrestal tým, že ich „rozptýlil po celej zemi“ (Gn 11,9). Trestom bol teda presný opak toho, čo chceli dosiahnuť.

Je zaujímavé, že meno Babel, ktoré v novobabylončine znamená „brána bohov“, súvisí so slovesom *balal*, ktoré znamená „zmätok“ (Gn 11,9). Keďže ľudia sa snažili dosiahnuť „bránu“ k Bohu – a sami sa považovali za Boha –, skončili zmätení a omnoho slabší, než boli predtým.

„Obyvatelia Babylona sa rozhodli zriadiť si vládu, ktorá nebude závisieť od Boha. Zostali síce medzi nimi ešte mnohí, čo sa Boha báli, ale pod vplyvom falošných dôkazov bezbožných ľudí podľahli klamu a zapájali sa do ich plánov. S ohľadom na nich Boh odložil svoj súd a bezbožným poskytol čas, aby prejavili svoju skutočnú povahu. Títo Boží synovia uznali svoj omyl a snažili sa odvrátiť svojich spolublížnych od ich zámerov. Tí však už boli vo svojom rúhacom odpore voči Bohu zjednotení. Keby sa im v tom nebolo zabránilo, znamenalo by to morálnu záhubu sveta v jeho prvopočiatkoch. Spájal ich odboj; základom ich ríše bola pýcha a Boh v nej nemal mať nijaký vplyv ani úctu.“ (PP 123; PP /sk/ 84)

APLIKÁCIA ■ V čom spočíva nebezpečenstvo snáh „znamenáť niečo“ alebo „urobiť si meno“?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Patriarchovia a proroci* si prečítajte kapitolu „Babylonská veža“ (PP 117–124; PP /sk/ 81–85).

„Neskôr sa rozhodli postaviť tu mesto a v ňom takú vysokú vežu, že bude divom sveta. Výstavba mesta a veže mala zabrániť ľuďom v osídľovaní širšieho okolia. Podľa Božieho príkazu mali sa ľudia rozísť po celej zemi, mali ju naplniť a ovládnuť ju. Staviteľia Babylona chceli však utvoriť spoločenstvo a postupne založiť celosvetovú ríšu. Jej strediskom bude ich mesto a jeho nádhery bude obdivovať a vážiť si celý svet; preslávi svojich zakladateľov. Do neba siahajúca majestátna veža mala pripomínať moc a múdrosť svojich staviteľov a pokoleniam mala oznamovať ich slávu.

Obyvatelia šineárskej roviny spochybňovali Božie zaslúbenie a neverili, že Boh znova nepošle na zem potopu. Mnohí z nich síce existenciu Boha popierali a potopu pripisovali pôsobeniu prírodných príčin. Iní ešte verili v najvyššiu Bytosť, ktorá mohla zničiť predpotopný svet, ale búrili sa proti nej ako kedysi Kain. Pri výstavbe veže mysleli aj na vlastnú bezpečnosť pre prípad ďalšej novej potopy. Nazdávali sa, že ak veža presiahne výšku vôd minulej potopy, budú bezpeční pred každým možným ohrozením. Nazdávali sa, že ak sa im podarí postaviť vežu až po oblačnú klenbu, potom budú môcť zistiť aj príčiny potopy. Celá táto stavba mala zvýšiť slávu staviteľov a odpútať myšlienky budúcich pokolení od Boha a zviest' ich k modloslužbe.“ (PP 118.119; PP /sk/ 82)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Ktoré príklady z histórie alebo zo súčasnosti nám ukazujú, aké problémy môžu spôsobiť tí, čo si chcú „urobiť meno“?
2. Ako sa môžeme ako cirkevné spoločenstvo vyhnúť nebezpečnej snahe postaviť si vlastnú babylonskú vežu? Čo by nás mohlo viesť k takémuto úsiliu?

Týždeň od 1. do 7. mája

ABRAHÁMOVE KORENE

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Genezis 12–14

ÚVODNÝ TEXT

Vo viere Abrahám poslúchol, keď ho Boh volal, aby odišiel na miesto, ktoré mal dostať ako dedičstvo. Odišiel, hoci nevedel, kam ide. (Heb 11,8)

Dostali sme sa k ústrednej časti knihy Genezis. Táto časť (Genezis 12–22) bude pokrývať Abrahámovu cestu od prvého Božieho povolania („Chod!“; Gn 12,1), keď Abrahám zanechá svoju minulosť, až po ďalšiu Božiu výzvu („Chod!“; Gn 22,2), ktorá povedie Abraháma k tomu, aby sa vzdal aj svojej budúcnosti (tá má pokračovať prostredníctvom jeho syna). Výsledkom je, že Abrahám je stále v pohybe, všade je migrantom, a preto je tiež nazývaný „cudzincom“ (Gn 17,8). Abrahám počas svojej cesty akoby visel v prázdnote. Je bez minulosti, o ktorú prišiel, aj bez budúcnosti, ktorú nevidí. Medzi dvomi výzvami, ktoré rámujú Abrahámovu cestu viery, Abrahám počúva Boží hlas, ktorý ho uisťuje: „Neboj sa.“ (Gn 15,1) Tieto Božie slová označujú tri úseky Abrahámovej cesty, ktoré budeme študovať v 6., 7. a 8. lekcii.

Abrahám je príkladom viery (Gn 17,6) a v hebrejskom Písme sa o ňom hovorí ako o mužovi viery (Neh 9,7.8). V Novej zmluve je Abrahám jednou z najdôležitejších postáv Starej zmluvy a tento týždeň začneme študovať, prečo.

OSNOVA LEKCIE

Táto lekcia je prvá z radu tých, v ktorých budeme sledovať osudy Abráma/Abraháma od chvíle, keď ho Boh prvýkrát povoláva, aby sa vydal na cestu.

- Gn 12,1–9: Abrámov odchod (nedeľa)
- Gn 12,10–20: Pokušenie Egypta (pondelok)
- Gn 13,7–12: Abrám a Lót (utorok)
- Gn 14,11–17: Bábelská koalícia (streda)
- Gn 14,18–24: Desiatok pre Melchisedeka (štvrtok)

ABRÁMOV ODCHOD

¹Hospodin povedal Abrámovi: „Odíď zo svojej krajiny, od svojho príbuzenstva a z domu svojho otca do krajiny, ktorú ti ukážem! ²Urobím z teba veľký národ, požehnám ťa, zvelebím tvoje meno. Bud' požehnaním! ³Požehnám tých, čo teba žehnajú a tých, čo tebe zlorečia, preklajem. V tebe budú požehnané všetky pokolenia zeme.“ ⁴Vtedy Abrám odišiel, ako mu prikázal Hospodin. Šiel s ním aj Lót. Abrám mal sedemdesiatpäť rokov, keď odišiel z Charánu. ⁵Abrám vzal svoju ženu Saraj, svojho synovca Lóta, všetok majetok, čo nadobudli, i služobníctvo, ktoré získali v Charáne. Pohli sa a šli do Kanaánu. Keď prišli do Kanaánu, ⁶Abrám prešiel krajinou až k posvätnému miestu v Sícheme, k Moreho dubu. Vtedy bývali v krajine Kanaánčania. ⁷Abrámovi sa zjavil Hospodin a povedal mu: „Túto krajinu dám tvojmu potomstvu.“ Potom tam postavil oltár Hospodinovi, ktorý sa mu zjavil. ⁸Odtiaľ odišiel do pohoria na východ od Bételu a tam si rozložil stan. Na západ od neho bol Bétel, na východ Aj. Tam postavil Hospodinovi oltár a vzýval Hospodinovo meno. ⁹Potom Abrám pokračoval v ceste k Negevu. (Gn 12,1–9)

Uvažuj o úvodnom texte (Gn 12,1–9). Prečo Boh povolal Abráma, aby opustil svoju krajinu a rodinu? Ako reagoval Abrám?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Podľa biblického záznamu Boh naposledy oslovil človeka, keď sa prihovril Noachovi, aby ho po potope uistil, že uzavrie zmluvu s „každým živým tvorom na zemi“ (Gn 9,15–17) a že už nikdy nedopustí celosvetovú potopu. Boh sa teraz prihovára Abrámovi a Hospodinove slová nadväzujú na jeho predchádzajúce zaslúbenie: prostredníctvom Abráma požehná všetky národy zeme.

Naplnenie tohto proroctva sa začína opustením minulosti. Abrám zanecháva všetko, čo mu bolo známe – rodinu, krajinu, a dokonca aj časť seba. Intenzita tohto priebehu sa odzrkadľuje dôrazom na kľúčové slovo „chod“, ktoré sa v tejto súvislosti opakuje sedemkrát. Abrám musí najprv opustiť svoju krajinu „chaldejský Úr“, čo je vlastne Babylon (Gn 11,31; Iz 13,19). Výzva „vyjsť z Babylona“ má medzi biblickými prorokmi dlhú históriu (Iz 48,20; Zj 18,4).

Abrámov odchod sa týka aj jeho rodiny. Abrám musí opustiť svoje dedičstvo a veľa z toho, čo sa naučil a čo nadobudol prostredníctvom rodiny, vzdelania a vplyvu.

Božia výzva ísť ďalej však zahŕňa ešte viac. Hebrejské slovné spojenie *lek leká* („chod“), v preklade doslovne znamená „ty chod“ alebo „chod sám za seba“. Abrámov odchod z Babylona je dôležitejší než jeho rodina či prostredie, z ktorého vychádza. Hebrejčina kladie dôraz na osobu Abráma. Abrám potrebuje opustiť samého seba, musí sa zbaviť tej časti svojho ja, ktorá obsahuje jeho babylonskú minulosť.

Cieľom tohto opustenia je „krajina“, ktorú mu Boh ukáže. Ten istý jazyk bude opäť použitý v kontexte obetovania Izáka (Gn 22,2), kde bude odkazovať na vrch Moria. Na vrchu, na ktorom bude obetovaný Izák, bude neskôr postavený jeruzalemský chrám (2Krn 3,1). Božie zaslúbenie sa netýka len fyzickej vlasti, ale aj záchrany sveta. Táto myšlienka je opätovne potvrdená v Božom zaslúbení požehnanie pre všetky národy (Gn 12,2,3). Sloveso *barak* („požehnať“) sa v tejto pasáži vyskytuje päťkrát. Proces tohto univerzálneho požehnanie prebieha prostredníctvom Abrámovho „potomstva“ („semena“) (Gn 22,18; 26,4; 28,14). Text tu odkazuje na „potomstvo“, čo sa nakoniec naplní v Ježišovi Kristovi (Sk 3,25).

■ Keby ťa Boh vyzval, aby si niečo opustil, čo by to bolo? Čo by si mal zanechať, aby si počúvol Božie volanie?

APLIKÁCIA

POKUŠENIE EGYPTA

¹⁰Keď v krajine nastal hlad, Abrám odišiel do Egypta, aby tam začas pobudol, lebo v krajine sa veľmi rozšíril hlad. ¹¹Keď sa chystali vojsť do Egypta, povedal svojej žene Saraj: „Pozri sa, viem, že si žena krásneho vzhľadu. ¹²Keď ťa uvidia Egypťania, povedia si: ‚Toto je jeho žena.‘ Mňa zabijú a teba nechajú nažive. ¹³Povedz teda, že si moja sestra, aby sa mi pre teba vodilo dobre a zostal som tvojou zásluhou nažive.“ ¹⁴Keď Abrám prišiel do Egypta, Egypťania videli, že je to žena veľmi krásna. ¹⁵Uvideli ju aj faraónovi dvorania, vychválili ju pred faraónom a odviekli ju do jeho paláca. ¹⁶Ten pre ňu s Abrámom dobre zaobchádzal, takže mal ovce, dobytok, osly, sluhov, slúžky, oslice a ťavy. ¹⁷Hospodin však postihol faraóna i jeho dom ťažkými údermi pre Saraj, Abrámovu ženu. ¹⁸Faraón zavolał Abráma a povedal mu: „Čo si mi to urobil? Prečo si mi nepovedal, že je to tvoja žena? ¹⁹Prečo si povedal, že je to tvoja sestra? Ja som si ju preto vzal za ženu. Tu teda máš svoju ženu, ber si ju a chod!“ ²⁰Faraón ho potom zveril mužom, aby ho poslali preč aj s jeho ženou i so všetkým, čo mal. (Gn 12,10–20)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Uvažuj o úvodnom texte (Gn 12,10–20). Čo viedlo Abráma do Egypta? Ako by si porovnal morálne zásady Abráma a faraóna?

Je iróniou, že Abrám, ktorý práve doputoval do zaslúbenej krajiny, sa rozhodol odísť do Egypta, pretože „v krajine nastal hlad“ (Gn 12,10). V staroegyptských textoch nachádzame dôkazy o tom, že ľudia z Kanaánu odchádzali v čase hladu práve do Egypta. V zbierke „Múdrosť faraóna Merikareho“, ktorá pochádza z obdobia Stredného kráľovstva (2060–1700), sú ľudia pochádzajúci z Kanaánu označovaní ako „biedni Ázijčania“ (*aamu*) a charakterizovaní ako „zúfalí... trpiaci nedostatkom vody... neprebývajúci na jednom mieste, putujúci za jedlom z miesta na miesto.“ (LICHTHEIM Miriam, *Ancient Egyptian Literature*, Volume I: The Old and Middle Kingdoms. Berkeley, CA: University of California Press, 1973, str. 103, 104)

Pokušenie Egypta bolo pre starovekých Izraelitov často veľkým problémom (Nm 14,3; Jer 2,18). Egypt sa tak stal postupne symbolom ľudí, ktorí dôverujú viac ľuďom než Bohu (2Krľ 18,21; Iz 36,6.9). V Egypte, kde bol každodenný dostatok vody, viera nebola potrebná, pretože „zasľúbenie krajiny“ bolo okamžite viditeľné. V porovnaní s krajinou hladu vyzeral Egypt ako dobré miesto na prebývanie. A to aj napriek výzve, ktorú Abrám počul od Hospodina.

Abrám, ktorý opúšťa Kanaán, je protikladom Abráma, ktorý opustil Úr. Predtým bol Abrám predstavený ako človek viery, ktorý vychádza z Úru, pretože poslúcha Božie volanie. Teraz však Abrám opúšťa zaslúbenú krajinu z vlastnej vôle. Predtým sa Abrám spoliehal na Boha, teraz sa správa ako človek stavajúci na vlastnej skúsenosti, ako manipulatívny a neetický politik, ktorý sa spolieha len sám na seba. „Počas Abrahámovho pobytu v Egypte sa ukázalo, že tento Boží muž má svoje ľudské slabosti a nedokonalosti. Keď Abrahám zatajil skutočnosť, že Sára je jeho žena, prejavil nedôveru v Božiu ochranu a nedostatok tej neochvejnej viery a odvahy, o ktorej za svojho života podal toľko jedinečných dôkazov.“ (PP 130; PP /sk/ 90)

Vidíme teda, že aj veľký Boží muž môže urobiť chyby a padnúť. A Boh ho aj napriek tomu neopustí. Keď Nová zmluva hovorí o Abrahámovi ako o príklade spasenia z milosti, znamená to presne to – milosť. Pretože ak by spasenie nebolo z milosti, Abrahám by nemal žiadnu nádej. A my spoločne s ním.

APLIKÁCIA

■ Čo by nás mal naučiť tento príbeh o tom, aké ľahké je aj pre verných kresťanov vybočiť zo správnej cesty? Prečo neposlušnosť nikdy nie je dobrá voľba?

ABRÁM A LÓT

⁷Medzi pastiermi Abrámových stád a pastiermi Lótových stád vznikol spor. V tom čase bývali v krajine Kanaánčania a Perizzejci. ⁸Preto Abrám povedal Lótovi: „Nech nie je rozbroj medzi nami, medzi mojimi pastiermi a tvojimi pastiermi, veď sme bratia! ⁹Či nie je pred tebou celá krajina? Preto ťa prosím, oddeľ sa od mňa! Ak pôjdeš naľavo, ja pôjdem napravo; ak si vyberieš pravú stranu, ja sa poberiem na ľavú.“ ¹⁰Lót sa rozhladol a videl, že celé okolie Jordánu až po Coar je zavlažované ako Hospodinova záhrada a ako Egypt. To bolo predtým, ako Hospodin zničil Sodomu a Gomoru. ¹¹Preto si Lót vybral celé okolie Jordánu a odišiel na východ. Takto sa oddelili jeden od druhého. ¹²Abrám býval v krajine Kanaán, Lót sa zdržiaval v mestách Okolia a prenášal svoje stany až po Sodomu. (Gn 13,7–12)

Prečítaj si text Gn 13,1–18. Čo nás tento príbeh učí o dôležitosti povahy človeka a správneho charakteru?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Abrám sa vracia na miesto, z ktorého odišiel, akoby jeho cesta do Egypta bola len nešťastnou obchádzkou. Boží príbeh s Abrámom pokračuje tam, kde sa zastavil pri jeho prvej ceste do zaslúbenej krajiny. Abrámovou prvou zastávkou sa stal Bétel (Gn 13,3), rovnako ako pri jeho predchádzajúcej ceste (Gn 12,3–6). Abrám sa kajal, vrátil sa, „vstúpil do seba“ a znova bol z neho Abrám, muž viery.

Abrámovo opätovné spojenie s Bohom sa prejavuje aj na jeho vzťahu k ľuďom. Vidieť to na tom, ako zvláda problém so synovcom Lótom, ktorý sa týka využívania krajiny. Je to sám Abrám, kto navrhuje mierovú dohodu a necháva Lóta, aby si vybral ako prvý (Gn 13,9.10). Ide o akt veľkorysosti a láskavosti, ktorý svedčí o láskavej povahe Abráma.

Skutočnosť, že Lót si vybral pre seba najlepšiu časť, dobre zavlažovanú pláň (Gn 13,10.11), bez akýchkoľvek obáv z hriechnosti svojich budúcich susedov (Gn 13,13), ukazuje niečo o jeho chamtivosti a charaktere. Dôraz na to, že Lót „si vybral“ (Gn 13,11), pripomína predpotopných ľudí, ktorí si tiež „vybrali“, po čom túžili (pozri Gn 6,2).

Na rozdiel od Lótovej sebeckej voľby bol Abrámov krok činom viery. Abrám si krajinu nevyberal, on ju dostal z Božej milosti. Kým Lót si obzeral krajinu motivovaný sebeckou túžbou, Abrám sa rozhladol na Boží príkaz (Gn 13,14). Keď sa Abrám oddelil od Lóta, Boh sa mu opäť prihovoril (Gn 13,14). V skutočnosti je to prvá zmienka, keď Boh hovorí s Abrámom, od jeho povolania v chaldejskom Úr. „¹⁴Keď sa Lót od neho oddelil, Hospodin povedal Abrámovi: Rozhľadni sa z miesta, na ktorom si teraz, pozri na sever i na juh, na východ i na západ. ¹⁵Celú krajinu, ktorú vidíš, dám tebe a tvojmu potomstvu naveky.“ (Gn 13,14.15) Boh pozýva Abráma, aby sa prešiel po krajine. Takto je vyjadrený akt privlastnenia si: „Vstaň a prejdi krajinu po dĺžke a šírke, lebo ti ju dávam!“ (Gn 13,17)

Hospodin však dáva jasne najavo, že On, Boh, dáva krajinu Abrámovi. Je to dar milosti, ktorý si Abrám musí privlastniť vierou vedúcou k poslušnosti. Je to iba Božie dielo, ktoré prinesie všetko, čo Hospodin slúbil Abrámovi (pozri Gn 13,14–17).

■ Ako sa môžeme naučiť byť láskaví a veľkorysí k druhým, aj keď k nám takí nie sú?

APLIKÁCIA

BÁBELSKÁ KOALÍCIA

¹¹Vítazi odviekli zo Sodomy a Gomory všetok majetok, všetky potraviny a odtiahli. ¹²Vzali aj Abrámovho synovca Lóta s jeho majetkom, lebo býval v Sodome, a odtiahli. ¹³Jeden z tých, čo utiekli, prišiel a oznámil to Hebrejovi Abrámovi, ktorý býval pri duboch Amorejčana Mamreho, Eškólovho a Anérovho brata. Týchto spájala s Abrámom zmluva o priateľstve. ¹⁴Keď sa Abrám dopyčul, že jeho synovca odvedli do zajatia, zvolal svojich tristoosemnásť vycvičených mužov, narodených v jeho dome, a prenasledoval útočníkov až po Dán. ¹⁵V noci rozostavil proti nim svojich služobníkov, porážal ich a prenasledoval až po Chobu, ktorá leží na sever od Damasku. ¹⁶Priniesol späť všetok majetok, priviedol aj svojho synovca Lóta s jeho majetkom, ako aj ženy a ostatný ľud. ¹⁷Keď sa po víťazstve nad Kedorlaómerom a kráľmi, ktorí boli s ním, vracal, sodomský kráľ mu vyšiel v ústrety do údolia Šave, teda do Kráľovho údolia. (Gn 14,11–17)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítajte si text Gn 14,1–17. Čo je dôležité na tom, že táto vojna vypukla bezprostredne po darovaní zaslúbenej krajiny? Čo nás tento príbeh učí o Abrámovi?

Ide o prvú vojnu zaznamenanú v Písme (Gn 14,2). Koalícia štyroch armád z Mezopotámie a Perzie bojovala proti koalícii piatich kanaánskych armád, vrátane kráľov Sodomy a Gomory (Gn 14,8). Je zrejmé, že išlo o veľký vojenský konflikt (Gn 14,9). Táto vojna súvisela so skutočnosťou, že kanaánske národy sa vzbúrili proti svojim babylonským vládcam (Gn 14,4.5). Aj keď príbeh odkazuje na konkrétny historický konflikt, aj načasovanie tejto „globálnej“ vojny tesne po Božom dare zaslúbenej krajiny Abrámovi dáva tejto udalosti mimoriadny duchovný význam.

Zapojenie toľkých národov z krajiny Kanaán naznačuje, že sporná otázka v tomto konflikte sa týkala suverenity nad krajinou. Je iróniou, že Abrámov tábor, ktorý bol v podstate jedinou naozaj zainteresovanou stranou, keďže bol jediným skutočným vlastníkom pôdy, bol zároveň jedinou silou, ktorá spočiatku zostávala mimo konfliktu.

Dôvodom Abrámovej neutrality bolo, že Abrám nenadobudol zaslúbenú krajinu silou zbraní ani premyslenými politickými stratégiami. Abrámov kráľovstvo bolo Božím darom. Jediný dôvod, prečo Abrám zasiahol, bol osud jeho synovca Lóta, ktorý bol počas bojov zajatý (Gn 14,12.13).

„O nešťastí svojho synovca sa Abrahám v pokojnom prostredí Mamreho dubov dozvedel od jedného z utečencov, ktorý mu rozpovedal priebeh boja. Abrahám nespomínal v zlom na Lótovu nevďačnosť. Zmocnil sa ho hlboký súcit s Lótom, takže sa rozhodol vyslobodiť ho. Predovšetkým prosil Boha o pomoc a chystal sa do boja.“ (PP 135; PP /sk/ 94).

Abrám však nekonfrontuje celú koalíciu. Pravdepodobne sa podujal len na rýchlu nočnú akciu, počas ktorej so svojimi bojovníkmi zaútočil na ten tábor, v ktorom väznili Lóta. Lóta sa podarilo zachrániť a spolu s ním aj kráľa Sodomy. Abrám ako verný Boží muž prejavil veľkú odvahu a silu. Jeho vplyv v regióne nepochybne rástol. Ľudia mohli vidieť nielen jeho konanie, ale dozvedeli sa viac aj o Bohu, ktorému slúžil.

APLIKÁCIA ■ Aký vplyv majú naše činy na ostatných? Aké poslanstvo o svojej viere vysielame svojimi činmi?

DESIATOK PRE MELCHISEDEKA

¹⁸Šalémsky kráľ Melchisedek priniesol chlieb a víno. Bol totiž kňazom Najvyššieho Boha. ¹⁹Požehnal ho a povedal: „Nech Abráma požehná Najvyšší Boh, Tvorca neba i zeme. ²⁰Nech je zvelebený Najvyšší Boh, ktorý ti vydal dň tvojich nepriateľov.“ Vtedy mu Abrám dal desiatok zo všetkého. ²¹Sodomský kráľ povedal Abrámovi: „Daj mi ľudí, majetok si nechaj!“ ²²Abrám však sodomskému kráľovi odpovedal: „Prísazne dvíham ruku k Hospodinovi, Najvyššiemu Bohu, Tvorcovi neba a zeme, ²³že nevezmem ani len nitku, ani remienok z obuvi, vôbec nič z čohokoľvek, čo je tvoje, aby si nepovedal: Obohatil som Abráma.“ ²⁴Nechcem nič, iba to, čo zjedlo služobníctvo, a podiel pre mužov Anéra, Eškóla a Mamreho, ktorí šli so mnou. Oni nech dostanú svoj podiel.“ (Gn 14,18–24)

Uvažuj o textoch Gn 14,18–24 a Heb 7,1–10. Kto bol Melchisedek? Prečo dal Abrahám desiatok kňazovi, ktorý sa zjavil nevedno odkadiaľ?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Nečakané zjavenie sa mierne záhadného Melchisedeka sa nám môže zdať nezvyčajné alebo dokonca nepatričné. Nie je to však tak. Najprv sa Abrámovi poďakovali kanaánski kráľi, teraz on prejaví vďačnosť tomuto kňazovi prostredníctvom desiatku.

Melchisedek pochádza z mesta Šalém, čo znamená „mier“ – príhodné meno uprostred nepokojov a vojen.

Prípona *sedek* (*cedek*, „spravodlivosť“) sa v mene Melchisedeka objavuje ako kontrast k menám kráľov Sodomy (Bera – „v zle“) a Gomory (Birša – „v podlosti“). V tomto kontexte mená veľmi silno vyjadrujú podstatu ich konania (Gn 14,2).

Melchisedek sa objavuje ako protiklad násilia a zla, ktoré predstavujú ostatní kanaánski kráľi. Táto pasáž obsahuje aj prvý biblický odkaz na slovo „kňaz“ (Gn 14,18). Spojenie Melchisedeka s „Najvyšším Bohom“ (Gn 14,18), ktorého Abrám nazýva Hospodinom (Gn 14,22), jasne naznačuje, že Abrám vnímal Melchisedeka ako kňaza Boha, ktorému Abrám slúžil. Melchisedek tak bol pozemským predstaviteľom Boha medzi ľuďmi tej doby.

Melchisedek koná ako kňaz. Podáva Abrámovi „chlieb a víno“. Toto spojenie často odkazuje na čerstvo lisovanú hroznovú šťavu (Dt 7,13 a 2Krn 31,5), ktorá sa znova objavuje v súvislosti s dávaním desiatkov (Dt 14,23). Okrem toho rozširuje požehnanie na Abráma (Gn 14,19).

Abrám mu medzitým „dal desiatok zo všetkého“ (Gn 14,20) ako reakciu na konanie Najvyššieho Boha, Stvoriteľa, „majiteľa nebies a zeme“ (Gn 14,19; Roh). Toto pomenovanie odkazuje na úvod príbehu o stvorení (Gn 1,1), kde výraz „nebesia a zem“ znamená úplnosť alebo „všetko“. Desiatok je tu chápaný ako výraz vďačnosti Stvoriteľovi, ktorý je vlastníkom všetkého (Heb 7,2–6; porovnaj s Gn 28,22). Paradoxne, uctievač chápe desiatok nie ako dar *Bohu*, ale ako dar *od Boha*, pretože Boh je darcom všetkého.

■ Prečo je akt vrátenia desiatku silným ukazovateľom viery a zároveň veľkým činom budujúcim vieru?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Patriarchovia a proroci* si prečítajte kapitolu „Abrahám v Kanaáne“ (PP 134–136; PP /sk/ 93–95).

„Kristova cirkev má byť požehnaním a jej členovia majú byť požehnaní tým, že požehnávajú ostatných. Boh si vyberá ľudí nielen preto, aby ich prijal za svojich synov a svoje dcéry, ale aj preto, aby ich prostredníctvom udelil svetu výhody Božieho osvietenia. Keď si Hospodin vyvolil Abraháma, nešlo len o to, aby bol zvláštnym Božím priateľom, ale aby slúžil ako prostriedok vzácných a zvláštnych výsad, ktoré chcel Pán udeliť národom. Mal byť svetlom uprostred morálnej tmy svojho okolia.

Kedykoľvek Boh požehná svoje deti svetlom a pravdou, neznamená to len, že môžu mať dar večného života, ale aj to, že ich okolie bude duchovne osvietené... *Vy ste soľou zeme*. A keď Boh robí zo svojich detí *soľ*, slúži to nielen na ich vlastnú záchranu, ale aj na to, že môžu byť zástupcami pri ochrane ostatných. ... Svietite ako živé kamene v Božej budove? ... Nemáme pravé náboženstvo, pokiaľ nás neovplyvňuje v každom našom konaní či podnikaní. Mali by sme mať praktickú zbožnosť, ktorá bude neoddeliteľnou súčasťou nášho diela. V srdci by sme mali mať Kristovu milosť. Potrebujeme oveľa menej seba a viac Ježiša.“ (*Reflecting Christ*, s. 205)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Uvažuj o požehnaní Abráma: „Požehnám ťa... Buď požehnaním.“ (Gn 12,2) Čo znamená byť požehnaný? Čím môžeme byť ako ľudia, ktorí slúžia rovnakému Bohu ako Abrám, požehnaním pre ostatných?
2. Čo bolo zlé na Abrámovej polovičnej lži ohľadom jeho sestry-manželky? Čo je horšie, klamať alebo hovoriť časť pravdy, pričom stále v podstate klameme?
3. Prečítajte si znova Abrámovu odpoveď na ponuku kráľa Sodomy (Gn 14,21–23). Z čoho vyplývala jeho reakcia? Aké dôležité ponaučenie si môžeme vziať z tohto príbehu? Nebol by Abrám ospravedlnený, keby sa rozhodol prijať kráľovu ponuku?

ZMLUVA S ABRAHÁMOM

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Genesis 15–19

ÚVODNÝ TEXT

Abrám povedal: „Pán, Hospodin, čože mi dáš?! Ved' odchádzam bezdetný a dedičom môjho domu bude damaský Eliezer.“ (Gn 15,2)

V 15. kapitole knihy Genesis sa odohráva dôležitá udalosť, ktorou Boh formalizuje svoju zmluvu s Abrahámom. Po zmluve s Noachom ide o druhú zmluvu, o ktorej čítame v Genesis.

Podobne ako zmluva s Noachom, aj zmluva s Abrahámom zahŕňa iné národy, pretože v konečnom dôsledku ide o súčasť večnej zmluvy, ktorú Boh ponúka celému ľudstvu (Gn 17,7; Heb 13,20).

Táto časť Abrahámovho života je naplnená emóciami – strachom a smiechom. Úzkosť a strach prežíva Abrám (Gn 15,1), bojí sa aj Sára (Gn 18,15) a Hagar (Gn. 21:17). Abrám sa však tiež smeje (Gn 17,17), podobne Sára (Gn 18,12) a Izmael (Gn 21,9) si nachádzajú dôvod na smiech – alebo skôr výsmech. Tieto kapitoly poukazujú okrem iného na citlivosť a srdečnosť. Abrám sa vážnivo usiluje o záchranu Sodomčanov, stará sa o Sáru, Hagar a Lóta a prejavuje pohostinnosť voči cudzincom (Gn 18,6).

V tomto kontexte Boh zmení Abrámovo meno, ktoré znamená vznešenosť a váženosť, na Abrahám, čo znamená „otec mnohých národov“ (Gn 17,5). Vidíme tu teda ďalšie náznaky univerzálnej podstaty toho, čo Boh plánuje urobiť prostredníctvom svojej zmluvy s Abrahámom.

OSNOVA LEKCIE

V tejto lekcii sa budeme venovať druhej fáze Abrahámovho príbehu a jeho skúsenosti s Bohom. Zameriame sa na zmluvu, ktorú s ním Boh uzavrel, aj na to, čo z nej vyplývalo.

- Gn 15,1–6: Abraháмова viera (nedeľa)
- Gn 16,1–6: Abrahámove pochybnosti (pondelok)
- Gn 17,1–10: Znamenie zmluvy (utorok)
- Gn 18,9–14: Syn zaslúbenia (streda)
- Gn 18,22–32: Lót v Sodome (štvrtok)

ABRAHÁMOVA VIERA

¹Po týchto udalostiach zaznelo Abrámovi vo videní Hospodinovo slovo: „Neboj sa, Abrám, ja som tvoj štít, tvoja hojná odmena.“ ²Abrám povedal: „Pán, Hospodin, čože mi dáš?! Ved' odchádzam bezdetný a dedičom môjho domu bude damaský Eliezer.“ ³Abrám ešte dodal: „Ved' si mi nedal potomka a môj sluha, narodený v mojom dome, má byť mojím dedičom?“ ⁴Hospodin mu však povedal: „On nebude tvojím dedičom. Tvojím dedičom bude ten, čo vyjde z teba.“ ⁵Vyviedol ho von a povedal mu: „Len sa pozri na nebo a spočítaj hviezdy, ak ich môžeš spočítať,“ a dodal: „Tolko bude tvojho potomstva.“ ⁶Abrám uveril Hospodinovi a on mu to počítal za spravodlivosť. (Gn 15,1–6)

³Lebo čo hovorí Písmo? Abrahám však uveril Bohu a započítalo sa mu to za spravodlivosť. ⁴Tomu, kto pracuje, mzda sa nezaratúva z milosti, ale z povinnosti. ⁹Platí toto blahoslavenstvo len o obrezaných, alebo aj o neobrezaných? Ved' hovoríme: Abrahámovi bola zarátaná viera za spravodlivosť. (Rim 4,3.4.9)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si texty Genezis 15,1–21 a Rimanom 4,3.4.9.22. Ako Abrám poznáva, čo znamená žiť vierou? Aký význam mala obeť, ktorú Boh prikázal Abrámovi priniesť?

Prvá Božia odpoveď na Abrámovu starosť o dediča (Gn 15,1–3) je, že bude mať syna z „vlastného tela“ (Gn 15,4). Rovnaký jazyk používa prorok Nátan na označenie potomstva budúceho mesiášskeho kráľa (2Sam 7,12). Abrám dostal uistenie a „uveril Hospodinovi“ (Gn 15,6), pretože chápal, že splnenie Božieho zaslúbenia nezávisí od jeho vlastnej spravodlivosti, ale od Božej spravodlivosti (Gn 15,6; porovnaj s Rim 4,5.6).

Takáto predstava bola mimoriadne nezvyčajná – a to zvlášť vo vnímaní vtedajších ľudí. V náboženstve starých Egypťanov vychádzal napríklad výrok súdu z porovnania počtu skutkov spravodlivosti človeka so spravodlivosťou bohyně Maat, ktorá bola stelesnením spravodlivosti, poriadku a práva. Inými slovami, človek si „spasenie“ musel zaslúžiť.

V príbehu ďalej čítame, že Boh ustanovil obetný obrad, ktorý mal Abrám vykonať. Obeť v zásade poukazuje na Kristovu smrť za naše hriechy. Ľudia sú spasení milosťou, darom Božej spravodlivosti, symbolizovanej práve obetami. Tento konkrétny obrad však prináša Abrámovi špecifické poslanstvo. Dravé vtáky, ktoré sa zlietali na obetované zvieratá (Gn 15,9–11), znamenajú, že Abrámovi potomkovia budú v otroctve počas „štyristo rokov“ (Gn 15,13) alebo štyroch generácií (Gn 15,16). Potom vo štvrtej generácii sa Abrámovi potomkovia „vrátia sem“ (Gn 15,16).

Posledná scéna obetného obradu je dramatická: ukázala sa „ohnivá pochoďňa, ktorá prechádzala medzi rozpolenými čiastkami“ (Gn 15,17). Tento mimoriadny zážitek predstavuje Boží záväzok splniť svoj zmluvný sľub – odovzdať krajinu Abrámovým potomkom (Gn 15,18).

Hranice zaslúbenej krajiny „od Egyptskej rieky až po Velkú rieku Eufrat“ (Gn 15,18) nám pripomínajú hranice rajskej záhrady (porovnaj s Gn 2,13.14). V tomto proroctve ide teda o viac než len o Exodus a vlasť pre Izrael. Na vzdialenom horizonte tohto proroctva, v Abrahámových potomkoch získavajúcich krajinu Kanaán, sa vynára myšlienka spasenia Božieho ľudu, ktorý sa napokon vráti do rajskej záhrady.

APLIKÁCIA

■ Ako sa môžeme naučiť mať svoj pohľad zameraný na Krista a jeho spravodlivosť ako na jedinú nádej na záchranu? Čo sa stane, keď začneme počítat naše dobré skutky?

ABRAHÁMOVE POCHYBNOSTI

¹Abrámova žena Saraj nerodila. Mala však slúžku, Egyptanku menom Hagar.

²Raz Saraj povedala Abrámovi: „Pozri, Hospodin mi zabránil rodiť. Vojdi teda k mojej slúžke! Možno, že z nej dostanem syna.“ Abrám prijal radu od Saraj.

³Po desiatich rokoch odvtedy, čo sa Abrám nastáhal do Kanaánu, Abrámova žena Saraj vzala svoju egyptskú slúžku Hagar a dala ju svojmu mužovi Abrámovi za ženu. ⁴On vošiel k Hagar a ona počala. Keď spoznala, že počala, pohrdavo hľadela na svoju paniu. ⁵Saraj povedala Abrámovi: „Pre teba znášam príkorie. Dala som ti svoju slúžku do lona a teraz, keď vidí, že počala, mnou opovrhuje. Nech Hospodin rozsúdi medzi mnou a tebou!“ ⁶Nato Abrám povedal Saraj: „Pozri, svoju slúžku máš vo svojej moci. Nalož s ňou, ako uznáš za dobré!“ Keď ju Saraj sužovala, Hagar od nej ušla. (Gn 16,1–6)

Prečítaj si text Genesis 16,1–16. Z čoho vyplývalo Abrámov rozhodnutie mať potomka s Hagar, hoci to bolo v rozpore s Božím zaslúbením? V čom sú Sára a Hagar zosobnením dvoch pohľadov na vieru (Ga 4,21–31)?

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

Keď Abrám pochyboval (Gn 15,2), Boh ho jednoznačne ubezpečil, že bude mať syna. Teraz, o 10 rokov neskôr, je Abrám stále bez syna. Dokonca aj po poslednom mocnom Božom prorocťve sa zdá, že Abrám stratil vieru. Už neverí, že by bolo možné, aby mal syna so Saraj. Saraj, ktorá sa cíti beznádejná, preberá iniciatívu a nalieha na neho, aby sa uchýlil k vtedajšej bežnej praxi na starovekom Blízkom východe – nájsť si náhradu. Na túto službu je vybraná Hagar, Sarajina slúžka. A zdá sa, že to funguje. Je iróniou, že ľudská stratégia vyzerala byť účinnejšie ako viera v Božie zaslúbenia.

Pasáž opisujúca vzťah Saraj k Abrámovi odzrkadľuje príbeh Adama a Evy v rajskej záhrade. Tieto dva texty majú niekoľko spoločných motívov (Saraj, podobne ako Eva, je aktívna; Abrám, podobne ako Adam, je pasívny) a zdieľajú spoločné slovesá a frázy („poslúchol na hlas“, „vzala“ a „dala“). Paralela medzi týmito dvomi príbehmi naznačuje, že Boh s takýmto postupom nesúhlasí.

Apoštol Pavol sa na tento príbeh odvoláva, aby poukázal na rozdiel konceptu záchrany vychádzajúceho zo skutkov a z milosti (Ga 4,23–26). V oboch prípadoch je výsledok rovnaký: okamžitá odmena za ľudské konanie mimo Božej vôle vedie k budúcim problémom. Všimnime si, že Boh je v celom príbehu neprítomný. Saraj hovorí o Bohu, ale nikdy nehovorí s ním. Ani Boh sa nikomu z nich neprihovára. Táto absencia Boha je pozoruhodná najmä v kontraste s intenzívnou Božou prítomnosťou v predchádzajúcej kapitole.

Boh sa neskôr zjaví Hagar, ale až potom, čo ponížená opustila Abrámov dom. Toto neočakávané stretnutie odhaľuje Božiu prítomnosť napriek ľudskému úsiliu konať bez neho. „Hospodinov anjel“ (Gn 16,7) je titul, ktorý často označuje samotného Hospodina, Jahveho (pozri Gn 18,1.13.22). Tentoraz je to Boh, kto preberá iniciatívu a oznamuje Hagar, že porodí syna Izmaela, ktorého meno znamená „Boh počuje“ (Gn 16,11). Je iróniou osudu, že príbeh, ktorý sa končí myšlienkou „počutia“ (sloveso *šama*), odzrkadľuje „poslúchnutie“ (*šama*) zo začiatku príbehu, keď Abrám „poslúchol“ (*šama*) hlas Saraj (Gn 16,2; Roh).

■ Prečo je pre nás také ľahké urobiť rovnakú chybu, akej sa v tomto príbehu dopustil Abrám?

APLIKÁCIA

ZNAMENIE ZMLUVY

¹Ked' mal Abrám deväťdesiatdeväť rokov, zjavil sa mu Hospodin a povedal: „Ja som El-Šaddaj, chod' stále predom mnou, buď' bezúhonný.“ ²Uzavriem zmluvu medzi mnou a tebou a veľmi ťa rozmnožím.“ ³Abrám padol na tvár a Boh mu povedal: ⁴„Toto je moja zmluva s tebou: Staneš sa otcom mnohých národov.“ ⁵Už sa nebudješ volať Abrám, tvoje meno bude Abrahám, lebo som ťa určil za otca mnohých národov. ⁶Preveľmi ťa rozmnožím a urobím z teba národy a vyjdú z teba aj králi. ⁷Zmluvu medzi mnou a tebou a tvojím potomstvom vo všetkých pokoleniach robím večnou zmluvou, že budem tvojím Bohom i Bohom tvojho potomstva. ¹⁰Toto je moja zmluva medzi mnou, vami a tvojím budúcim potomstvom, ktorú budete zachovávať: Každá osoba mužského rodu spomedzi vás bude obrezaná.“ (Gn 17,1–7.10)

A znamenie obriezky dostal ako pečať spravodlivosti z viery, ktorú mal už ako neobrezaný. Tak sa stal otcom všetkých, ktorí veria ako neobrezaní, aby aj im bola zarátaná spravodlivosť... (Rim 4,11)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si texty Genesis 17,1–19 a Rimanom 4,11. Aký je duchovný a pro-
rocký význam obradu obriezky?

Abráмова nevera, ako vidieť v predchádzajúcom príbehu (Genesis 16), prerušila Abrámovu duchovnú cestu s Bohom. Boh v tom čase mlčal. Teraz sa opäť prihovára Abrámovi. Boh sa k nemu skláňa a privádza ho späť do bodu, keď s ním uzavrel zmluvu (Gn 15,18).

Tentoraz Boh dáva Abrámovi aj znamenie tejto zmluvy. Teológovia dlho diskutovali o význame obriezky, ale pretože obrad obriezky zahŕňa preliatie krvi (pozri Ex 4,25), dá sa chápať v kontexte obete, čo znamená, že obrezanému človeku bola pripočítaná spravodlivosť (porovnaj s Rim 4,11).

Dôležitá je aj skutočnosť, že zmluva spojená s obriezku je opísaná výrazmi, ktoré poukazujú na prvé mesiášske prorocké (porovnaj Gn 17,7 s Gn 3,15). Podobnosť medzi týmito dvomi textami naznačuje, že Boží sľub Abrámovi sa netýka len fyzického narodenia ľudí, ale obsahuje aj duchovný prísľub spásy pre všetky národy zeme. A zaslúbenie „večnej zmluvy“ (Gn 17,7) sa týka diela mesiášskeho semena, Kristovej obete, ktorá zaisťuje večný život všetkým, čo sa k nemu hlásia vierou a všetkým, ktorých viera zahŕňa (porovnaj s Rim 6,23 a Tít 1,2).

Je zaujímavé, že zaslúbenie večnosti je obsiahnuté aj v zmene mien Abráma a Saraj. Mená Abrám a Saraj odkazovali len na ich súčasný stav: Abrám znamená „vznešený otec“ a Saraj „moja princezná“ (princezná Abráma). Zmena ich mien na „Abrahám“ a „Sára“ sa týka budúcnosti: Abrahám znamená „otec mnohých národov“ a Sára „princezná“ (pre všetkých). Podobne, s troškou irónie, je meno Izák („bude sa smiať“) pripomienkou Abrahámovho smiechu (prvý smiech zaznamenaný v Písme, Gn 17,17). Je to smiech vychádzajúci zo skepsy alebo možno z úžasu. Tak či onak, aj keď Abrahám veril v to, čo mu Hospodin jasne sľúbil, stále zápasil s tým, aby to uskutočnil vo viere a v dôvere.

APLIKÁCIA

■ Ako sa môžeme naučiť veriť, aj keď občas s vierou zápasíme, podobne ako Abrahám? Prečo je dôležité, aby sme sa nevzdali, hoci prežívame obdobie pochybností?

SYN ZASLÚBENIA

⁹Spýtali sa ho: „Kde je tvoja manželka Sára?“ Odpovedal: „Tu, v stane.“ ¹⁰Hospodin povedal: „O rok o takomto čase sa vrátim k tebe a tvoja manželka Sára bude mať syna.“ Sára počúvala za vchodom do stanu. ¹¹Abrahám a Sára boli starí, mali vysoký vek, a Sára už bola dávno po prechode. ¹²Preto sa Sára v duchu zasmiala a povedala si: „Teraz, keď som už stará, mám myslieť na rozkoš? Aj môj pán je starec.“ ¹³Hospodin povedal Abrahámovi: „Prečo sa Sára smeje a myslí si: „Či by som naozaj mohla porodiť, keď som zostarla?“ ¹⁴Je azda Hospodinovi niečo nemožné? O rok o takomto čase sa vrátim k tebe a Sára bude mať syna.“ (Gn 18,9–14)

Posledná scéna obriezky sa týkala všetkých. Obrezaný bol nielen Izmael, ale aj všetci muži Abrahámovej domácnosti (Gn 17,23–27). Slovo *kol* („všetky“, „každé“) sa v texte opakuje štyrikrát (Gn 17,23,27). Toto zahrnutie všetkých tvorí pozadie, na ktorom sa Boh zjavuje Abrahámovi, aby mu potvrdil zaslúbenie syna „Izáka“.

Prečítaj si texty Genezis 18,1–15 a Rimanom 9,9. Aké ponaučenie z pohostinnosti si berieme z Abrahámovho prijatia jeho návštevníkov? Ako si vysvetľuješ Božiu odpoveď na Abrahámovu pohostinnosť?

Nie je jasné, či Abrahám vedel, kto sú títo cudzinci (Heb 13,2). Správal sa k nim však, ako keby medzi nimi bol samotný Boh. Sedel „pri vchode do svojho stanu... za najväčšej pálavy dňa“ (Gn 18,1). Keďže v púšti sú návštevníci vzácní, pravdepodobne sa túžil s nimi stretnúť. Abrahám „bežal“ v ústrety mužom (Gn 18,2), hoci mal 99 rokov. Jednu z týchto osôb nazval *Adonai* („môj Pán“; Gn 18,3), čo je titul, ktorý sa často používa pre Boha (Gn 20,4; Ex 15,17). Obsluhoval ich a pripravoval im jedlo (Gn 18,6,7). Stál vedľa nich, pozorne sledoval ich potreby a bol pripravený im slúžiť (Gn 18,8).

Abrahámovo správanie voči nebeským cudzincom sa stalo inšpirujúcim vzorom pohostinnosti (Heb 13,2). Abrahámov úctivý postoj vyjadruje podstatu pohostinnosti. Prejavovanie úcty a starostlivosti voči cudzím ľuďom nie je len príjemným prejavom zdvorilosti. Biblia zdôrazňuje, že je to náboženská povinnosť, ako keby bola zameraná na samotného Boha (porovnaj s Mt 25,35–40). Je pozoruhodné, že Boh sa viac stotožňuje s hladným a núdznym cudzincom, než so štedrým hosťiteľom, ktorý ho prijíma.

Z druhej strany, božský prienik do ľudskej sféry znamená Jeho milosť a lásku k človečenstvu. Toto Božie zjavenie je prípravou na príchod Krista, ktorý opustil svoj nebeský domov a stal sa ľudským služobníkom, aby zachránil ľudstvo (Fil 2,7,8). Božie zjavenie je tu dôkazom istoty Jeho zaslúbenia (Gn 18,10). Vidí Sáru, ktorá sa skrýva „za ním“ (Gn 18,10) a pozná jej najvnútornejšie myšlienky (Gn 18,12). Vie, že sa smiala, a slovo „smiech“ je Jeho posledné slovo. Jej skepsa sa stáva miestom, kde On splní svoje slovo.

- **Uvažuj nad myšlienkou, že „Boh sa viac stotožňuje s hladným a núdznym cudzincom, než so štedrým hosťiteľom, ktorý ho prijíma“. Prečo je také dôležité pochopiť a pamätať si tento koncept?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

LÓT V SODOME

²²Muži sa odtiaľ odobrali a šli do Sodomy, Abrahám ešte stále stál pred Hospodinom. ²³Pristúpil bližšie a pýtal sa: „Naozaj chceš zahubiť spravodlivého s bezbožným?“ ²⁴Keby bolo v meste päťdesiat spravodlivých, zahubil by si ich a neodpustil by si mestu pre tých päťdesiatich spravodlivých, čo sú v ňom? ²⁵Niečo také predsa neurobíš, aby si s bezbožným usmrtil aj spravodlivého. Potom by spravodlivý bol ako bezbožný? Niečo také predsa neurobíš. Či ten, čo súdi celú zem, nebude konať spravodlivo?“ ²⁶Hospodin mu povedal: „Ak nájdem v meste Sodome päťdesiat spravodlivých, pre nich odpustím celému tomu miestu.“ ²⁷Abrahám odpovedal: „Odvážil som sa zhovárať so svojím Pánom, hoci som len prach a popol. ...“ ³²„Prosím, nech sa nehnevá môj Pán,“ pokračoval, „že ešte raz prehovorím. Možno sa ich tam nájde len desať.“ ³³Odpovedal: „Pre desiatich ich nezahubím.“ (Gn 18,22–27.32)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text Genezis 18,16–19,29. Ako Abraháмова prorocká služba ovplyvňuje jeho zodpovednosť voči Lótovi?

Boh práve opätovne potvrdil Abrahámovi svoje zaslúbenie o synovi. Ale namiesto toho, aby si Abrahám užíval dobré správy, začína s Bohom vášnivú diskusiu o osude Lóta v Sodome. Abrahám nie je len prorokom, ktorému Boh zjavuje svoju vôľu. Je tiež prorokom, ktorý sa prihovára za bezbožných. Hebrejská fráza „stál pred Hospodinom“ (Gn 18,22) je slovným spojením, ktoré označuje modlitbu.

Abrahám v skutočnosti vyzýva Boha a vyjednáva s ním o záchrane Sodomy, kde žije jeho synovec. Postupne zjednáva počet spravodlivých v Sodome z päťdesiatich na desať a dostáva od Boha sľub, že pre desiatich spravodlivých Sodomu ušetrí.

Pri čítaní príbehu o tom, čo sa v Sodome stalo, keď dvaja anjeli prišli k Lótovi, aby ho varovali (Gn 19,1–10), vidíme skazenosť a zvrátenosť obyvateľov mesta. Bolo to skutočne zlé miesto, rovnako ako mnohé národy okolo nich. Aj to bol dôvod, prečo mali byť z krajiny vyhnaní (pozri Gn 15,16).

„Bližila sa posledná noc Sodomy. Mesto odsúdené k záhube zahalila temnota mračien pomsty. Ľudia si to však neuvedomovali. Kým bezstarostne snívajú o svojich zábavách, prišli anjeli s posolstvom záhuby. Posledný deň Sodomy bol rovnaký ako všetky predošlé. Nad krásnou a pokojnou krajinou sa zvečerievalo. Posledné lúče zapadajúceho slnka osvecovali kraj výnimočne krásny. Obyvatelia vyšli do večerného chládku a oddávali sa pohode príjemných a osviežujúcich večerných chvíľ“ (PP 157.158; PP /sk/ 112)

Boh napokon zachránil iba Lóta, jeho manželku a dve dcéry (Gn 19,15), ani nie polovicu z požadovaných desiatich spravodlivých. Zaťovia, ktorí Lótovo varovanie nebrali vážne, zostali v meste (Gn 19,14).

Nádherná krajina bola potom zničená. Hebrejské sloveso *hafak* („zničiť“; Roh: „podvrátiť“; doslova „prevrátiť“, „zvrátiť“) sa v tejto pasáži vyskytuje niekoľkokrát (Gn 19,21.25.29) a charakterizuje zničenie Sodomy (Dt 29,23; Am 4,11). Ide o to, že krajina bola „zvrátená“. Rovnako ako potopa „zvrátila“ pôvodné stvorenie (Gn 6,7), zničenie Sodomy je „zvrátením“ rajskej záhrady (Gn 13,10). Zničenie Sodomy je predzvesťou deštrukcie na konci časov (pozri Júda 1,7).

APLIKÁCIA

■ Čo o Abrahámovi vypovedá jeho „vyjednávanie“ s Bohom? Čo vypovedá o Bohu jeho ochota počúvať Abraháma?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Prečítajte si kapitolu „Zákon a zmluvy“ v knihe *Patriarchovia a proroci* (PP 370–373; PP /sk/ 272–275).

Abraháмова trpezlivá a vytrvalá prosba za obyvateľov Sodomy (Gn 18,22–33) by nás mala povzbudiť k modlitbe za bezbožných, aj keď sa zdajú byť v beznádejne hriešnom stave. Božia láskavá reakcia na Abrahámovo naliehanie a Jeho ochota odpustiť len kvôli „desiatim“ spravodlivým je „revolučným“ konceptom, ako uvádza Gerhard Hasel:

„Staré kolektívne myslenie, ktoré vystavilo aj nevinného člena vinného spoločenstva na trest, bolo mimoriadne revolučným spôsobom transponované do niečoho nového: prítomnosť zvyšku spravodlivých ľudí by mohla mať záchrannú funkciu pre celok. ...Kvôli spravodlivému ostatku by Jahve vo svojej spravodlivosti [cadať] odpustil zlému mestu. Tento pojem je rozšírený v proročkom výroku Jahveho služobníka, ktorý prináša spásu *pre mnohých*.“ (HASEL, Gerhard F., *The Remnant: The History and Theology of the Remnant Idea From Genesis to Isaiah*, 3rd edition, Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 1980, p. 150, 151).

„Všade okolo nás sú ľudia, ktorí sa rútia do takej strašnej a beznádejnej záhuby, aká postihla Sodomu. Každodenne sa niekomu končí čas milosti. Každú hodinu niekto prekročí medze Božieho milosrdenstva. Kde sú však varovné hlasy a kde prosby, ktoré by upozorňovali hriešnika, aby unikol strašnému súdu? Kde sú ruky, ktoré ho chcú vytrhnúť z objatia smrti? Kde sú tí, čo sa pokorne, vytrvalo a s neochvejnou vierou prihovárajú zaňho u Boha? Abrahám bol preniknutý Kristovým duchom. Sám Boží Syn je veľkým obhajcom hriešnikov u Otca. Ten, ktorý zaplatil cenu za ich vykúpenie, pozná hodnotu človeka.“ (PP 140; PP /sk/ 98.99)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Iba dúha a obriezka sa nazývajú „znamením zmluvy“. Aké sú spoločné body a rozdiely medzi týmito dvoma zmluvami?
2. Abraháma povolal Boh. V Novej zmluve je Abrahám často uvádzaný ako príklad toho, čo znamená žiť vierou. Napriek tomu Abrahám často strácal odvahu a padal. Čo by sme sa od neho mohli naučiť a v čom by nám nemal byť príkladom?
3. Niektorí ľudia odmietajú myšlienku, že Boh bude trestať nespravodlivých. Tvrdia, že takéto konanie by odporovalo Božej láske. Ako by ste reagovali na takéto výhrady?

Týždeň od 15. do 21. mája

ZASLÚBENIE

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Genezis 22–25

ÚVODNÝ TEXT

Abrahám bol starec vo vysokom veku a Hospodin ho vo všetkom požehnával. (Gn 24,1)

Ako Boh sľúbil, Sára napokon porodila Abrahámovi syna „v jeho starobe“ (Gn 21,2) a Abrahám mu dal meno Izák (pozri Gn 21,1–5). Ale príbeh o Abrahámovi sa tým zďaleka neskončil. Celý príbeh dosahuje vrchol, keď Abrahám berie svojho syna na vrch Morija, aby ho tam obetoval. Izáka však nahradil baran (Gn 22,13), ktorý vyjadroval Boží záväzok požehnať národy prostredníctvom Abrahámovho „potomstva“ (Gn 22,17.18). Týmto potomstvom bol samozrejme Ježiš (Sk 13,23). V tomto úžasnom (a v niektorých ohľadoch aj znepokojujúcom) príbehu sú tak odhalené mnohé dôležité aspekty plánu spasenia. Nech už je poslanstvo tohto príbehu akékoľvek, Abraháмова rodina musela byť Božou výzvou otrasená. Patriarchova budúcnosť bola nejasná. Sára zomrela bezprostredne po obetovaní na vrchu Morija (Genezis 23) a Izák bol ešte stále slobodný a bezdetný.

Abrahám potom prevzal iniciatívu a zaistil pre svojho syna „správnu“ budúcnosť. Zariadil manželstvo Izáka s Rebekou (Genezis 24), ktorá mu porodila dvoch synov (Gn 25,21–23). Sám Abrahám sa oženil s Keturou, ktorá mu dala mnoho detí (Gn 25,1–6). Tento týždeň budeme sledovať Abrahámov príbeh až do konca jeho života (Gn 25,7–11).

OSNOVA LEKCIE

Ide už o tretiu lekciu, v ktorej sledujeme životné osudy Abraháma. Tentoraz sa zameriame na udalosti od narodenia jeho vytúženého syna Izáka, až po záver jeho života.

- Gn 22,1–8: Vrch Morija (nedeľa)
- Gn 22,7–18: Hospodin sa postará (pondelok)
- Gn 23,1–6: Smrť Sáry (utorok)
- Gn 24,1–9: Manželka pre Izáka (streda)
- Gn 24,67–25,8: Manželka pre Abraháma (štvrtok)

VRCH MORIJA

¹Po týchto udalostiach Boh skúšal Abraháma a povedal mu: „Abrahám!“ On odvetil: „Tu som.“ ²Boh povedal: „Vezmi svojho jediného syna Izáka, ktorého miluješ, odíď do kraja Morija a obetuj ho tam ako spaľovanú obeť na vrchu, o ktorom ti poviem.“ ³Abrahám včasráno osedlal osla, vzal so sebou dvoch sluhov i svojho syna Izáka. Keď naštiepal dreva na spaľovanú obeť, vstal a vybral sa na miesto, o ktorom mu hovoril Boh. ⁴Na tretí deň Abrahám pozdvihol oči a zďaleka uzel to miesto. ⁵Povedal svojim sluhom: „Zostaňte tu s oslom. Ja pôjdem s chlapcom ta, pokloníme sa Bohu a vrátíme sa k vám.“ ⁶Abrahám vzal drevo na spaľovanú obeť a naložil ho na svojho syna Izáka. Sám vzal oheň a nôž a tak šli obaja spolu. ⁷Izák povedal svojmu otcovi Abrahámovi: „Otec!“ Ten odpovedal: „Čo chceš, syn môj?“ Izák sa spýtal: „Pozri, oheň a drevo je tu, no kde je baránok na spaľovanú obeť?“ ⁸Abrahám odvetil: „Syn môj, baránka na spaľovanú obeť si obstará Boh.“ Tak šli obaja spolu ďalej. (Gn 22,1–8)

Prečítaj si texty Genezis 22,1–12 a Hebrejom 11,17. Aký význam mala opísaná skúška? Aké duchovné poučenia vyplývajú z tejto ohromujúcej udalosti?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Text Genezis 22 sa stal klasikou svetovej literatúry a inšpiroval nielen teológov, ale aj filozofov a umelcov. Význam Božej skúšky je však ťažké pochopiť. Veď Božia výzva Abrahámovi bola v príkrom rozpore s neskorším biblickým zákazom ľudských obetí (Lv 18,21). A nielen to. Boží príkaz išiel priamo proti zaslúbeniu večnej zmluvy o množstve Abrahámovho potomstva (Gn 15,5). Abrahám totiž veril, že zmluva sa naplní práve prostredníctvom Izáka. Prečo ho teda Boh vyzval, aby Izáka obetoval? Prečo ho skúšal takým ohromujúcim spôsobom?

Biblický pojem „skúšať“ (v hebrejčine *nissa*) zahŕňa dve protikladné myšlienky. Hovorí o súde, ktorý zisťuje, čo sa nachádza v srdci „skúšaného“ (Dt 8,2; porovnaj s Gn 22,12), a zároveň prináša uistenie o Božej milosti voči „skúšaným“ (Ex 20,18–20).

Abraháma privádza viera v Boha k tomu, že riskuje stratu „budúcnosti“ (svojho potomstva). A pretože dôveruje Bohu, urobí to, čo Boh požaduje, bez ohľadu na to, aká nepochopiteľná sa javí celá situácia. Ved' napokon, čo je viera, ak nie dôvera v to, čo nevidíme alebo čomu úplne nerozumieme?

V otázke viery nejde primárne o našu schopnosť dávať Bohu a obetovať sa mu, aj keď je to nepochybne dôležité (Rim 12,1). Tým najdôležitejším je však naša schopnosť dôverovať Bohu a prijímať jeho milosť s vedomím, že si ju ničím nemôžeme zaslúžiť.

Táto pravda sa potvrdila v nasledujúcich udalostiach. Všetky Abrahámove činy, jeho horlivé konanie, jeho strastiplná cesta so synom, dokonca ani jeho pripravenosť poslúchnuť a ponúknuť Bohu to najlepšie zo seba, ho nemohli zachrániť. Prečo? Pretože sám Hospodin poskytol na zamýšľanú obeť barana, ktorý poukazoval na jedinou nádej na záchranu pre Abraháma – na Ježiša.

Abrahám teda určite pochopil podstatu milosti. Nezachraňujú nás samo skutky pre Boha, ale Božie skutky pre nás (Ef 3,8; porovnaj s Rim 11,33). To naše zameranie nie je v rozpore so skutočnosťou, že máme konať skutky viery, ktorých jasným stelesnením bol práve Abrahám (pozri aj Jk 2,2–23).

■ Čím ťa inšpiruje a k čomu ťa vedie uvažovanie o príbehu Abraháma a Izáka na vrchu Morija? Ako sa prejavuje viera v tvojom živote?

APLIKÁCIA

HOSPODIN SA POSTARÁ

⁷Izák povedal svojmu otcovi Abrahámovi: „Otec!“ Ten odpovedal: „Čo chceš, syn môj?“ Izák sa spýtal: „Pozri, oheň a drevo je tu, no kde je baránok na spaľovanú obeť?“ ⁸Syn môj, baránka na spaľovanú obeť si obstará Boh.“ ... ¹⁴Abrahám nazval toto miesto „Hospodin sa postará“. Tak sa dodnes hovorí: „Na vrchu sa Hospodin postará.“ ¹⁵Hospodinov anjel znova zavolať z neba na Abraháma ¹⁶a povedal: „Prisahám na seba samého,“ znie výrok Hospodina, „pretože si to urobil a neodoprel si mi svojho jediného syna, ¹⁷určite ťa požehnám a rozmnožím tvoje potomstvo ako hviezdy na nebi a ako piesok na morskom brehu; tvoje potomstvo sa zmocní brány svojich nepriateľov. ¹⁸Pretože si poslúchol môj hlas, v tvojom potomstve budú požehnané všetky národy zeme.“ (Gn 22,7.8.14–18)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Uvažuj o úvodných veršoch (Gn 22,7.8.14–18). Ako Boh splnil svoje zaslúbenie, že sa postará? O čo sa postaral?

Keď sa Izák pýtal na obetné zviera, Abrahám odpovedal veľmi neobvykle: „Syn môj, baránka na spaľovanú obeť si obstará Boh.“ (Gn 22,8) Hebrejská slovesná forma však môže znamenať aj „Boh sa poskytne ako baránok“. Sloveso „poskytnúť sa“ (*jire-lo*) sa používa spôsobom, ktorý môže znamenať „poskytnúť seba“. Tento príbeh odhaľuje podstatu plánu spasenia, v ktorom samotný Hospodin trpí a platí trest za naše hriechy!

Uvažuj o textoch Jn 1,1–3 a Rim 5,6–8. Ako nám tieto verše pomáhajú porozumieť, čo sa stalo na kríži, ktorého predobrazom je obeť na vrchu Morija?

Udalosti na vrchu Morija sa odohrali dlho pred Ježišovým ukrižovaním. Abrahám „v kroví uzel barana zachyteného za rohy“ (Gn 22,13). Tento baránok ukazoval priamo na Ježiša. On je Ten, ktorého „uzrel“ Abrahám, ako vysvetľuje neskôr: „Na vrchu Hospodinovom sa uvidí.“ (Gn 22,14; Roh) Sám Ježiš poukázal na Abrahámovo prorocké vyjadrenie, keď povedal: „Váš otec Abrahám zaplesal, že uvidí môj deň; aj videl a zaradoval sa.“ (Jn 8,56) „Boh prikázal Abrahámovi obetovať svojho syna, aby mu názorne predstavil evanjelium a vyskúšal jeho vieru. Boh dopustil smrteľnú úzkosť, ktorú Abrahám v oných dňoch strašnej skúšky prežíval, aby bolo zjavené, akú veľkú obeť prinesie večný Boh pre spásu človeka. Nijaká iná skúška by mu nebola pripravila takú duševnú trýzeň, ako obetovanie vlastného syna. Boh vydal svojho Syna na strašnú a potupnú smrť.“ (PP 154; PP /sk/ 109)

APLIKÁCIA

- Ako nám príbeh z vrchu Morija pomáha lepšie porozumieť tomu, čo sa stalo na kríži a čo Boh za nás vytrpel? Aká by mala byť naša odpoveď na to, čo pre nás Boh vykonal?

SÁRINA SMŤ

¹Sára sa dožila stodvadsaťsedem rokov; to bol Sárin vek. ²Zomrela v Kirjat-Arbe, čo je Hebron, v Kanaáne. Abrahám šiel žiaľiť za Sárrou a oplakávať ju. ³Potom vstal od svojej mŕtvej a oslovil Chetitov: ⁴„Som medzi vami len cudzinec a prisťahovalec; poskytnite mi u vás miesto pre rodinný hrob, kam by som mohol mŕtvu odnieť a pochovať.“ ⁵Chetiti Abrahámovi odpovedali: ⁶„Pane, počuj nás. Ty si medzi nami ako Božie knieža; pochovaj mŕtvu v najlepšom z našich hrobov. Nikto z nás ti nebude brániť pochovať mŕtvu v jeho hrobe.“ (Gn 23,1–6)

Vo verši Gn 22,23 sa dozvedáme o narodení Rebeky, ktoré je predpovedou budúceho manželstva medzi Izákom a Rebekou (Genezis 24). Podobne správa o smrti a pochovaní Abrahámovej manželky Sáry (Genezis 23) predpovedá jeho budúce manželstvo s Keturou (Gn 25,1–4).

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečítajte si text Genezis 23. Aké posolstvo prináša príbeh o Sárinej smrti a pohrebe v súvislosti s naplnením Božieho zaslúbenia Abrahámovi?

Zmienka o smrti Sáry bezprostredne po príbehu o obetovaní Izáka môže naznačovať, že na ňu mali obrovský vplyv udalosti, pri ktorých jej syn takmer prišiel o život. Sára bola vlastne tiež súčasťou „skúšky“, ktorej bol vystavený jej manžel, podobne ako bola spolu s ním pri jeho zlyhaniach (Gn 12,11–13).

Sára nebola typom človeka, ktorý by mlčal o dôležitých alebo znepokojivých skutočnostiach (porovnaj s Gn 16,3–5; Gn 18,15; Gn 21,9.10). Jej neprítomnosť a mlčanie v príbehu obetovania Izáka, a dokonca jej smrť po tejto dramatickej udalosti, hovoria o jej zainteresovanosti v celom príbehu viac, než by o tom hovorila jej fyzická prítomnosť. Aj zmienka o jej vysokom veku (Gn 23,1), ktorá korešponduje s Abrahámovou starobou (Gn 24,1), ukazuje dôležitosť Sáry v celom príbehu.

Sára je totiž jedinou ženou v Starej zmluve, o ktorej sa uvádza počet jej rokov. Skutočnosť, že kapitola sa nezameriava na Sárinu smrť, ale na kúpu jej hrobu, zdôrazňuje prepojenie so zaslúbenou krajinou.

Už zmienka o tom, že zomrela „v Kanaáne“ (Gn 23,2), zdôrazňuje zakorenenie Sárinej smrti v Bohom zaslúbenej krajine. Sára je prvou mŕtvou z Abrahámovho kmeňa, ktorá zomrela a bola pochovaná v zaslúbenej krajine. Abrahámove obavy z toho, že je „cudzinec a prisťahovalec“ (Gn 23,4) a jeho vytrvalá hádka s Chetitmi ukazujú, že Abrahám nemal záujem len o získanie hrobu, ale išlo mu predovšetkým o trvalé usadenie sa v krajine.

- **Uvažuj o verši Gn 23,6. Akú povest' mal podľa tohto textu Abrahám? Ako to môže súvisieť s úlohou, ktorú mu zveril Hospodin?**

APLIKÁCIA

MANŽELKA PRE IZÁKA

¹Abrahám bol starec vo vysokom veku a Hospodin ho vo všetkom pozhnával. ²Abrahám povedal najstaršiemu sluhovi vo svojom dome, ktorý mu spravoval celý majetok: „Polož svoju ruku pod moje bedrá! ³Zaväzujem ťa prisahou pred Hospodinom, Bohom neba i zeme, že nevezmeš pre môjho syna ženu z dcér Kanaánčanov, medzi ktorými bývam, ⁴ale pôjdeš do mojej vlasti k môjmu príbuzenstvu a tam vyberieš ženu pre môjho syna Izáka.“ ⁵Sluha mu odpovedal: „Ak tá žena nebude chcieť ísť so mnou do tejto krajiny, mám potom zaviesť tvojho syna späť do krajiny, z ktorej si odišiel?“ ⁶Abrahám mu povedal: „Neopováž sa zaviesť ťa môjho syna! ⁷Hospodin, Boh nebies, ma vyviedol z domu môjho otca, z mojej rodnej krajiny, oslovil ma a prisahal mi: „Túto krajinu dám tvojmu potomstvu! On pošle pred tebou svojho anjela a ty budeš môcť vybrať ženu pre môjho syna.“ ⁸Keby však tá žena s tebou nechcela ísť, táto prisaha ťa nebude zaväzovať. Len môjho syna ťa nezaved!“ ⁹Nato sluha položil ruku pod bedrá svojho pána, Abraháma, a odprisahal mu to. (Gn 24,1–9)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Genesis 24 rozpráva príbeh o svadbe Izáka po Sárinej smrti. Tieto dva príbehy spolu súvisia.

Prečítaj si text Genesis 24. Prečo Abrahámovi tak veľmi záležalo na tom, aby si jeho syn nevezal za ženu Kanaánčanku?

V predchádzajúcej kapitole sme sa dozvedeli o Abrahámovom úsilí získať pôdu, v ktorej by pochoval svoju manželku. Jeho úsilie súviselo s Božím sľubom, že jeho potomkom dá zaslúbenú krajinu. Teraz Abrahám trvá na tom, aby sa ani Izák neusadil mimo zaslúbenej krajiny (Gn 24,7). Izák si privádza svoju nevestu do stanu Sary a v Rebeke nachádza „útechu po smrti svojej matky“ (Gn 24,67). Táto zmienka nás vracia späť k Sárinej smrti a poukazuje na Izákovu bolesť zo straty matky.

Príbeh je plný modlitieb a naplnenia modlitieb a je obohatený o lekcie o Božej prozretelnosti a ľudskej slobode. Začína sa Abrahámovou modlitbou. Prisaha na „Hospodina, Boha neba i zeme“ (Gn 24,3) robí z tejto modlitby predovšetkým vyznanie, že Boh je Stvoriteľ (Gn 1,1; Gn 14,19) s priamym vplyvom na narodenie Abrahámových potomkov, vrátane samotného Mesiáša.

Zmienka o „anjelovi“ a o „Hospodinovi, Bohu nebies“ (Gn 24,7) poukazuje na Pánovho anjela, ktorý prišiel z neba, aby uchránil Izáka pred zabitím (Gn 22,11). Boh, ktorý ovláda vesmír, anjel, ktorý zasiahol pri záchrane Izáka, bude viesť zúčastnených aj v otázke Izákovho manželstva.

Abrahám však počíta s možnosťou, že žena nebude reagovať na Božie volanie. Hoci je Boh mocný, nenúti ľudí, aby Ho poslúchali. Napriek tomu, že Boží plán pre Rebeku je nasledovať Eliezera, zachováva si slobodu voľby. Bolo teda možné, že Rebeka odmietne vziať si Izáka. A ak by sa tak rozhodla, nikto ju nebude k takémuto kroku nútiť.

Vidíme tu teda ďalší príklad veľkého tajomstva: Boh nám, ľuďom, dáva slobodnú vôľu. Dáva nám slobodu rozhodovať sa. Slobodu, po ktorej nebude šliapať. (Ak by to urobil, nešlo by o slobodnú vôľu.) A aj napriek realite ľudskej slobodnej vôle a mnohým hrozným rozhodnutiam, ktoré ľudia so svojou slobodnou vôľou robia, môžeme dôverovať, že Božia láska a добрota napokon zvíťazia.

APLIKÁCIA

■ **Prečo je pre nás útechou vedieť, že hoci nie všetko, čo sa deje, je Božou vôľou, On je stále zvrchovaným vládcom? Ako nám proroctvá (napríklad Daniel 2) potvrdzujú túto skutočnosť?**

MANŽELKA PRE ABRAHÁMA

^{24,67}Izák zaviedol Rebeku do stanu svojej matky Sáry. Vzal si ju za ženu, obľúbil si ju a našiel v nej útechu po smrti svojej matky. ^{25,1}Abrahám si vzal druhú ženu, volala sa Ketura. ²Tá mu porodila Zimrána, Jokšána, Medána, Midjána, Jišbáka a Šúacha. ³Jokšánovi sa narodil Šeba a Dedán. Dedánovi synovia boli Aššurim, Letuším a Leummím. ⁴Midjánovi synovia boli: Efa, Éfer, Chanóh, Abida a Eldaa. Všetci títo boli Keturini synovia. ⁵Abrahám dal všetok svoj majetok Izákovi, ⁶ale synom svojich vedľajších žien, ktoré mal, dal dary a ešte za svojho života ich poslal do východnej krajiny, preč od svojho syna Izáka. ⁷Abrahám sa dožil stosedemdesiatpäť rokov; ⁸potom skonal. Abrahám zomrel v úctyhodnej starobe, v pokročilom veku, syty života a bol pripojený k svojmu ľudu. (Gn 24,67–25,8)

Uvažuj o úvodnom texte (Gn 24,67–25,8). Aký je význam posledných udalostí v Abrahámovom živote?

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

Po Sárinej smrti sa Abrahám znova oženil. Určite aj on prežíval radosť, podobne ako Izák (Gn 24,67). V myslí patriarchu však musela byť určite stále živá spomienka na Sáru.

Totožnosť jeho novej manželky však nie je jasná. Skutočnosť, že kronikár spája Keturiných synov so synmi Hagar bez uvedenia mena Ketury však naznačuje, že Ketura by mohla (ako niektorí naznačujú) byť Hagar. Je tiež dôležité, že Abrahám zaobchádza so synmi oboch žien rovnako: posielal ich preč, ďaleko od Izáka, aby sa vyhlí akémukoľvek vplyvu, a robí jasný rozdiel medzi svojím synom so Sárou a ostatnými synmi.

Kým Izákovi „dal všetko, čo mal“ (Gn 25,5; Roh), synom svojich vedľajších žien „dal dary“ (Gn 25,6). Klasifikácia „vedľajších žien“ (Roh: „ženín“) môže tiež naznačovať, že Keturino postavenie bolo podobné postaveniu Hagar. Možná identifikácia Ketury ako Hagar by mohla tiež vysvetliť jemnú narážku na pamiatku Sáry v uvedení jeho manželstva s Keturou – Hagar.

Zaujímavé je, že vo veršoch Gn 25,1–4.12–18 je uvedený nielen zoznam detí, ktoré mal Abrahám s Keturou, ale tiež zoznam Izmaelových detí. Cieľom genealógie nasledujúcej po Abrahámovom manželstve s Keturou, ktorá mu dala šesť synov, v porovnaní s jeho ďalšími dvoma synmi (Izák a Izmael), je pravdepodobne poskytnúť bezprostredný dôkaz o Božom zaslúbení, že Abrahám bude otcom mnohých národov.

Druhý rodokmeň sa týka potomkov Izmaela, z ktorého vyšlo dvanásť kmeňov (porovnaj s Gn 17,20), teda rovnako ako neskôr z Jáкова (Gn 35,22–26). Božia zmluva však bola vyhradená Izákovmu potomstvu (Gn 17,21), nie Izmaelovmu – v tom je Písmo veľmi jasné.

O Božom požehnaní svedčí aj správa o Abrahámovej smrti, ktorá je vsunutá medzi dva rodokmene (Gn 25,7–11). Odhaľuje splnenie Božieho zaslúbenia, ktoré dal Abrahámovi mnoho rokov predtým. Hospodin vtedy Abrahámovi sľúbil, že ho pochovajú „v úctyhodnej starobe“ (Gn 15,15) a „v plnosti rokov“ (porovnaj s Kaz 6,3).

Hospodin teda zostal verný svojim zaslúbeniam milosti, ktoré dal vernému služobníkovi Abrahámovi. Patriarchovu vieru Písmo opisuje ako veľký príklad, ak nie aj *najlepší* príklad starozmluvného konceptu o spasení prostredníctvom viery (pozri Rim 4,1–12).

- Čím ťa inšpiruje Abrahámov životný príbeh? Čo na ňom najviac obdivuješ?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Abrahám bol mimoriadnym prorokom a Boh sa s ním delil o svoje plány (Gn 18,17). Boh vstúpil do Abrahámovho života a čiastočne mu odhalil svoj plán spásy prostredníctvom obetovania vlastného Syna.

„Izák bol predobrazom Božieho Syna, ktorý bol obetovaný za hriechy sveta. Boh chcel Abrahámovi názorným spôsobom ukázať evanjelium ako radostnú zvesť o spasení človeka. Urobil to tak, že túto pravdu sprítomnil v jeho živote. Vyskúšal tým zároveň jeho vieru, keď Abraháma vyzval, aby zabil svojho milovaného syna Izáka. Hlbokým zármutkom a obrovským zápasom tejto strašnej skúšky musel Abrahám prejsť preto, aby mu Boh mohol prenikavejšie vryť do mysle svoj plán vykúpenia hriešneho ľudstva. Na vlastnej skúsenosti mal pochopiť, aké nevýslovné je sebazaprenie večného Boha, keď dá svojho vlastného Syna na smrť, aby zachránil človeka od úplnej skazy. Žiadne iné Abrahámove duševné muky by sa nedali prirovnať k tomu, čo vytrpel, keď sa rozhodol poslúchnuť Boží príkaz obetovať svojho syna.“ (3T 369)

„Abrahám zostarol a vedel, že čoskoro zomrie. Ak mal zabezpečiť, aby sa jeho potomstvu splnilo Božie zaslúbenie, musel ešte niečo urobiť. Boh vyvolil Izáka za jediného bezprostredného Abrahámovho nástupcu a strážcu Božieho zákona. Tento ďalší otec vyvoleného národa bol však dosiaľ slobodný. Keďže Kanaánci slúžili modlám, Boh svojmu ľudu prísne zakázal uzatvárať s nimi manželské zväzky, lebo vedel, že také manželstvá vedú k odpadnutiu od Boha. Patriarcha sa obával, že zhubné vplyvy, ktorým bol jeho syn vystavený, môžu naňho nepriaznivo pôsobiť. ... Abrahám vedel, že správna voľba ženy pre jeho syna je záležitosť krajne dôležitá. Šlo mu predovšetkým o to, aby synovi našiel ženu, ktorá ho neodvedie od Boha. ... Izák rád prenechal záležitosť svojej svadby otcovi, lebo bezvýhradne dôveroval jeho múdrosti a láske. Veril tiež, že jeho voľbu bude usmerňovať sám Boh.“ (PP 171; PP /sk/ 122)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. **Uvažujte spoločne o Abrahámovej ochote obetovať Izáka. Akú vieru tento príbeh odhaľuje? Čo je na tomto príbehu úžasné a čo je na ňom znepokojujúce?**
2. **Čo je slobodná vôľa? Prečo naša viera nemá zmysel, keby sme nemali slobodnú vôľu? Aké biblické príklady slobodnej vôle poznáte? Ako sa to deje, že sa Božia vôľa napokon naplňuje aj napriek tomu, že ľudia robia nesprávne rozhodnutia?**

UCHVATITEĽ JÁKOB

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Genesis 25; Genesis 27–30

ÚVODNÝ TEXT

Ezáv povedal: „Právom dostal meno Jákob. Už druhý raz ma podviedol. Predtým mi vzal prvorodenstvo a teraz ma obral aj o požehnanie.“ Ešte sa spýtal: „Pre mňa už nemáš požehnanie?“ (Gn 27,36)

V tejto kapitole sa sústreďme na pokračovanie rodinnej histórie Izáka, zázračného dieťaťa a raného predka zaslúbeného potomka. Príbeh sa však vôbec nezačína dobre. Pochybný charakter Izákovho syna Jákoba sa prejavil v rivalite medzi dvomi bratmi o právo prvorodeného (Gn 25,27–34) a následne o právo získať otcovské požehnanie (Genesis 27).

Pretože Jákob podviedol svojho otca a staršiemu bratovi ukradol požehnanie, musí utiecť, aby si zachránil život. Boh sa s ním stretáva v Bételi (Gn 28,10–22). Od tej doby podvodníka Jákoba tiež oklamú. Namiesto Ráchel, ktorú Jákob miloval (Genesis 29), dostane jej staršiu sestru Leu. Aby Jákob získal svoju milovanú Ráchel, stojí ho to štrnásť rokov namáhavej práce.

Jákob však zažije aj Božie požehnanie, pretože v exile sa mu narodí dvanásť synov a Boh rozmnoží jeho bohatstvo.

V tomto príbehu vidíme, že napriek ľudským zlyhaniam Boh naplňa svoje zmluvné zaslúbenia.

OSNOVA LEKCIE

V rámci ôsmej lekcie sa budeme venovať prvej časti Jákobovej životnej skúsenosti – od jeho narodenia cez zložité rodinné peripetie, až po jeho „návrat“ domov s celou početnou rodinou. Na príbehu jeho zlyhaní a nových začiatkov budeme môcť sledovať nielen ľudskú slabosť, ale aj Božiu lásku a milosť.

- Gn 25,27–34: Jákob a Ezáv (nedeľa)
- Gn 28,12–18: Jákobov rebrík (pondelok)
- Gn 29,18–25: Oklamany podvodník (utorok)
- Gn 29,31–30,22: Požehnanie rodiny (streda)
- Gn 30,25–32: Jákobov odchod (štvrtok)

JÁKOB A EZÁV

²⁷Chlapci vyrástli a Ezáv sa stal zdatným lovcem, stále sa zdržiaval vonku. Jákob bol muž pokojný a býval v stanoch. ²⁸Izák mal radšej Ezáva, lebo jedával z jeho úlovku, no Rebeka mala radšej Jákoba. ²⁹Keď raz Jákob pripravoval jedlo, prišiel k nemu z poľa unavený Ezáv ³⁰a povedal Jákobovi: „Daj sa mi najesť z červeného, z tohto červeného jedla, lebo som unavený!“ Preto dostal meno Edóm. ³¹Jákob však povedal: „Predaj mi ešte dnes svoje prvorodenstvo!“ ³²Ezáv na to odvetil: „Aj tak čoskoro zomriem, načo mi je prvorodenstvo?“ ³³Jákob mu povedal: „Odprisahaj mi to ešte dnes!“ Aj mu odprisahal a tak svoje prvorodenstvo predal Jákobovi. ³⁴Jákob dal potom Ezávovi chlieb a varenú šošovicu. Ten sa najedol a napil, potom vstal a odišiel. Takto pohrdol Ezáv prvorodenstvom. (Gn 25,27–34)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Prečítaj si text Gn 25,21–34. Porovnaj rozličné povahy Jákoba a Ezáva. Aké vlastnosti predurčovali Jákoba na to, aby bol hodný Izákovho požehnanja?

Už od tehotenstva ich matky spoznáваме, že Jákob a Ezáv sú odlišní a bude medzi nimi konflikt. Aj keď je Ezáv opísaný ako udatný lovec a muž stepi, Jákob je pokojný a tichý človek, ktorý zostáva na mieste, v úkryte svojho stanu. Rovnaké hebrejské slovo (*tam*; v preklade „bezúhonný“ ale aj „mierny“) charakterizuje aj Jóba (Jób 8,20) a Noacha (Gn 6,9).

Tento rozdiel v charaktere sa prejavil rôznymi spôsobmi (Gn 27,1–28,5). Keď prišiel Ezáv domov unavený a hladný, Jákob mu uvaril šošovicu. Pre Ezáva je bezprostredné viditeľné užívanie si jedla „ešte dnes“ (Gn 25,31.33) dôležitejšie než budúce požehnanie súvisiace s jeho právom prvorodeného (porovnaj s Heb 12,16.17).

„Božie zaslúbenia, ktoré dostal Abrahám a po ňom znova jeho syn, pokladal Izák s Rebekou za hlavný cieľ svojich túžob a nádejí. O týchto zaslúbeniach hovorili aj pred Ezávom a Jákobom. Poučili ich o význame prvorodenstva, pretože na jeho základe mohol syn zdediť nielen pozemský majetok, ale aj duchovné prvenstvo. Kto mal právo prvorodenstva, býval kňazom rodiny a z jeho potomstva mal prísť Vykupiteľ sveta.“ (PP 177; PP /sk/ 127)

Jákobovi, na rozdiel od jeho brata, záleží na budúcej dôležitosti duchovného požehnanja. Napriek tomu neskôr, z podnetu svojej matky (pozri Genezis 27), Jákob otvorene a účelovo oklame svojho otca. A to aj napriek tomu, že pri páchaní tohto podvodu otcovi tvrdí, že mu pomáha „Hospodin, tvoj Boh“ (Gn 27,20). Svojho podlého podvodu sa dopúšťa z presvedčenia, že mu ide o niečo dobré.

Výsledky boli tragické a spôsobili ešte hlbší rozvrat v už aj tak nefunkčnej rodine.

APLIKÁCIA ■ Na Jákobovi môžeme obdivovať, že (na rozdiel od prístupu svojho brata) túžil po niečom dobrom a hodnotnom. Na naplnenie ušľachtilého cieľa však použil podvod a klamstvo. Ako sa môžeme vyhnúť tomu, aby sme na získanie „dobra“ nepoužívali „zlo“?

JÁKOB V REBRÍK

¹²Vo sne videl [Jákov] rebrík postavený na zemi, ktorého vrchol sa dotýkal neba. Boží anjeli po ňom vystupovali a zostupovali. ¹³Nad ním stál Hospodin a hovoril: „Ja som Hospodin, Boh tvojho otca Abraháma a Boh Izáka. Zem, na ktorej ležíš, dám tebe a tvojmu potomstvu. ¹⁴Tvojho potomstva bude ako prachu zeme. Rozmnožíš sa na západ i na východ, na sever i na juh. V tebe a v tvojom potomstve budú požehnané všetky rody zeme. ¹⁵Ja som s tebou a budem ťa chrániť všade, kam pôjdeš, a dovediem ťa späť do tejto krajiny. Neopustím ťa, kým nespĺním, čo som ti slúbil.“ ¹⁶Keď sa Jákob prebudil zo spánku, povedal: „Naozaj, Hospodin je na tomto mieste, ja som to nevedel!“ ¹⁷Bál sa a povedal: „Akú hrôzu vzbudzuje toto miesto! Nie je to nič iné ako Boží dom, toto je nebeská brána.“ ¹⁸Jákob včasráno vstal, vzal kameň, ktorý mal položený pod hlavou, postavil ho ako posvätný stĺp a zvrchu ho polial olejom. (Gn 28,12–18)

Hneď ako sa Ezáv dozvedel, že otcovské požehnanie dostal jeho brat Jákob, pochopil, že sa stal obeťou podvodu a že brat zaujal jeho miesto (Gn 27,36). Ezáv chcel preto svojho brata zabiť (Gn 27,42). Rebeku naplnil strach a urobila všetko, aby tomuto činu zabránila. Hrozilo totiž, že napokon príde o oboch synov (Gn 27,45). S podporou Izáka (Gn 28,5) naliehala na Jákoba, aby utiekol k svojej rodine (Gn 27,43). Na ceste do exilu sa Jákob vo sne stretol s Bohom na mieste, ktoré bude nazývať Bétel, „Boží dom“, a tam zloží prísahu.

Prečítaj si text Gn 28,10–22. Porovnaj ho s textom Gn 11,1–9. Ako sa Bétel líši od Bábela? Aké ponaučenie o našom vzťahu s Bohom môžeme získať z Jákobovej skúsenosti v Bételi a z toho, čo sa stalo v Bábeli?

Jákob videl vo svojom sne nezvyčajný rebrík, ktorý viedol až k Bohu. V opise je dvakrát použité rovnaké sloveso (hebr.: *nacav*), ktoré hovorí, že rebrík „stál“ („bol postavený“; Gn 28,12) a Hospodin „stál“ nad ním (Gn 28,13), akoby rebrík aj Hospodin boli to isté.

Obraz rebríka siahajúceho až do neba nám pripomína úsilie ľudí v Bábeli dostať sa do neba. Rovnako ako babylonská veža, aj rebrík siaha k „nebeskej bráne“. Babylonská veža predstavovala ľudské úsilie dosiahnuť na Boha. Rebrík v Bételi však zdôrazňuje, že k Hospodinovi sa nedá dostať ľudskou snahou. Prístup k Bohu máme len vtedy, keď sa k nám skloní sám Hospodin.

„Kameň“, ktorý si Jákob položil pod hlavu a na ktorom sníval svoj sen, stáva sa symbolom pre *bét-el*, „Boží dom“ (Gn 28,17; porovnaj s Gn 28,22). Ukazuje na chrám, svätyňu, centrum Božieho spasiteľského konania pre ľudstvo.

Jákob sa vo svojej reakcii neobmedzuje na duchovný či mystický zážitok a vyjadrenie úžasu nad tým, čo prežil. Chce reagovať konkrétnym, viditeľným činom. Jákob sa preto rozhodol „dať desiatok“ Bohu. Nie preto, aby získal Božie požehnanie, ale ako prejavenie vďaky za Boží dar, ktorý už dostal. Myšlienka desiatku sa tu teda opäť objavuje už dávno pred vznikom izraelského národa.

- **Prečítajte si znova text Gn 28,22. Jákob chcel odviesť „desiatok“ zo „všetkého, čo mi dáš“. Aké dôležité ponaučenie by sme si mali vziať z toho, čo tu Jákob hovorí o desiatku? Čo to vlastne je?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

OKLAMANÝ PODVODNÍK

¹⁸Jákob si zamiloval Ráchel a povedal: „Za tvoju mladšiu dcéru ti budem slúžiť sedem rokov.“ ¹⁹Labán odvetil: „Bude lepšie, keď ju dám tebe než cudziemu mužovi. Zostaň u mňa!“ ²⁰Jákob teda slúžil za Ráchel sedem rokov, ale pripadalo mu to len ako niekoľko dní, lebo ju miloval. ²¹Jákob povedal Labánovi: „Daj mi moju ženu, moja stanovená lehota sa naplnila, aby som mohol ísť k nej.“ ²²Labán zvolal všetkých miestnych mužov a pripravil hostinu. ²³Večer však vzal svoju dcéru Leu, uviedol ju k Jákobovi a ten vošiel k nej. ²⁴Labán dal svoju služku Zilpu do služby svojej dcére Lei. ²⁵Keď nastalo ráno, Jákob zbadal, že to bola Lea. Jákob vyčítal Labánovi: „Čo si mi to urobil?! Či som ti neslúžil za Ráchel? Prečo si ma oklamal?!“ (Gn 29,18–25)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text Genezis 29,1–30. Ako a prečo Boh dopúšťa Lábanov podvod? Aké poučenie si z toho mohol vziať Jákob?

Prvá vec, ktorú si Jákob uvedomil, keď dorazil ku studni, bol „veľký kameň“ (Gn 29,2). Tým sa vlastne vraciame späť k predchádzajúcej kapitole a ku kameňu v Bételi, ktorý predstavoval Božiu prítomnosť (Gn 28,18.19). A práve kameň, ktorým je prikrýta studňa, dal Jákobovi príležitosť komunikovať s Ráchel. Keď Jákob od stojacich pastierov počul, že Ráchel prichádza so svojimi ovcami napojiť ich, nalieha na pastierov, aby odvalili kameň. Oni však odmietajú, a tak sa Jákob chopí iniciatívy, odvalí kameň a napojí stádo. Potom sa predstaví Ráchel (Gn 29,11.12).

Ráchel reagovala tak, že sa rozbehla k svojej rodine. Tento prvý kontakt medzi Jákobom a Ráchel bol prínosný: „Jákob si zamiloval Ráchel“ (Gn 29,18) natolko, že sedem rokov, ktoré pracoval pre Lábanu výmenou za Ráchel, bolo pre neho „len ako niekoľko dní“ (Gn 29,20).

Po siedmich rokoch bol však Jákob oklamáný. Počas svadobnej noci objaví Jákob vo svojej posteli Leu, Ráchelinu staršiu sestru. Lában využil bujarú náladu počas hostiny a zneužil Jákobove silné emócie a zraniteľnosť, aby ho podviedol. Je zaujímavé, že Jákob používa pri opise Lábanovho skutku („Prečo si ma oklamal?“; Gn 29,25) sloveso s rovnakým základom, aké použil Izák na opis Jákobovho konania voči nemu ako otcovi a voči Jákobovmu bratovi Ezávovi (Gn 27,35).

Všimnime si, že rovnaké myslenie je zahrnuté aj v *lex talionis* (zákon odplaty) „oko za oko, zub za zub“ (Ex 21,24; porovnaj s Gn 9,6), ktorý núti vinníka identifikovať sa so svojou obeťou. Vinníka postihne presne to, čo sám spôsobil obeti. A teda to, čoho sa Jákob dopustil voči svojmu otcovi a bratovi, sa mu vracia a aj on je podvedený.

Jákob teraz chápe, čo znamená byť obeťou podvodu. Je iróniou, že Boh učí Jákoba o jeho vlastnom podvode prostredníctvom Lábanovho podvodu. Hoci Jákob ako „podvodník“ (Gn 27,12) dobre vie, čo znamená klamstvo, je veľmi prekvapený, keď sa sám stane obeťou podvodu. Preto kladie Lábanovi otázky: „Čo si mi to urobil?! Či som ti neslúžil za Ráchel? Prečo si ma oklamal?!“ (Gn 29,25). Sám si teda veľmi dobre uvedomuje, že klamstvo je nesprávne.

APLIKÁCIA

■ Jákob bol podvodníkom a aj jeho samého oklamali. Ako sa môžeme naučiť dôverovať Bohu aj napriek tomu, že okolo nás sa deje množstvo nespravodlivosti, že vidíme trpieť nevinných a že mnohí sa snažia nastoliť „spravodlivosť“ nekalým spôsobom?

POŽEHNANIE RODINY

Keď Hospodin videl, že Lea je zanedbávaná, otvoril jej lono. Ráchel však zostala neplodná. (Gn 29,31)

²²Vtedy sa Boh rozpamätal na Ráchel, vypočul ju a otvoril jej lono. ²³Počala, porodila syna a povedala: „Boh ma zbavil potupy.“ ²⁴Dala mu meno Jozef a povedala: „Kiež by mi Hospodin pridal aj druhého syna!“ (Gn 30,22–24)

Pre Jáкова bolo posledných sedem rokov vyhnanstva veľkým bremenom. Napriek tomu to boli jeho najplodnejšie roky. Jákob splodil jedenásť z dvanásťich detí, ktoré sa neskôr stali praotcami Božieho ľudu.

Táto časť je stredobodom príbehu o Jákovovi (Gn 25,19–35,26). Celá správa sa začína a končí kľúčovou výpoveďou: Hospodin „otvoril lono“ najprv Lei (Gn 29,31) a neskôr aj Ráchel (Gn 30,22). Zakaždým, keď po tomto vyhlásení nasledujú narodenia detí, ide vlastne o potvrdenie Božieho zázračného konania.

Prečítaj si text Gn 29,31–30,22. Ako máme dnes porozumieť významu toho, čo sa v tomto príbehu odohráva?

Boh otvoril Leino lono a narodil sa jej syn Rúben, ktorého meno obsahuje sloveso „vidieť“, pretože Boh „videl“, že ju Jákob odstrkoval a zanedbával (Gn 29,31). Rúben bol pre ňu kompenzáciou za bolesť a utrpenie.

Svojmu druhému synovi dala meno Simeon, ktorého základ tvorí sloveso „počuť“, pretože Boh „počul“ hĺbku a poníženie jej bolesti. Hospodin sa nad ňou zlutoval podobne, ako keď počul trápenie Hagar (Gn 29,33).

Meno „Simeon“ rezonuje s menom Hagarinho syna „Izmaela“, čo znamená „Nech Boh vypočuje“ (pozri Gn 16,11). Keď Lea porodila svojho posledného syna, nazýva ho Júda, čo znamená „chvála“. Lea už viac nehovorí o svojej bolesti, a dokonca ani o požehnaní. Sústreďí sa iba na Hospodina a chváli ho za jeho milosť.

Zvláštne je, že Boh „si spomenie“ na Ráchel a otvorí jej lono (Gn 30,22) až vtedy, keď už Lea nemôže mať ďalšie deti. Ráchel, milovaná manželka, musela sedem rokov po svadbe a štrnásť rokov po zásnubách s Jákobom čakať na prvého syna (Gn 29,18.27; porovnaj s Gn 30,25). Dala mu meno „Jozef“ na znamenie, že Boh „vzal moju pohanu“ a „pridá mi ďalšieho syna“ (Gn 30,23.24). Akokoľvek nesprávne bolo konanie zúčastnených, Boh dokázal naplniť svoj zámer a z Abrahámovho potomstva vytvoril národ.

- **Ako tento príbeh ukazuje, že Božie zámery sa splnia „v nebi i na zemi“, a to aj napriek ľudským slabostiam a omylom?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

JÁKOB OVODCHOD

²⁵Keď Ráchel porodila Jozefa, povedal Jákob Labánovi: „Prepusť ma, chcem sa vrátiť domov, do svojej krajiny! ²⁶Daj mi moje ženy, za ktoré som ti slúžil, aj moje deti, aby som mohol odísť! Sám dobre vieš, ako som ti slúžil.“ ²⁷Labán mu však povedal: „Kiežby som získal tvoju priazeň! Zo znamení som poznal, že Hospodin ma pre teba požehnáva. ²⁸Urči si, akú odmenu ti mám dať.“ ²⁹Jákob mu odpovedal: „Sám dobre vieš, ako som ti slúžil a ako sa darilo tvojmu stádu, keď som bol pri ňom. ³⁰To málo, čo si mal pred mojím príchodom, veľmi sa zveládilo. Pri každom mojom kroku ťa Hospodin požehnával. Kedy sa však ja postarám o svoju rodinu?“ ³¹Labán sa ho spýtal: „Čo ti mám dať?“ Jákob odvetil: „Nič mi nedávaj. Ak pristaneš na môj návrh, potom ti aj ďalej budem pást a strážiť ovce.“ ³²Dnes prejdem pomedzi všetky tvoje stáda. Dovoľ oddeľiť z nich všetko škvrnité a strakaté. Všetko, čo bude tmavé spomedzi oviec a strakaté a škvrnité spomedzi kôz, bude moja odmena.“ (Gn 30,25–32)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Na začiatku príbehu o Jákobovi sme sa dozvedeli, že oklamal svojho otca a svojho brata, aby získal prvorodenstvo, a že ukradol požehnanie, ktoré chcel Izák udeliť svojmu staršiemu synovi. Napriek tomu zostal voči Lábanovi pasívny a verne mu slúžil. Jákob dobre vedel, že ho svokor oklamal. Napriek tomu nechal veci plynúť. Vzhľadom na Jákobov temperament je ťažké pochopiť jeho pasivitu. Jákob sa mohol vzbúriť, mohol sa Lábanovi vzoprieť alebo s ním vyjednávať. Neurobil to však. Urobil len to, čo od neho Lában požadoval, a nehládel na to, aké to bolo nespravodlivé a nečestné.

Pri narodení Ráchelinho prvého syna, Jozefa, Jákob konečne završil štrnásť rok svojej „služby“ pre Lábanu (Gn 30,26). Teraz zvažoval, že Lábanu opustí, aby sa vrátil do zaslúbenej krajiny. Jákob však mal obavy, či bude schopný postarať sa o „svoju rodinu“ (Gn 30,30).

Uvažuj o úvodnom texte (Gn 30,25–32). O čo v príbehu ide? Akým spôsobom Jákob uvažuje? Aká bola Lábanova odpoveď?

Pre Jákoba, ktorý pôvodne odišiel z domu nájst si manželku, to bola veľmi dlhá zachádzka. Jeho pôvodným zámerom určite nebolo zostať tak dlho mimo svojej krajiny. Ale udalosti ho prinútili zdržať sa preč mnoho rokov. Teraz nastal čas vrátiť sa domov. A spolu s ním aj jeho veľká rodina.

Prečo však Jákob neopustil Lábanu skôr? Jákobova neprirodená poddajnosť naznačuje, že sa možno zmenil. Pochopil lekcii viery. Jákob čakal na Božie znamenie. Až keď k nemu Boh prehovoril, Jákob sa rozhodol presídliť.

Boh sa Jákobovi zjavuje ako „Boh z Bételu“ a prikazuje mu, aby odišiel od Lábanu a vrátil sa do „krajiny svojho príbuzenstva“ (Gn 31,13). Rovnaké slová zazneli aj vtedy, keď Boh vyzval Abrama, aby opustil „krajinu svojho príbuzenstva“ (Gn 12,1).

Jákobovi pomohol v rozhodnutí aj postoj Lábanu a jeho synov (pozri Gn 31,1.2). „Jákob by bol už dávno opustil svojho podvodníckeho príbuzného, keby sa nebol obával stretnutia s Ézavom. Teraz si uvedomil, že sa musí obávať aj Lábanových synov, ktorí jeho majetok pokladali za svoj vlastný a mohli ho oň pripraviť násilím.“ (PP 193; PP /sk/ 138)

Preto vzal svoju rodinu a majetok a odišiel. Tým sa začala ďalšia etapa veľkej ságy o ľuďe Božej zmluvy.

APLIKÁCIA

- **Kedy si sa naposledy ocitol v situácii, že si si nebol istý, aký má byť tvoj ďalší krok? Čo ti pomohlo v rozhodnutí?**

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Boh si vybral Jáкова nie preto, že by si to zaslúžil, ale pre svoju milosť. Napriek tomu Jákob tvrdo pracoval, aby sa pokúsil zaslúžiť si milosť. V takomto postoji nachádzame rozpor. Ak by si milosť zaslúžil, potom by to už nebola milosť. Išlo by len o skutky (pozri Rim 4,1–5), čo je v rozpore s evanjeliom. Až neskôr Jákob začal chápať význam Božej milosti. Naučil sa, čo znamená dôverovať Bohu, žiť vierou a byť úplne závislý od Boha. Jákobova skúsenosť obsahuje dôležité ponaučenie pre všetkých ambiciózných a ctižiadostivých ľudí: nesnažte sa vyvyšovať a presadzovať na úkor ostatných.

„Jákob urobil všetko preto, aby získal prvorodenstvo, hoci aj podvodom. Napokon však prežíval sklamanie. Stratil všetko: spojenie s Bohom aj domov. Bol z neho sklamaný a frustrovaný utečenec. Čo však urobil Boh? Boh videl jeho beznádej. Zároveň však videl v Jákobovi potenciál. Boh vedel, že môže v Jákobovi obnoviť svoju slávu. Boh vidí Jákobov stav a predstavuje mu tajomný rebrík, ktorý zjavuje Ježiša Krista. V Jákobovi vidíme človeka, ktorý stratil spojenie s Bohom. Boh nebies však hľadá na človeka a vie, že len Kristus môže preklenúť priepasť, ktorú spôsobil hriech. Mohli by sme si povedať: Áno, túžim po nebi, ale ako ho dosiahnem? To sa jednoducho nedá. Takto nejako uvažoval aj Jákob. Boh mu však vo videní ukázal rebrík, ktorý spájal zem s nebom, a teda s Ježišom Kristom.“ (1BC 1095)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Pozrite sa na charaktery ľudí, o ktorých sme študovali (Izák, Rebeka, Jákob, Ezáv, Lában, Ráchel, Lea). Kolkých klamstiev, podvodov a nevraživosti sa dopustili! Čo nás to učí o ľudskej prirodzenosti a Božej milosti?
2. Aké dôkazy môžeme nájsť pri čítaní príbehu o Jákobovi, že v priebehu času dozrieval a rástol?
3. Ako môžeme byť v ohrození, že ako adventisti siedmeho dňa budeme mať k dôležitým duchovným veciam podobný postoj ako Ezáv? Čo môžeme urobiť preto, aby sme neprestali milovať a vážiť si všetko svetlo, ktoré nám Boh dal?

Týždeň od 29. mája do 4. júna

JÁKOB – IZRAEL

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Genezis 32–35

ÚVODNÝ TEXT

28Ten sa ho spýtal: „Ako sa voláš?“ Odpovedal: „Jáko**b**.“ **29**Ten povedal: „Už sa nebudeš volať Jáko**b**, ale Izrael, lebo si zápasil s Bohom i s ľuďmi a zvíťazil si.“ (Gn 32,28.29)

Rodinná sága o Jákobovi pokračuje. Napriek rôznym skúsenostiam – dobrým aj zlým –, sa neustále zjavuje Božia ruka a vernosť Hospodina zaslúbeniam zmluvy.

Tento týždeň sa budeme venovať Jákobovej púti potom, čo opustil Lábanu. Čaká ho stretnutie s Ezávom, obeťou Jákobovej zrady. Ako sa k celej situácii postaví Ezáv, ktorého Jákob tak hanebne podviedol?

Našťastie pre Jákoba, uprostred strachu z nadchádzajúcich udalostí sa mu zjavil Boh jeho otcov. Táto udalosť bude neskôr známa ako „čas úzkosti pre Jákoba“ („čas súzenia Jákobovho“ Roh; pozri Jer 30,5–7). Tej noci sa úskočný Jákob stáva „Izraelom“. Nové meno znamená v tomto prípade nový začiatok, ktorý v konečnom dôsledku povedie k vytvoreniu samostatného národa, pomenovaného po ňom.

Všetko, čo nám Písmo zaznamenáva o živote patriarchov a ich rodín, ukazuje na verného Boha, ktorý plní svoje zaslúbenia. Robí tak aj napriek tomu, že sa občas zdá, že jeho ľud sa zo všetkých síl snaží zabrániť naplneniu týchto zaslúbení.

OSNOVA LEKCIE

Tento týždeň sa budeme venovať druhej časti Jákobovho životného príbehu – jeho návratu domov, stretnutiu s bratom a ďalším udalostiam v jeho živote.

- Gn 32,23–32: Zápas s Bohom (nedeľa)
- Gn 33,1–4: Stretnutie bratov (pondelok)
- Gn 34,24–31: Zneuctenie Diny (utorok)
- Gn 35,1–5: Problém s modloslužbou (streda)
- Gn 35,16–20: Smrť Ráchel (štvrtok)

ZÁPAS S BOHOM

²³Jákob ešte za noci vstal, vzal so sebou svoje dve ženy, obe slúžky i jedenásť svojich synov a prebrodil sa cez Jabbók. ²⁴Vzal ich a previedol cez potok so všetkým, čo mal. ²⁵Jákob zostal sám a tu s ním ktosi zápasil, kým nevyšli zore. ²⁶Keď videl, že ho nepremôže, poranil mu bedrový kĺb. Vtedy sa pri zápase Jákobovi vykĺbil bedrový kĺb. ²⁷Povedal: „Pusti ma, lebo už vychádzajú zore!“ Jákob odpovedal: „Nepustím ťa, kým ma nepožehnáš.“ ²⁸Ten sa ho spýtal: „Ako sa voláš?“ Odpovedal: „Jákob.“ ²⁹Ten povedal: „Už sa nebudeš volať Jákob, ale Izrael, lebo si zápasil s Bohom i s ľuďmi a zvíťazil si.“ ³⁰Jákob sa ho potom spýtal: „Prezrad' mi svoje meno!“ Ten mu odpovedal: „Prečo chceš vedieť moje meno?“ Tam ho požehnal. ³¹Jákob nazval to miesto Peniel, lebo povedal: „Videl som Boha z tváre do tváre a zostal som nažive.“ ³²Keď zašiel za Penuel, vyšlo slnko a on kríval na bedrový kĺb. (Gn 32,23–32)

Čoskoro po odchode od Lábanu prežíva Jákob ďalšiu skúsenosť s Bohom. Vie, že ho čaká stretnutie s bratom Ezávom „so štyristo mužmi“ (Gn 32,6). Jákob sa vrúcne modlí k Bohu a vyznáva: „Nie som hoden všetkých prejavov milosti a tolkej vernosti, ktorú si preukázal svojmu služobníkovi.“ (Gn 32,11) Zdá sa, že Jákob skutočne začal chápať podstatu milosti. Ako Hospodin odpovedal na jeho volanie?

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si texty Gn 32,23–32 a Oz 12,3.4. V čom spočíva duchovný význam tohto úžasného príbehu?

Jákob má zo stretnutia s Ezávom pochopiteľné obavy. Je zúfalý a zo všetkých síl sa snaží ochrániť svoju rodinu. Na noc sa utáborí, a vtom sa stane niečo neočakávané. Napadne ho nejaký „muž“ (Gn 32,24; Roh). Ide o výraz, ktorý môže mať rôzne významy evokujúce božskú prítomnosť (pozri Iz 53,3). Daniel takto odkazoval na nebeské knieža Michaela (Dan 10,5). Rovnakým spôsobom Jozua označuje vodcu „Hospodinovho voja“ (Joz 5,13–15).

Uprostred zápasu s neznámym začalo byť Jákobovi zrejme, že sa stretáva so samotným Bohom. Je to vidieť aj z jeho slov: „Nepustím ťa, kým ma nepožehnáš.“ (Gn 32,27) Jeho vrúcne pridržanie sa Boha a odmietanie pustiť sa ho, odhaľuje aj Jákobovu vášnivú túžbu po odpustení a usporiadaní vzťahu s Hospodinom.

„Jákob teraz jasne poznal svoj omyl a následný hriech, keď podvodne získal svoje prvorodenstvo. Vtedy totiž neuveril Božiemu zaslúbeniu, ale sám chcel dosiahnuť to, čo v určený čas a spôsobom sebe vlastným mohol uskutočniť Boh.“ (PP 197.198; PP /sk/ 142)

Dôkazom odpustenia bola zmena Jákobovho mena. Kým meno Jákob odkazovalo na jeho úskočnosť, jeho nové meno malo byť znamením víťazstva. „Už sa nebudeš volať Jákob, ale Izrael, lebo si zápasil s Bohom i s ľuďmi a zvíťazil si.“ (Gn 32,29)

- Aká je tvoja skúsenosť zo „zápasu“ s Bohom? Ako sa taký zápas môže prejavovať? Prečo je niekedy dôležité, aby sme mali tento druh skúsenosti?

APLIKÁCIA

STRETNUTIE BRATOV

¹Keď sa Jákob rozhlíadal a videl prichádzať Ezáva so štyristo mužmi, rozdelil deti medzi Leu, Ráchel a obe slúžky. ²Na čelo postavil obe slúžky s ich deťmi, na druhé miesto Leu a jej deti a na koniec Ráchel s Jozefom. ³On sám sa prebrodil pred nimi a sedemkrát sa poklonil až po zem, kým sa celkom nepriblížil k bratovi. ⁴Ezáv sa rozbehol v ústrety bratovi, objal ho, padol mu okolo krku a pobožkal ho. Obaja plakali. (Gn 33,1–4)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Z miesta Peniela („Božia tvár“; pozri Gn 32,31), kde Jákob prežil svoju veľkú skúsenosť s Bohom, sa Jákob teraz presúva na miesto stretnutia so svojím bratom. Po dvadsiatich rokoch odlúčenia ho Jákob vidí prichádzať so štyristo mužmi (Gn 33,1). Jákob má obavy, a preto pripravuje seba aj svoju rodinu na všetko, čo sa môže udiť.

Prečítajte si text Genézis 33. Aká je spojitosť medzi Jákobovou skúsenosťou, keď videl Božiu tvár v Penieli, a jeho skúsenosťou, keď sa má pozrieť do tváre svojho brata? Ako by malo naše stretnutie a vzťah s Bohom ovplyvňovať náš vzťah s „bratmi“, nech už ide o kohokoľvek?

Jákob sa sedemkrát klania pred svojím bratom (Gn 33,3), ktorého opakovane nazýva „môj pán“ (Gn 33,8.13.15) a vymedzuje sa voči nemu ako „služobník“ (Gn 33,5; porovnaj s Gn 32,5.19.21). Je príznačné, že sedem Jákobových úklonov odzrkadľuje sedem požehnaní jeho otca (pozri Gn 27,27–29). Zároveň každým úklonom akoby symbolicky vracia požehnanie svojho otca. Hoci sa národy, kmene a synovia jeho matky (teda aj brat Ezáv) mali podľa otcovského požehnanja klaňať Jákobovi, tu je to Jákob, kto sa klania pred svojím bratom. Zdá sa, akoby Jákob chcel splatiť dlh svojmu bratovi a vrátiť mu požehnanie, ktoré mu ukradol (pozri Gn 33,11). Keď Ezáv uvidel svojho brata, napriek všetkým očakávaniam sa rozbehol k Jákobovi a namiesto toho, aby ho zabil, „objal ho, padol mu okolo krku a pobožkal ho“ (Gn 33,4).

Neskôr Jákob povedal Ezávovi: „Keď som pozrel na tvoju tvár, akoby som hľadel na Božiu tvár, tak si bol voči mne milosrdný.“ (Gn 33,10) Dôvodom Jákobovho mimoriadneho vyhlásenia je pochopenie, že mu Ezáv odpustil. Hebrejské sloveso *racah* „získať priazeň“ (Gn 33,10) je teologický termín označujúci akúkoľvek obeť, ktorá je „prijemná“ a „prijatá“ Bohom. Takéto prijatie obete je prejavom Božieho odpustenia (Lv 22,27; Amos 5,22).

Jákobova skúsenosť Božieho odpustenia v Penieli, kde videl Božiu tvár, sa teraz opakuje v skúsenosti bratovho odpustenia. Jákob to vníma ako stretnutie s Bohom, ako pohľad do Božej tváre. Jákob akoby prežíval druhý Peniel. Jákobovi odpustil Hospodin a teraz mu odpúšťa aj jeho vlastný brat. Teraz sa jeho pochopenie milosti prehlbuje o úplne nový rozmer.

APLIKÁCIA ■ Čo si sa ty sám dozvedel o milosti na základe odpustenia, ktoré ti prejavili ľudia naokolo?

ZNEUCTENIE DINY

²⁴Všetci muži, čo vychádzali bránou svojho mesta, poslúchli Chamóra i jeho syna Šechema a dali sa obrezať. ²⁵Na tretí deň, keď mali bolesti, dvaja Jákobovi synovia a Dinini bratia, totiž Šimeón a Lévi, vzali meče, nebadane vošli do mesta a pobili všetkých mužov. ²⁶Ostrým mečom zabili aj Chamóra a jeho syna Šechema, vzali Dinu zo Šechemovho domu a odišli. ²⁷Jákobovi synovia potom prišli k pobitým a za zhanobenie svojej sestry vyplienili mesto. ²⁸Pobrali ovce, hovädzí dobytok, osly a všetko, čo bolo v meste i na poli. ²⁹Odvliekli všetko ich imanie, všetky ženy i deti a vyrabovali všetko, čo bolo v domoch. ³⁰Potom Jákob povedal Šimeónovi a Lévimu: „Uvrhli ste ma do nešťastia, lebo teraz ma Kanaánčania a Perizzejci, obyvatelia tejto krajiny, znenávidia. Mám len málo mužov; ak sa spoja proti mne, porazia ma a zničia mňa i môj dom.“ ³¹Oni však povedali: „Smel azda s našou sestrou zaobchádzať ako s pobehlicou?“ (Gn 34,24–31)

Po zmierení s bratom sa chce teraz Jákob v pokoji usadiť v krajine Kanaán. Jeho cestu tak prvýkrát charakterizuje slovo *šalem* („bezpečne“; „bez nehody“; Gn 33,18), ktoré je odvodené od slova *šalom* („mier“; „pokoj“).

Od obyvateľov Kanaánu kúpil pozemok (Gn 33,19) a postaví na ňom oltár. Vyjadruje tak svoju vieru a presvedčenie, že je závislý od Boha. Každá prinesená obeť bola prejavom jeho úcty voči Bohu.

Napriek tomu musí Jákob–Izrael po prvý raz čeliť problémom spojeným s usadením sa v krajine. Rovnako ako v prípade Izáka v Geraré v súvislosti s Abimelechom (Gn 26,1–33), aj Jákob sa pokúša nájsť, ako by mohol žiť s Kanaánčanmi.

Prečítajte si text Genezis 34. Čo narušilo Jákobove plány pokojného života v Kanaáne? Ako reagoval? Čo urobil?

Príbeh tejto strašidelnej udalosti zdôrazňuje dvojznačnosť postáv a ich činov. Zmyselný Šechem, ktorý zneuctí Dinu, je zároveň charakterizovaný ako ten, kto ju úprimne miluje a chce sa pokúsiť o nápravu. Je dokonca ochotný podstúpiť zmluvný obrad obriezky.

Medzitým Šimeón a Lévi, ktorí sa stavajú do role obrancov Boha a jeho príkazní a bránia sobášom s obyvateľmi Kanaánu (Lv 19,29), uchylujú sa k úskokom a ku klamstvám (Gn 34,13) a sú pripravení zabíjať, plieniť a kraďnúť (Gn 34,25–27). Ich konanie bolo nielen odsúdeniahodné (prečo nepotrešťať len jedného človeka, ktorý sa previnil?), ale malo potenciál spôsobiť mnoho ďalších problémov.

Jákob sa usiluje len o pokoj a vystupuje zmierlivo. Keď sa dozvie o znásilnení svojej dcéry, nepovie vôbec nič, mlčí (Gn 34,5). Keď sa však dozvedel o hanebnom skutku svojich synov, otvorene ich karhá a pripomína im možné následky: „Uvrhli ste ma do nešťastia, lebo teraz ma Kanaánčania a Perizzejci, obyvatelia tejto krajiny, znenávidia. Mám len málo mužov; ak sa spoja proti mne, porazia ma a zničia mňa i môj dom.“ (Gn 34,30)

- V príbehoch, ktoré študujeme, opakovane vidíme podvody aj skutky milosti a milosrdenstva. Čo sa z toho dozvedáme o ľudskej povahe?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

PROBLÉMY S MODLOSLUŽBOU

¹Boh povedal Jákobovi: „Vstaň, vystúp do Bételu a usad' sa tam! Postav tam oltár Bohu, ktorý sa ti zjavil, keď si utekal pred svojím bratom Ezávom.“

²Potom Jákob vyzval celú svoju rodinu: „Odstráňte cudzích bohov, ktorých máte pri sebe, očistite sa a preoblečte sa. ³Vstaňme, vystúpme do Bételu! Tam postavím oltár Bohu, ktorý ma vypočul v deň môjho súženia a sprevádzal ma po ceste.“ ⁴Nato mu odovzdali všetkých cudzích bohov, ktorých mali, aj krúžky, čo im viseli na ušiach. Jákob ich zakopal pod dub, ktorý je pri meste Síchem. ⁵Potom sa pohli. Strach pred Bohom zachvátil všetky okolité mestá, takže sa neodvážili prenasledovať Jákobových synov. (Gn 35,1–5)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Prečítaj si text Gn 34,30–35,15. Čo sa na základe opísaných udalostí môžeme naučiť o pravom uctievaní?

Bezprostredne po Jákobovej sťažnosti, že jeho synovia porušili mier s Kanaánčanmi (Gn 34,30), a po ich odpore (Gn 34,31), Boh naliehavo vyzýva Jákoba, aby opustil Šechem a vrátil sa do Bételu. Boh tam chce s Jákobom obnoviť svoju zmluvu. A Jákob hneď po príchode do Bételu stavia Hospodinovi oltár. Medzitým je prvou zaznamenanou vecou po Božom prikázaní, že Jákob hneď vyzýva ľudí, aby sa vzdali kanaánskych modiel a bôžikov, ktoré nadobudli po zničení Šechemu. Táto výzva sa zrejme týkala aj domácich bôžikov, ktoré Ráchel ukradla svojmu otcovi (Gn 31,19.32). Opustenie modiel veľmi úzko súvisí s myšlienkou zmluvy s Bohom.

Tieto modly si ľudia uchovávali napriek záväzku, ktorý urobil Jákob pred Hospodinom. Aby Jákob unikol vplyvu Kanaánu, nestačilo mu vyjsť z neho. Jákob musel odstrániť modly nielen z tábora, ale ľudia sa ich museli vzdať aj vo svojich srdciach.

Proces pokánia nespočíva na nejakom fyzickom presune z miesta na miesto, alebo dokonca z jednej cirkvi do druhej. Najdôležitejšie je, aby sme sa zbavili modlárstva, ktoré je súčasťou nášho srdca. Modly si totiž môžeme vytvoriť takmer z čohokoľvek.

Keď Jákob poslúchne Boha a postupuje podľa jeho prikázaní, Boh nakoniec zasiahne a „strach pred Bohom“ (Gn 35,5) zachváti všetkých ľudí naokolo, takže sa nikto neodvážia zaútočiť na Jákoba a jeho synov. Jákob a „všetok ľud, čo bol s ním“ (Gn 35,6) sú teraz pripravení uctievať Boha. Ide o náznak, že v rodine dospeli k zjednoteniu. Jákob dáva tomuto miestu meno El-Bét-El (Gn 35,7), čo je pripomienka sna o rebríku a znamenie, že spojenie medzi nebom a zemou, ktoré bolo nejaký čas prerušené, sa teraz obnovilo.

Text kladie dôraz skôr na Boha Bételu, než na samotné miesto. Boh pripomína Jákobovi jeho nové meno „Izrael“ (Gn 35,10), s dvojitým prísľubom, ktoré toto meno prináša. Jákobovo požehnanie znamená jednak plodnosť, čo sa prejaví rozmnožením národa a splnením zaslúbenia o Mesiášovi (Gn 35:11), a tiež poukazuje na zaslúbenú krajinu (Gn 35,12).

APLIKÁCIA ■ Akými nenápadnými a nenásilnými spôsobmi si modlárstvo môže nájsť cestu do našich srdiec? Čo sa dá proti tomu robiť?

SMRŤ RÁCHEL

¹⁶Z Bételu potom šli ďalej. Zostával im ešte kúsok cesty do Efraty, keď Ráchel začala rodiť. Mala veľmi ťažký pôrod. ¹⁷Keď ťažko rodila, pôrodná babica ju utešovala: „Neboj sa, aj teraz budeš mať syna.“ ¹⁸Keď jej život vyhasínal a smrť sa približovala, dala svojmu synovi meno Ben-Oni; otec ho však nazval Benjamín. ¹⁹Ráchel zomrela a pochovali ju pri ceste do Efraty, teda do Betlehema. ²⁰Nad jej hrob postavil Jákob stĺp. Bol to náhrobný stĺp pre Ráchel, ktorý stojí dodnes. (Gn 35,16–20)

Prečítaj si text Gn 35,15–29. S akými ďalšími trápeniami sa Jákob stretol v rámci svojej nefunkčnej rodiny?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Keď Jákob opustil Bétel, jeho cestu do zaslúbenej krajiny poznamenali tri dôležité udalosti: narodil sa mu posledný syn, Ráchel zomrela a Rúben, prvý Jákobov syn narodený z Ley, spal s Jákobovou konkubínou. Hoci text nehovorí o Rúbenových pohnútkach, je možné, že chcel nejakým spôsobom znesvätiť narodenie Jákobovho posledného syna a ponížiť pamiatku Ráchel. Ale to je len domnienka.

Narodenie Jákobovho posledného syna je spojené s Betlehemom (Gn 35,19), ktorý je na hraniciach zaslúbenej krajiny. Toto narodenie je prvým splnením Božieho zaslúbenia pre budúcnosť Izraela. Pôrodná babica prorocky osloví Ráchel práve tými slovami, ktoré Boh použil na uistenie Abraháma: „Neboj sa.“ (Gn 35,17; porovnaj s Gn 15,1)

Je dôležité, že Jákob mení meno, ktoré umierajúca Ráchel dala svojmu synovi Ben-Onimu, čo znamená „syn môjho žiaľu“, aby označila svoju bolesť, na meno Benjamín, čo znamená „syn pravej ruky“, čo pravdepodobne naznačuje južný smer, aby vyjadril svoju nádej na zaslúbenú krajinu a všetko, čo Boh povedal, že urobí pre svoj ľud.

V tomto čase mal však Rúben sexuálny vzťah s Bilhou, konkubínou svojho otca a Ráchelinou slúžkou (Gn 35,20; Gn 30,3). Nevieme síce, prečo urobil tento škandalózný čin, ale ide o ďalší príklad ľudskej skazenosti.

Je prekvapujúce, že Jákob na toto hrozné previnenie nereaguje, aj keď sa o tom dozvedel (Gn 35,22). Možno v tomto bode svojho života Jákob dôveruje Bohu, že splní svoje slovo napriek hriechu a zlu, ktoré sa okolo neho občas deje.

Práve táto lekcia viery je naznačená v zozname Jákobových dvanástich synov, ktorí sú predkami národa Izraelitov (Gn 35,22–26). Čoskoro uvidíme, že nejde práve o ľudí prekypujúcich láskavosťou a dobrým charakterom. Napriek všetkým problémom, ťažkostiam a hriechom sa bude Božia vôľa naplňať práve prostredníctvom tejto rodiny.

- **Aj napriek ľudským chybám Boh napokon naplní svoje zámery. Predstav si, čo by sa stalo, keby ľudia s Bohom spolupracovali a poslúchali ho. O čo menej bolesti a utrpenia by sa odohralo a o čo ľahšie, rýchlejšie a priamočiarejšie by sa naplňala Božia vôľa!**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Z knihy *Patriarchovia a proroci* si prečítajte kapitolu „Nočný boj“ (PP 195–203; PP /sk/ 140–145).

„Jákovov zážitok z onej noci plnej úzkosti a boja predstavuje skúšky, ktorými musí prejsť Boží ľud pred Kristovým druhým príchodom. ... Boží ľud bude v poslednom boji s mocnosťami zla prežívať podobné skúsenosti. Boh vyskúša jeho vytrvalosť, vernosť i dôveru v Božiu vyslobodzujúcu moc. Satan sa však všemožne vynasnaží vyľakať veriacich predstavou, že ich prípad je beznádejný, lebo ich hriechy sú príliš veľké, než aby im ich Boh mohol odpustiť. Veriaci si budú jasne uvedomovať hĺbku svojich nedostatkov a pri spätnom pohľade na svoj život im nádej takmer vybledne. Rozpomenuť sa však na veľkosť Božieho milosrdenstva a v úprimnej, kajúcej odovzdanosti sa odvolajú na Božie zaslúbenia, ktoré dal Boh prostredníctvom Krista bezmocným kajúcnyim hriešnikom. Vo viere neochabnú ani vtedy, ak ich modlitby nebudú okamžite vypočuté, ale spoľahnú sa na Božiu moc tak, ako sa Jákob primkol k anjelovi. Povedia ako on: *Nepustím ťa, iba ak ma požehnáš!* ... Jákovov príbeh je však dôkazom toho, že Boh nezavrhné tých, čo hriechu síce podľahli, no úprimne a kajúce sa vrátili k Bohu. Bezvýhradnou odovzdanosťou a neochvejnou vierou dosiahol Jákob to, čo v boji nemohol získať vlastnou silou. Boh tým poučil svojho služobníka, že len Božia moc a milosť mu môžu dať požehnanie, po ktorom túžil. Podobne bude aj s tými, čo budú žiť v poslednom čase. Keď im bude zo všetkých strán hroziť nebezpečenstvo a zmocní sa ich zúfalstvo, môžu sa spoľahnúť len na zásluhy zmierujúcej obete Ježiša Krista. Sami nič nedokážu.“ (PP 201–203; PP /sk/ 143–144)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Prečo je Jákovova slabosť príležitosťou pre Božiu milosť? Ako súvisí Jákovova skúsenosť so slovami apoštola Pavla: „Keď som slabý, vtedy som silný.“ (2Kor 12,10)?
2. Prečo podľa vás Biblia odhaľuje toľko nepekých podrobností o živote mnohých postáv? Čo z toho vyplýva? Aké poslanstvo si z toho môžeme vziať?
3. Uvažujte o probléme modlárstva. Aké sú najvýraznejšie modly, idoly našej kultúry, našej civilizácie? Ako sa môžeme uistiť, že neuctievame nič iné a nikoho iného než Hospodina?

JOZEF – MAJSTER SNOV

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Genesis 37–41

ÚVODNÝ TEXT

Hovorili si medzi sebou: „Pozrite, prichádza majster snov! (Gn 37,19)

Jozefov príbeh (Genesis 37–50) pokrýva poslednú časť knihy Genesis – od jeho prvých snov v Kanaáne (Gn 37,1–11), až po jeho smrť v Egypte (Gn 50,26). Kniha Genesis sa venuje Jozefovi viac než ktorémukoľvek inému patriarchovi. Hoci je Jozef iba jedným z Jákobových synov, v knihe Genesis je predstavený ako veľký patriarcha, podobne ako Abrahám, Izák a Jákob.

Pri štúdiu uvidíme, že Jozefov život vyzdvihuje dve dôležité teologické pravdy: (1) Boh plní svoje sľuby, (2) Boh môže premeniť zlo na dobro.

Tento týždeň sa zameriame na rané obdobie Jozefovho života. Bol Jákobovým obľúbeným synom, ktorého ironicky prezývali *baal ha-chalomot*, teda „snívač“ (Gn 37,19), čo doslova znamená „majster snov“. Naznačuje to, že Jozef bol „odborníkom“ na sny a ich výklad. Takéto označenie sa mu hodí, pretože Jozef sny nielen prijíma, rozumie im a prorocky ich vykladá, ale tieto sny sa vyplňajú v jeho živote.

V študovaných kapitolách opäť uvidíme opakované potvrdenie Božej prozreteľnosti, a to aj napriek zlu a hriechnosti ľudského srdca.

OSNOVA LEKCIE

Touto lekciovú otvárame záverečnú časť knihy Genesis, ktorá sa zameriava na osudy Jákobovho syna Jozefa. Pri štúdiu tohto týždňa budeme sledovať jeho životnú púť od detstva až do situácie, keď sa dostáva ako otrok do Egypta.

- Gn 37,1–11: Rodinné problémy (nedeľa)
- Gn 37,18–24: Útok na Jozefa (pondelok)
- Gn 38,24–26: Júda a Tamar (utorok)
- Gn 39,7–12: Jozef ako otrok v Egypte (streda)
- Gn 41,25–31: Faraónove sny (štvrtok)

RODINNÉ PROBLÉMY

¹Jákob sa usadil v Kanaáne, kde jeho otec býval ako cudzinec. ²Toto sú príbehy Jákobovho rodu. Sedemnásťročný mládenec Jozef pásaval ovce so svojimi bratmi a býval so synmi otcových žien Bilhy a Zilpy. Jozef o nich prinášal otcovi zlé správy. ³Izrael miloval Jozefa viac než ostatných synov. Narodil sa mu totiž v starobe a Jákob mu dal ušiť pestré šaty. ⁴Keď jeho bratia videli, že otec ho má radšej než ostatných svojich synov, znenávideli ho a nevedeli sa s ním prívetivo rozprávať. ⁵Raz mal Jozef sen, a keď ho rozpovedal bratom, ešte väčšmi ho znenávideli. ⁶Povedal im totiž: „Počúvajte, čo sa mi prisnilo: ⁷Boli sme na poli a viazali sme snopy. Môj snop sa postavil a zostal stáť. Vaše snopy sa rozostavali dookola a klaňali sa môjmu snopu.“ ⁸Nato mu bratia povedali: „Vari chceš nad nami kraľovať či panovať?“ Pre jeho sny a reči ho ešte viac znenávideli. ⁹Jozef mal aj iný sen a vyrozprával ho bratom. Povedal: „Mal som ešte iný sen. Klaňalo sa mi slnko, mesiac a jedenásť hviezd.“ ¹⁰Toto povedal otcovi a bratom. Otec ho však pokarhal: „Čo je to za sen? Čo sa ti to prisnilo? Azda prídem ja, tvoja matka, tvoji bratia a budeme sa ti klaňať až po zem?“ ¹¹Jeho bratia preto na neho žiarlili, no jeho otec si to zapamätal. (Gn 37,1–11)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Jákob sa konečne usadil v zasľúbenej krajine. Kým Izák bol v Kanaáne iba „cudzinec“, o Jákobovi čítame, že „býval v krajine“, „usadil sa tam“ (Gn 37,1). Paradoxne, práve vtedy, keď sa v krajine konečne usadil, začali sa nové ťažkosti, tentoraz v rodine. Spor sa netýkal vlastníctva pôdy ani používania studne. Hlavný problém mal duchovný rozmer.

Uvažuj o úvodnom texte (Gn 37,1–11). Čo spôsobilo, že Jozefa jeho bratia znenávideli?

Od úplného začiatku vnímame, že Jozef, ktorý sa Jákobovi narodil vo vysokom veku (Gn 37,3), mal so svojím otcom mimoriadny vzťah. Všetci videli, že Jákob má Jozefa „radšej než ostatných svojich synov“ (Gn 37,4). Dokonca zašiel tak ďaleko, že mu „dal ušiť pestré šaty“ („pestrofarebnú tuniku“; Gn 37,3), ktoré mohli symbolizovať kniežací odev (porovnaj 2Sam 13,18). Takýto prístup mohol vyjadrovať Jákobov tajný úmysel povýšiť Jozefa, Ráchelinho prvého syna, do stavu prvorodeného v rodine.

Budúcnosť skutočne potvrdí Jákobovo pranie, pretože Jozef napokon naozaj dostane práva prvorodeného (1Krn 5,2). Niet preto divu, že Jozefovi bratia ho znenávideli a nemali pre neho pekné slovo (Gn 37,4).

Okrem toho, Jozef prinášal otcovi nelichotivé správy o bratoch (Gn 37,2). Kto už by len mal rád donášačov...

Keď sa potom Jozef podelil v rodine o svoje sny, ktoré naznačovali, že Boh ho vyvýši a že jeho bratia sa budú pred ním klaňať, ich nenávisť sa vystupňovala. Prorocký charakter Jozefových snov je potvrdený tým, že sa opakujú (pozri Gn 41,32). Hoci Jákob otvorene pokarhal svojho syna (Gn 37,10), otec si tieto udalosti zapamätal, uvažoval o nich a čakal na ich naplnenie (Gn 37,11). Z toho vyplýva, že možno niekde v hĺbke duše veril, že na tých snoch niečo je. A mal pravdu, hoci v tom čase to ešte nemohol vedieť.

APLIKÁCIA

■ Prečítaj si text Mt 20,26.27. Akú dôležitú zásadu odhaľujú tieto verše? Ako sa ju môžeme naučiť prejavovať vo svojom živote?

ÚTOK NA JOZEFA

¹⁸Len čo ho [Jozefa] v dialke zazreli a skôr než sa k nim priblížil, rozhodli sa, že ho zabijú. ¹⁹Hovorili si medzi sebou: „Pozrite, prichádza majster snov! ²⁰Podte, zabime ho! Potom ho hodíme do cisterny a povieme, že ho zožrala divá zver. Uvidíme, čo bude s jeho snami!“ ²¹Keď to počul Rúben, v snahe vytrhnúť im ho z rúk, povedal: „Nesiahajme mu na život!“ ²²Rúben im ďalej vrazil: „Neprelievajte krv! Hodte ho do cisterny na púšti, ale nevzťahujte naňho ruky!“ Chcel ho totiž z ich rúk zachrániť a priviesť k otcovi. ²³Keď Jozef prišiel k bratom, zbliekli mu pestré šaty, čo mal na sebe, ²⁴potom ho vzali a hodili do cisterny. Cisterna bola prázdna, bez vody. (Gn 37,18–24)

Akokoľvek ohavné sú nasledujúce udalosti, nie je ťažké ich pochopiť. Byť tak blízko pri niekom, dokonca byť v príbuzenskom vzťahu s niekým, koho nenávidíte, nevyhnutne muselo skôr či neskôr vyústiť do problémov.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečítaj si text Gn 37,12–36. Čo sa z tohto príbehu dozvedáme o nebezpečnosti neobráteného srdca? K čomu nás môže priviesť nenávisť a sebeckosť?

Bratia nenávideli Jozefa, pretože žiarlili na Božiu priazeň (Skutky 7,9), ktorá sa bude v nasledujúcich udalostiach opakovane potvrdzovať. Keď Jozef blúdi a nemôže nájsť svojich bratov, objaví sa tam muž, ktorý mu ukáže správny smer (Gn 37,15). Keď Jozefovi bratia plánujú, že ho zabijú, Rúben zasiahne a navrhne, aby ho radšej hodili do nádrže na vodu (Gn 37,20–22).

Je ťažké predstaviť si mieru nenávisť, ktorú pociťujú voči Jozefovi jeho bratia. Ako sa mohli títo mladí muži dopracovať k takému krutému činu? Neuvažovali ani na chvíľu o tom, ako to zasiahne ich vlastného otca? Nech sa na otca pozerali akokoľvek urazene a cítili sa neprijato, pretože uprednostňoval Jozefa, siahnuť na jedno z jeho detí bolo opovrhnutiahodné. Ich konanie je smutnou ukázkou toho, akí krutí môžu byť ľudia.

„Podaktorých z nich predsa len trápilo svedomie. Vykonaná pomsta im nepriinesla uspokojenie, aké očakávali. V dialke zahliadli prichádzať karavánu. Boli to izmaelskí kupci spoza Jordánu, čo viezli do Egypta korenie a iný tovar. Vtedy Júda navrhol, aby svojho brata nenechali zomrieť, ale aby ho predali týmto pohanským kupcom. Tak sa ho zbavia, no ich ruky nebudú poškrvnené jeho krvou.“ (PP 211; PP /sk/ 152)

Keď Jozefa vrhli do jamy s tým, že ho zabijú neskôr, prechádzala okolo karavána. Júda navrhol svojim bratom, aby Jozefa predali midjánskym kupcom (Gn 37,26–28). Tí ho neskôr predali v Egypte ako otroka (Gn 37,36). Takýmto nečakaným a nepredvídateľným spôsobom sa pomaly otvárali dvere pre Jozefovu budúcu slávu.

- **Prečo je dôležité prosiť o Božiu moc, aby sa naše zlé charakterové vlastnosti zmenili skôr, než sa prejavia v činoch, o ktorých by sme nikdy ani len nepredpokladali, že by sme ich boli schopní vykonať?**

APLIKÁCIA

JÚDA A TAMAR

²⁴Asi po troch mesiacoch Júdovi oznámili: „Tvoja nevesta Tamar sa dopustila smilstva a zo smilstva aj počala.“ Júda povedal: „Vyvedte ju a upálte!“ ²⁵Keď ju viedli, odkázala svojmu svokrovi: „Počala som z muža, ktorému patria tieto veci,“ a dodala: „Pozorne sa pozri, komu patrí pečatidlo so šnúrou a palica!“ ²⁶Keď sa Júda na to pozrel, povedal: „Ona je spravodlivejšia než ja; nedal som ju totiž svojmu synovi Šelovi.“ Potom sa už s ňou nestýkal. (Gn 38,24–26)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Príbeh o Tamar tu nie je na nesprávnom mieste. Táto udalosť sa odohrala v čase po predaji Jozefa do Egypte (Gn 38,1) a je v súlade so skutočnosťou, že Júda práve opustil svojich bratov, čo môže poukazovať na jeho nesúhlas s tým, ako naložili s Jozefom. Okrem toho má text s predchádzajúcou kapitolou spoločných mnoho bežných slov a motívov a nesie v sebe rovnaké teologické ponaučenie: zlý čin sa zmení na pozitívnu udalosť spojenú so spásou.

Prečítaj si text Genezis 38. Porovnaj správanie Júdu so správaním Tamar. Kto z týchto dvoch bol spravodlivejší? Prečo?

Júda si našiel kanaánsku manželku Šúu (Gn 38,2), s ktorou má neskôr troch synov: Éra, Onána a Šela. Aby zaistil svojmu potomstvu správny rodokmeň, dáva svojmu synovi Érovi za manželku kanaánsku Tamar. Keď Éra a Onána pre ich hriechnosť a skazenosť Boh zabije, Júda sľúbi Tamar svojmu poslednému synovi Šelovi.

Zdá sa, že Júda sa neponáhľal splniť sľub, ktorý dal Tamar (Gn 38,11.14). Keď sa po smrti svojej manželky chce utešiť, Tamar sa rozhodne hrať na prostitútku, aby ho prinútila splniť sľub. Júda však nemá peniaze na zaplatenie prostitútky, ktorú nepozná, a preto sľúbi, že jej neskôr pošle kozľa zo svojho stáda (Gn 38,16).

Tamar medzitým požaduje nejakú zálohu – pečatidlo a palicu. Tamar z tohto jediného stretnutia otehotnie. Keď bude neskôr obvinená zo smilstva, ukáže žalobcovi Júdovi veci, ktoré jej on sám dal ako zálohu. Júda pochopí, čo sa stalo, a ospravedlní sa (Gn 38,26).

Tento polutovaniahodný príbeh sa končí narodením Pereca („prietrž“), ktorý sa podobne ako Jákob narodil ako druhý, ale stal sa prvým a v dejinách spásy je menovaný medzi predkami Dávida (Rút 4,18–22), a teda aj Ježiša Krista (Mt 1,3). Pokiaľ ide o Tamar, je prvou zo štyroch žien v Ježišovom rodokmeni. Za ňou nasledujú Ráchab (Mt 1,5), Rúť (Mt 1,5.6) a manželka Uriáša (Mt 1,6). Tie všetky predchádzali Ježišovu matku Máriu (Mt 1,16).

Z tohto príbehu si môžeme vziať jedno dôležité ponaučenie: Tak ako Boh zachránil Tamar prostredníctvom svojej milosti, pričom premenil zlo na dobro, zachráni aj svoj ľud prostredníctvom Ježišovho kríža. A v prípade Jozefa premení jeho ťažkosti na záchranu Jákoba a jeho synov.

APLIKÁCIA

- Ako a kedy Boh premenil „zlé“ v tvojom živote na niečo „dobré“? Ako ti takéto skúsenosti pomáhajú v tvojom živote viery?

JOZEF AKO OTROK V EGYPTE

⁷Po týchto udalostiach sa žena jeho pána zahľadela do Jozefových očí a naliehala naňho: „Lahni si ku mne!“ ⁸On však odoprel a žene svojho pána povedal: „Pozri, kým som tu ja, môj pán sa v dome o nič nestará, lebo všetok svoj majetok zveril mne.“ ⁹V tomto dome ma nikto neprevyšuje. Pán si okrem teba nič nevyhradil pre seba, lebo ty si jeho žena. Ako by som teda mohol spáchať takú veľkú nepravosť a zhriesiť proti Bohu?“ ¹⁰Hoci dennodenne Jozefa nahovárala, neposlúchol ju, aby si k nej ľahol a bol s ňou. ¹¹Keď však jedného dňa prišiel konať svoju obvyklú prácu, z domácich nebol nikto doma. ¹²Ona ho chytila za plášť a povedala: „Lahni si ku mne!“ On jej však nechal plášť v ruke, vybehol von a utiekol. (Gn 39,7–12)

Pri našom štúdiu sledujeme udalosti z Jozefovho života, ktoré boli teraz „pre-rušené“ incidentom s Tamar. Jozef sa dostáva ako otrok ku „veliteľovi telesnej stráže“, ktorý má na starosti aj väzenie pre kráľovských úradníkov (Gn 40,3,4; Gn 41,10–12).

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečítaj si text Genezis 39. Aké skutočnosti viedli k úspechu, ktorý dosiahol Jozef vo svojej službe u Pótifara?

Takmer okamžite sa v príbehu dozvedáme, že Jozef je úspešný muž (Gn 39,2,3). Jeho pán mu tak dôveroval, že ho Pótifar „ustanovil za správcu svojho domu a zveril mu do správy všetok svoj majetok“ (Gn 39,4).

Jozefa však jeho úspech neskazil. Keď si ho Pótifarova manželka všimne a chce sa s ním vyspať, Jozef to jednoznačne odmietne a radšej stratí prácu a zabezpečenie, než „spáchať takú veľkú nepravosť a zhriesiť proti Bohu“ (Gn 39,9). Žena, ponížená Jozefovým odmietnutím, oznámila svojim sluhom a svojmu manželovi, že ju chcel Jozef znásilniť. Následkom toho Jozefa uväznili.

Jozef v žalári prežíva to, čo v nejakej podobe okúsi každý: pocit opustenia Bohom, hoci aj v tomto ťažkom období, „Hospodin bol s Jozefom“ (Gn 39,21). Boh však napokon koná a Jozef začne mať dobrý vzťah so správcom žalára. Rovnako ako v dome jeho pána, aj vo väznici Boh žehná Jozefa. Áno, Jozef má mnohé obdarovania, a napriek zlej situácii, v ktorej sa teraz ocitol (aj predtým bol však len otrokom), snaží sa konať čo najlepšie a najzodpovednejšie. Nech už boli jeho dary akékoľvek, v konečnom dôsledku to bol jedine Boh, kto mu pomohol uspieť. „Správca žalára nedohlíadal na nič, čo mu zveril, lebo Hospodin bol s Jozefom a s úspechom sprevádzal všetko jeho úsilie.“ (Gn 39,23) Poučenie? Keď oplývame darmi a prežívame úspech, nezabúdajme na skutočného Darcu!

- **Uvažuj o texte Gn 39,7–12. Ako Jozef odolal zvodu Pótifarovej manželky? Prečo Jozef konkrétne povedal, že keby urobil, o čo ho žiadala, bol by to hriech proti Bohu? Čo tým hovorí o svojom pochopení podstaty hriechu?**

APLIKÁCIA

FARAÓNOVE SNY

²⁵Jozef povedal faraónovi: „Faraónove sny znamenajú jedno a to isté. Boh oznamuje faraónovi, čo hodlá urobiť.“²⁶Sedem pekných kráv je sedem rokov. Sedem pekných klasov je tiež sedem rokov. To je ten istý sen. ²⁷Sedem vychudnutých a škaredých kráv, ktoré vystúpili potom, je sedem rokov práve tak, ako sedem prázdnych a východným vetrom zahorených klasov; to bude sedem rokov hladu. ²⁸To je to, čo som povedal faraónovi; Boh ukázal, čo urobí. ²⁹Prichádza sedem rokov veľkej hojnosti v celom Egypte. ³⁰Po nich príde sedem rokov hladu a na hojnosť sa zabudne v celom Egypte. Hlad zničí celú krajinu. ³¹V krajine nebude ani spomienka na hojnosť pre veľký hlad, ktorý potom nastane. (Gn 41,25–31)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Prečítaj si text Genezis 40,1 až 41,36. Ako súvisia faraónove sny so snami jeho úradníkov? Aký je význam tejto paralely?

Udalosti pokračujú pod vedením prozreteľnosti. Jozef dostáva na starosť väzňov, z ktorých dvaja sú zhodou okolností bývalými sluhami faraóna – komorník a pekár (Gn 41,9–11). Každý z nich je znepokojený svojím snom, pretože „niet tu nikoho, kto by nám ho vyložil“ (Gn 40,8). Jozef potom interpretuje ich sny.

Paralelne so snami dvoch sluhov má aj faraón dva sny, ktoré tiež nevie nikto vyložiť (Gn 41,1–8). V tej chvíli si komorník prozreteľne spomenie na Jozefa a odporučí ho faraónovi (Gn 41,9–13).

Podobne ako jeho služobníci, aj faraón sa trápi a tak ako oni, aj faraón hovorí o svojich snoch (Gn 41,14–24) – a Jozef mu ich vykladá. Rovnako ako sny služobníkov, aj faraónove sny ukazujú paralely symbolov: dve série siedmich kráv (tučné a vychudnuté), rovnako ako dve série obilných klasov (bohatých a suchých) predstavujú dve série dobrých a zlých rokov. Sedem kráv súvisí so siedmimi obilnými klasmi. V snoch sa pakuje to isté posolstvo, čo je dôkazom ich božského pôvodu, rovnako ako Jozefove sny (Gn 41,32; porovnaj s Gn 37,9).

Hoci je to Jozef, kto vykladá faraónovi jeho sny, Jozef opakovane a veľmi zreteľne faraónovi pripomína, že je to Boh, kto odhalil panovníkovi, čo sa On, Boh, chystá urobiť (Gn 41,25.28). Zdá sa tiež, že faraón toto posolstvo pochopil, pretože keď sa rozhodol vymenovať zodpovedného správcu krajiny, jeho argument bol nasledovný: „³⁹Keď ti dal Boh toto všetko poznať, nikto nie je natoľko rozvážny a múdry ako ty. ⁴⁰Budeš správcom môjho domu a všetok môj ľud bude poslúchať tvoje rozkazy; len trónom ťa budem prevyšovať.“ (Gn 41,39.40) Je to obdivuhodné: vďaka Bohu Jozef putuje od správcu nad Pótifarovým domom k správcovi väznice a napokon k vládcovi celého Egypta. Ide o silný príbeh o tom, ako sa postupne odhaľuje Božia prozreteľnosť, aj keď sú okolnosti priam zúfalé.

- Ako sa môžeme naučiť dôverovať Bohu a držať sa jeho zaslúbení, aj keď sa udalosti zdajú beznádejné a Boh mlčí?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Z knihy Patriarchovia a proroci si prečítaj kapitolu „Jozef v Egypte“ (PP 213–223; PP /sk/ 153–150).

„Jozef a Daniel boli práve v čase, keď sa dostávali do mužného veku, odvedení ako zajatci do pohanských krajín. Jozef bol často podrobovaný skúškam, ktoré prinášajú veľké životné zmeny. V otcovskom dome bol nežne opatrovaným dieťaťom, v Putifarovom dome otrokom, neskôr dôverníkom a spoločníkom. Bol všestranne činný, vzdelaný štúdiom, pozorovaním i stykom s ľuďmi. Bol vážnym vo faraónovom žalári, nespravodlivo odsúdený bez nádeje na obhájenie či vyhliadky na prepustenie. V čase krízy ho však povolali, aby sa stal vodcom národa. Čo pomohlo tomuto mužovi zachovať si bezúhonnosť?

V detstve bol Jozef vyučovaný Božej lásky a bázní. V stane pod sýrskymi hviezdami mu otec často rozprával príbeh o nočnom videní pri Bételi, o rebriku spájajúcom nebo so zemou, o zostupujúcich a vystupujúcich anjeloch a o tom, ktorý sa vtedy zjavil zo svojho nebeského trónu Jákobovi. Otec mu porozprával aj o svojom zápase pri potoku Jabbok, kde sa po zrieknutí pestovaných hriechov postavil ako premožiteľ a dostal titul Božieho kniežaťa.

Jozef už keď sa staral o stáda svojho otca, viedol čistý a prostý život, ktorý mal priaznivý vplyv na jeho telesný a duchovný vývoj. Spoločenstvom s Bohom, cez prírodu a štúdiom veľkých právd, ktoré otec odovzdal synovi ako svätý odkaz, nadobudol Jozef silnú myseľ a pevné zásady.

Počas životnej krízy, keď šiel z kanaánskeho domova po tej hroznej ceste do otroctva, si Jozef pri poslednom pohľade na kopce, ktoré zakryli stany jeho príbuzných, spomenul na Boha svojho otca. Pripomenul si všetky naučenia z detstva a jeho duša sa chvela odhodlaním zostať verný a vždy konať tak, ako sa patrí na poddaného Kráľa nebies.“ (Ed 51.52; Vých 44.45)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Porovnajte Jozefov život so životom Daniela a Ježiša. Ktoré spoločné črty nachádzate? Ako Jozef a Daniel svojím spôsobom odzrkadľujú Ježišove postoje a konanie?
2. Uvažujte spoločne o otázke na konci štvrtkového štúdia. Ako sa môžeme naučiť dôverovať Bohu, aj keď sa okolnosti napokon neobrátia na dobré, ako sa to stalo v Jozefovom prípade?

Týždeň od 12. do 18. júna

JOZEF, PRINC EGYPTSKÝ

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Genesis 41–45

ÚVODNÝ TEXT

Faraón ešte dodal: „Pozri, ustanovujem ťa za správcu celého Egypta.“
(Gn 41,41)

Jozef je teraz správcom Egypta a jeho vlastní bratia sa mu prídu pokloniť bez toho, aby vedeli, kto je (Genesis 42). Jozefovi bratia sa pokoria, keď ich Jozef prinúti prísť znova späť, tentoraz aj s Benjamínom (Genesis 43). A keď začnú mať pocit, že Benjamínov život je v ohrození (Genesis 44), prosia o milosť tohto mocného muža, o ktorom hovorili, že je „ako faraón“ (Gn 44,18). Keď však Jozef napokon odhalí svoju totožnosť, pochopia, že hoci sa dopustili ohavných činov, Boh to nakoniec vo svojej milosti premenil na dobré.

Je zaujímavé, že celý sled udalostí, ktoré mohli vyzdvihnúť Jozefov úspech, sa zameriava skôr na pokánie jeho bratov. Ich opakované putovanie od Jozefa k otcovi a prekážky, s ktorými sa stretli, ich nútili premýšľať. Spomenuli si na svoje nespravodlivé skutky voči Jozefovi a otcovi a uvedomili si svoju nepravosť voči Bohu. Pre Jozefových bratov bola celá táto skúsenosť podobná Božiemu súdu. A napriek tomu (alebo skôr práve preto), dojímavý záver, ktorý všetkých privádza k slzám a radosti, obsahuje aj posolstvo o odpustení.

OSNOVA LEKCIE

V tejto lekcii sa už druhý raz pozrieme na osudy Jozefa. Zameriame sa na to, čo prežíval počas svojho dlhoročného pobytu v Egypte, kde ho Boh jedinečným spôsobom použil pre dobro nielen celého Egypta, ale aj okolitých krajín a nakoniec aj vlastnej rodiny.

- Gn 41,37–41: Jozefov vzostup k moci (nedeľa)
- Gn 42,18–24: Jozef skúša svojich bratov (pondelok)
- Gn 43,26–30: Jozef a Benjamín (utorok)
- Gn 44,30–34: Jozefov veštecký pohár (streda)
- Gn 45,8–15: „Ja som Jozef, váš brat“ (štvrtok)

JOZEF OV VZOSTUP K MOCI

³⁷Táto reč sa zapáčila faraónovi a všetkým jeho služobníkom. ³⁸Nato faraón povedal svojim služobníkom: „Nájde sa taký muž, v ktorom je Boží duch?“

³⁹Potom faraón povedal Jozefovi: „Keď ti dal Boh toto všetko poznať, nikto nie je natoľko rozvážny a múdry ako ty. ⁴⁰Budeš správcom môjho domu a všetok môj ľud bude poslúchať tvoje rozkazy; len trónom ťa budem prevyšovať.“ ⁴¹Faraón ešte dodal: „Pozri, ustanovujem ťa za správcu celého Egypta.“ (Gn 41,37–41)

Jozef rozumel faraónovým snom ako odhaleniu toho, „čo urobí“ Boh (Gn 41,28) v Egypte. Jozef však nevyzýva faraóna, aby veril v jeho Boha. Namiesto toho je Jozefovou bezprostrednou reakciou čin. Jozef navrhuje ekonomický program (Gn 41,33–36). Je zaujímavé, že faraón sa sústredil len na ekonomickú časť Jozefovho posolstva. Je zrejme, že faraónovi ide skôr o ekonomické poučenie než o duchovný význam sna a o Božiu rolu v celej situácii.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečítaj si text Gn 41,37–57. Aké je Božie miesto v Jozefovom úspechu?

Faraón si vybral Jozefa, aby sa ujal vedenia nie preto, že správne interpretoval jeho sny a odhalil hroziace nebezpečenstvo, ale preto, že mal na tento problém riešenie. Faraónovi aj všetkým jeho služobníkom sa zapáčila Jozefova rada (Gn 41,37). Zdá sa, že faraónova voľba bola skôr pragmatická než náboženská. Napriek tomu faraón uznáva, že v Jozefovi je prítomný „Boží Duch“ (Gn 41,38). Jozefa vnímal ako človeka, ktorý je „rozvážny a múdry“ (Gn 41,39). Tento výraz charakterizuje múdrosť, ktorej pôvodcom je Boh (pozri Gn 41,33; porovnaj s 1Krľ 3,12).

Podrobnosti uvedené v biblickom texte zodpovedajú vtedajšej historickej situácii v Egypte. Skutočnosť, že faraón vymenoval Jozefa za vysokého štátneho úradníka, nebola v starovekom Egypte ničím nezvyčajným. V záznamoch nachádzame mnohé prípady, keď boli vysoké štátne funkcie zverené cudzincom.

Nasledujúcich sedem rokov bolo obdobím hojnosti. Produkcia obilia bola taká ohromujúca, že ho „prestali aj počítať, lebo spočítať sa to nedalo“ (Gn 41,49). Išlo o zrejmy prejav nadprirodzenej prozretelnosti. Prirovnanie „ako morského piesku“ (Gn 41,49) ukazuje, že jednoznačne ide o Božie požehnanie (Gn 22,17). Jozef toto požehnanie osobne odzrkadľuje vo svojej vlastnej plodnosti, čo je zhoda okolností, ktorá svedčí, že v pozadí oboch udalostí stojí rovnaký Boh. Jozef má dvoch synov. Ich mená ukazujú na Jozefovu skúsenosť s Božou prozretelnosťou, ktorá transformovala bolesť na radosť (Menašše) a predchádzajúce trápenie na plodnosť (Efrajim). Ide o mocný príklad toho, ako Boh zmenil niečo zlé na niečo veľmi dobré.

■ Ako môžu ľudia navôkol vidieť zo spôsobu, akým žijeme, realitu nášho Boha?

APLIKÁCIA

JOZEF SKÚŠA SVOJICH BRATOV

¹⁸Na tretí deň im Jozef povedal: „Ja sa bojím Boha. Ak chcete zostať nažive, urobte toto: ¹⁹Ak ste statoční, nech jeden z vás ostane vo väzení. Ostatní choďte domov a zaneste obilie svojim hladujúcim rodinám. ²⁰No svojho najmladšieho brata mi privedte! Tak sa dokáže, že vaše slová sú pravdivé a nezomriete.“ Oni to aj urobili. ²¹Medzi sebou si vraveli: „Naozaj sme sa previnili proti svojmu bratovi. Videli sme úzkosť jeho duše, keď nás úpenlivo prosil o zľutovanie, no nepočúvali sme ho, preto doľahlo na nás toto súženie.“ ²²Rúben im povedal: „Nevravel som vám, aby ste sa neprehrešili proti tomu chlapcovi? No neposlúchli ste ma. Teraz sa máme zodpovedať za jeho krv.“ ²³Oni však nevedeli, že Jozef im rozumie, lebo sa s nimi rozprával prostredníctvom tlmočníka. ²⁴Jozef sa od nich odvrátil a zaplakal. Opäť sa k nim obrátil a zhováral sa s nimi. Nato spomedzi nich vybral Šimeóna a pred ich očami ho dal zviazať. (Gn 42,18–24)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text Genézis 42. O čo ide v tomto príbehu? Ako tento príbeh zjavuje Božiu prozreteľnosť v protiklade k ľudskému zlu a skazenosti človeka?

Hladomor donútil Jákoba, aby poslal svojich synov do Egypta nakúpiť obilie. Je pozoruhodné, že práve Jákob iniciuje ich cestu (Gn 42,1). Nešťastný starý muž, obeť okolností, ktoré nemohol ovplyvniť, nevedomky spustí úžasný reťazec udalostí, ktoré povedú k tomu, že sa opäť stretne so synom, ktorého už dávno oplakal.

Prozreteľnosť tohto stretnutia je zdôraznená dvomi základnými postavami. Po prvé, ide o splnenie Jozefových snov. Kedysi dávno Jozef vo svojich prorockých snoch videl: „Vaše snopy sa rozostavali dookola a klaňali sa môjmu snopu.“ (Gn 37,7) Teraz sa tieto predpovede naplnili. Jozef je predstavený ako „správca Egypta“ („vladár nad zemou“ Roh; Gn 42,6) a „pán krajiny“ (Gn 42,30.33). Jozefovo vplyvné postavenie je v kontraste k postaveniu jeho núdzných bratov, ktorí keď prišli, „poklonili sa pred ním tvárou až po zem“ (Gn 42,6). Boli to tí desiat bratia, ktorí sa Jozefovi vysmievali z jeho sna a spochybňovali jeho naplnenie (Gn 37,8).

Po druhé, toto šťastné stretnutie je opísané ako odpoveď. Jazykové a tematické ozveny medzi týmito dvomi udalosťami podčiarkujú charakter spravodlivej odpłaty. Slovné spojenie „medzi sebou si vraveli“ (Gn 42,21) je použité aj vtedy, keď sa rozhodli zbaviť sa Jozefa (Gn 37,19). Pobyt bratov vo väzení (Gn 42,17) je ozvenou Jozefovho väznenia (Gn 40,3.4). Jozefovi bratia vnímajú, že to, čo sa s nimi práve deje, súvisí s tým, čo urobili svojmu bratovi pred dvadsiatimi rokmi. „Medzi sebou si vraveli: Naozaj sme sa previnili proti svojmu bratovi. Videli sme úzkosť jeho duše, keď nás úpenlivo prosil o zľutovanie, no nepočúvali sme ho, preto doľahlo na nás toto súženie.“ (Gn 42,21)

Rúbenove slová „máme zodpovedať za jeho krv“ (Gn 42,22), ktoré odzrkadľujú jeho dávne varovanie „Neprelievajte jeho krv!“ (Gn 37,22), posilňujú prepojenie medzi ich súčasnou situáciou a tým, čoho sa dopustili v minulosti.

APLIKÁCIA

- Väčšina z nás určite urobila veci, za ktoré sa hanbíme a ktoré nás mrzia. Prečo je dôležité odčiniť to, čo sa aspoň trochu dá? Prečo je dôležité prijať Božie zaslúbenia o odpustení, ktoré dostávame prostredníctvom Ježiša (pozri Rim 5,7–11)?

JOZEF A BENJAMÍN

²⁶Keď Jozef vkročil do domu, odovzdali mu svoj dar a poklonili sa mu až po zem. On sa ich opýtal, ako sa majú. ²⁷Ďalej vyzvedal: „Dobre sa má váš staručký otec, o ktorom ste mi hovorili? Ešte žije?“ ²⁸Oni odvetili: „Tvoj sluha, náš otec, sa má dobre, ešte žije.“ Potom padli na kolena a klaňali sa mu. ²⁹Keď sa pozrel, uvidel svojho brata Benjamína, syna svojej matky, spýtal sa: „Toto je ten váš najmladší brat, o ktorom ste mi hovorili?“ Potom povedal: „Syn môj, nech sa Boh zmiluje nad tebou!“ ³⁰Nato sa Jozef rýchlo vzdialil. Bol veľmi rozrušený; dojala ho prítomnosť brata. Vošiel do vedľajšej miestnosti a tam sa rozplakal. (Gn 43,26–30)

Jákob nevedel len tak dopustiť odchod Benjamína, svojho jediného syna s milovanou Ráchel, ktorý mu zostal. Báł sa, že o neho príde, tak ako prišiel o Jozefa (Gn 43,6–8). Až keď sa opäť dostali do bezvýchodiskovej situácie a nemali jedlo (Gn 43,2) a keď sa Júda zaručil za Benjamínov návrat (Gn 43,9), Jákob súhlasil s druhou cestou do Egypta a dovolil Benjamínovi, aby išiel so svojimi bratmi.

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text Genezis 43. Aký vplyv mala Benjamínova prítomnosť na priebeh udalostí?

Benjamínova prítomnosť bola pre ďalší sled udalostí rozhodujúca. Keď sa všetci bratia postavili pred Jozefa, Benjamín je jedinou osobou, ktorú Jozef vidí (Gn 43,16). Len o ňom hovorí ako o „bratovi“ (Gn 43,29). Kým Benjamína volá menom, všetci ostatní bratia zostávajú len „muži“ (Gn 43,16).

Jozef volá Benjamína „syn môj“, čo vyjadruje upokojujúci výraz osobitnej náklonnosti (Gn 43,29; porovnaj s Gn 22,8). Jozefovo požehnanie odkazuje na „Božiu milosť“ („Božie milosrdenstvo“; Gn 43,29), čo pripomína jeho prosbu o milosť, ktorej sa mu kedysi nedostalo (Gn 42,21). Jozef vracia Benjamínovi milosť, ktorú mu kedysi odmietli prejavíť jeho bratia.

Kým Jozefovi bratia sa obávajú, že budú uvrhnutí do väzenia, Jozef im kvôli Benjamínovej prítomnosti pripraví hostinu. Zdá sa, akoby Benjamín mal v celej situácii doslova „vykupitelský“ vplyv. Keď bratov usadia za stolom podľa veku, čím im je prejavená úcta, je to práve najmladší Benjamín, kto dostal päťnásobne viac než ostatní bratia (Gn 43,33.34). Tentoraz im však takéto zvýhodňovanie najmladšieho brata neprekážalo. Zdá sa, že sa vo svojom uvažovaní posunuli. Aspoň nateraz to už nie sú tí, ktorí otcovho obľúbenca nenávideli až tak veľmi, že boli schopní ublížiť nielen Jozefovi, ale aj svojmu otcovi Jákobovi (Gn 37,3.4).

„Benjamín však dostal päťkrát viac než ostatní. Pri tejto priazni mali bratia príležitosť prejavíť závisť a nenávisť voči Benjamínovi, ako kedysi, keď závideli Jozefovi. Bratia si stále mysleli, že Jozef ich jazyku nerozumie, a preto sa spolu voľne zhovárali. Z ich rozhovoru mal Jozef možnosť poznať ich skutočné zmyšľanie. Chcel ich však podrobiť ďalšej skúške, a preto prikázal, aby pred ich odchodom bol do vreca najmladšieho brata vložený jeho vlastný strieborný pohár.“ (PP 228.229; PP /sk/ 165)

- Trvalo dvadsať rokov, kým sa okolnosti vyvinuli tak, že sa Jozef mohol stretnúť so svojimi bratmi. Trpezlivo čakať je niekedy mimoriadne náročné. Na čo sa najťažšie čaká tebe?

APLIKÁCIA

JOZEF OV VEŠTECKÝ POHÁR

³⁰Ako teda prídem k tvojmu sluhovi, môjmu otcovi, keď chlapec, na ktorom celou dušou lipne, s nami nebude? ³¹Keď zistí, že chlapca niet, zomrie. Tvoji sluhovia v žiali privedú šediny tvojho sluhu, nášho otca, do podsvetia. ³²Tvoj sluha sa za toho chlapca svojmu otcovi zaručil: „Ak ti ho nedovediem späť, prehreším sa voči tebe, môjmu otcovi, na celý život.“ ³³Dovol' teda, aby v otroctve u svojho pána zostal namiesto toho chlapca tvoj sluha a chlapec nech odíde so svojimi bratmi. ³⁴Ako by som mohol prísť k svojmu otcovi, keby chlapec nebol so mnou? Mohol by som sa dívať na utrpenie, ktoré by postihlo môjho otca? (Gn 44,30–34)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Prečítaj si text Genezis 44. Prečo dal Jozef vložiť svoj veštecký pohár do Benjamínovho vreca, a nie do vreca iného brata?

Tento príbeh nadväzuje na predchádzajúci. Ako predtým, aj teraz dáva Jozef konkrétne pokyny. Vrecia mužov sa plnia potravou a peniazmi. Tentoraz však Jozef pridáva zvláštny príkaz: dať svoj vzácny pohár do Benjamínovho vreca. Udalosti teda naberajú úplne iný smer. Kým počas predchádzajúcej cesty sa bratia vrátili do Kanaánu, aby so sebou vzali Benjamína, teraz sa musia vrátiť do Egypta, aby sa postavili tvárou v tvár Jozefovi. Kým v predchádzajúcej situácii všetci bratia našli vo svojich vreciach to isté, teraz je Benjamín vyčlenený ako ten, kto má Jozefov pohár. Benjamín, ktorý mal ako čestný hosť prístup k Jozefovmu poháru, je teraz nečakane podozrivý a obvinený z krádeže tohto vzácného predmetu a čaká ho väzenie.

Skutočnosť, že Jozef používal veštecký pohár, nemusí nevyhnutne znamenať, že veril v jeho silu. „Jozef od nich žiadal priznanie viny. Vedel, že nie je jasnovidcom, no v bratoch vyvolal zdanie, že vie čítať tajomstvá ich života.“ (PP 229; PP /sk/65)

Čarodejný pohár bol pre Jozefa zámkou na vyvolanie zdania nadprirodzeného, a tak v srdciach jeho bratov prebudil pocit viny voči Bohu. Takto Júda rozumie zamýšľanému Jozefovmu posolstvu, pretože poukazuje na previnenie, ktoré u nich Boh našiel (Gn 44,16). Krádež tohto vzácného kalicha by bola dôvodom na prísny trest, čím sa mohlo preveriť uvažovanie ostatných bratov. Intenzita emócií bratov a ich reakcie sú jasne čitateľné. Všetci sú spojení rovnakou bolesťou vyvolanou strachom o Benjamína, ktorý by teraz mohol byť rovnako stratený ako kedysi Jozef. Hrozí, že Benjamín sa stane otrokom v Egypte, hoci aj on bol nevinný ako Jozef. Preto Júda navrhuje, aby bol považovaný za otroka „namiesto“ Benjamína (Gn 44,33). Ide o rovnaký koncept, ako keď bol baránok obetovaný „namiesto“ nevinného Izáka (porovnaj s Gn 22,13). Júda sa predstavuje ako obeť, náhrada, ktorej cieľom je vyrovať sa s „utrpením“ („Nech nemusíš hľadiť na zlé, ktoré by stihlo môjho otca!“ Gn 44,34; Roh).

APLIKÁCIA ■ Aký princíp lásky, ako je uvedené v Júdovej odpovedi, je zahrnutý v procese „náhrady za niekoho“? Ako tento druh lásky vysvetľuje biblickú teológiu spásy? (Pozri Rim 5,8.)

„JA SOM JOZEF, VÁŠ BRAT“

⁸ „Nie vy ste ma poslali sem, ale Boh. On ma ustanovil za faraónovho poradcu, za pána celého svojho domu a za vládcu celého Egypta. ⁹Rýchlo sa vráťte k môjmu otcovi a povedzte mu: „Toto hovorí tvoj syn Jozef: Boh ma ustanovil za pána celého Egypta. Príď ku mne; neotáľaj! ¹⁰Budeš bývať v kraji Gošen, teda blízko mňa, so svojimi synmi a vnukmi, so svojimi stádami, s dobytkom a so všetkým, čo máš. ¹¹Tam sa postarám o teba, lebo ešte päť rokov potrvá hlad, aby si netrpel núdzu ani ty, ani tvoja domácnosť, so všetkým, čo máš.“ ¹²Vy i môj brat Benjamín vidíte, že som to ja, kto sa s vami zhovára. ¹³Povedzte otcovi, akú vážnosť mám v Egypte, o všetkom, čo ste videli. Ponáhľajte sa a privedte ho sem.“ ¹⁴Padol svojmu bratovi Benjamínovi okolo krku, rozplakal sa a v jeho objatí plakal aj Benjamín. ¹⁵V plači pobozkal všetkých svojich bratov a len potom sa začali s ním zhovárať aj jeho bratia. (Gn 45,8–15)

Prečítaj si text Genezis 45. Aké lekcie lásky, viery a nádeje sa objavujú v tomto príbehu?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Práve keď Júda hovoril o „utrpení (o „zle“), ktoré by malo postihnúť „môjho otca“ (Gn 44,34), Josef „zvolal“ (Gn 45,1) svojich bratov a potom „sa im dal poznať“. Tento výraz, často používaný na označenie Božieho zjavenia (Ex 6,3; Ezech 20,9), naznačuje, že v ich rodinnom príbehu sa zjavuje samotný Boh. To znamená, že Hospodin všetkým ukázal, že jeho prozreteľnosť vládne napriek ľudským slabostiam a zlyhaniam.

Jozefovi bratia nemôžu uveriť svojim očiam a ušiam. Jozef im preto musí zopakovať: „Ja som Jozef, váš brat“ (Gn 45,4). A aby mu uverili, pri tomto zopakovaní pridáva aj jasné slová: „ktorého ste predali do Egypta“ (Gn 45,4).

Jozef potom vyhlasuje: „Boh ma poslal“ (Gn 45,5). Tento odkaz na Boha má dvojaký účel. Slúži nielen na ubezpečenie bratov, že Jozef sa na nich nehnevá, ale ide zároveň o hlboké vyznanie viery a vyjadrenie nádeje, že to, čo urobili, bolo nevyhnutné pre „velkú záchranu“ a „aby (Boh) váš rod zachoval na zemi“ (Gn 45,7).

Jozef potom na svojich bratov naliehal, aby išli za otcom a pripravili ho na príchod do Egypta. Svoju výzvu sprevádza konkrétnymi slovami o mieste, kde budú „bývať“. Krajina Gošen bola známa bohatými pastvinami. Bolo to „to najlepšie, čo dáva Egypt“ (Gn 45,18.20). Postaral sa aj o dopravu: k dispozícii im dá vozy, ktoré v konečnom dôsledku presvedčia Jákoba, že jeho synovia mu neklamú o tom, čo práve zažili (Gn 45,27). Jákob to vníma ako viditeľný dôkaz, že Jozef je nažive, a to mu stačí na to, aby opäť ožil (porovnaj Gn 45,27 s Gn 37,35 a Gn 44,29).

Všetko sa teraz obrátilo na dobré. Dvanásť Jákovových synov žije. Jákob sa opäť nazýva „Izrael“ (Gn 45,28). Božia prozreteľnosť sa prejavila mocným spôsobom.

■ **Áno, Jozef bol voči svojim bratom milostivý. Mohol si to dovoliť. Ako sa však môžeme naučiť prejavovať milosrdenstvo aj voči tým, ktorých zlo zostáva zlom a ani po čase sa neobracia na nič pozitívne?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe Patriarchovia a proroci si prečítajte kapitoly „Jozef v Egypte“ (PP 213–223; PP /sk/ 153–160) a prvú časť kapitoly „Jozef a jeho bratia“ (PP 224–232; PP /sk/ 161–168).

„Tri dni väznenia boli dňami trpkého žiaľu Jákobových synov. Uvažovali o svojej hriešnej minulosti a o krutosti, ktorej sa dopustili najmä voči Jozefovi. Vedeli, že ak budú obvinení zo špiónstva a neprinesú dôkazy na svoju obhajobu, hrozí im trest smrti, alebo skončia ako otroci. Pochybovali, že akákoľvek ich snaha privedie otca k tomu, aby súhlasil s odchodom Benjamína a vystavil ho nebezpečenstvu, keďže bol presvedčený o krutej smrti Jozefa. Jozefa predali do otroctva a teraz sa obávali, že Boh pre nich pripravil rovnaký trest. Jozef bol presvedčený, že jeho otec a rodiny jeho bratov trpia hladom. Bol si tiež istý, že jeho bratia sa kajali zo svojho krutého zaobchádzania s ním a že v žiadnom prípade by sa k Benjamínovi nesprávali rovnako ako k nemu.“ (3SG 155.156)
„Jozef bol spokojný. Preskúšal svojich bratov a uvidel v nich ovocie skutočného pokánia za ich hriechy.“ (3SG 165)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Uvažujte spoločne nad otázkou na konci štvrtkovej lekcie. Myslíte si, že by bol Jozef voči svojim bratom taký milostivý, aj keby sa mu v Egypte tak nedarilo? Samozrejme, nemôžeme to vedieť s istotou. Sú v texte nejaké náznaky, ktoré ukazujú na Jozefovu povahu?
2. Ako môžeme v Jozefovi vidieť akéhosi predchodcu Krista a toho, čím si Kristus prešiel?
3. Jozef vyskúšal svojich bratov. Akými podobnými spôsobmi nás skúša Boh?
4. Aj po mnohých rokoch si bratia boli vedomí svojej viny v tom, čo urobili Jozefovi. Čo nás to učí o veľkosti a naliehavosti viny, ktorú môžeme prežívať? Boh nám odpúšťa a my jeho odpustenie prijímame. Prečo je pre človeka často najťažšie odpustiť sebe samému?

IZRAEL V EGYPTĚ

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Genesis 46–50

ÚVODNÝ TEXT

Izraeliti sa usídlili v Egypte, v kraji Gošen, zaujali ho, rozmnožili sa a veľmi sa rozrástli. (Gn 47,27)

Kniha Genesis opisuje posledné roky Jáкова a Jozefa spoločne. Vidíme Jáкова (Izraela), ako odchádza z Kanaánu (Genesis 46), aby sa usídlil v Egypte (Genesis 47) a tam zomrel (Gn 49,29–50,21). Aj v egyptskom prostredí sa však vynára perspektíva zaslúbenej krajiny (Gn 50,22–26).

Hneď ako Jákob dorazil do Egypta, požehnáva faraóna (Gn 47,7–10), čím plní (samozrejme len čiastočne) Hospodinovo zaslúbenie dané Abrahámovi, že bude požehnaním pre národy (Gn 12,3). Neskôr, tesne pred smrťou, Jákob požehnáva Jozefových synov (Genesis 48). Jákob žehná aj svojim vlastným synom (Gn 49,1–28) a robí pôsobivé predpovede týkajúce sa každého z nich v kontexte budúcich dvanástich kmeňov Izraela (Gn 49,1–27).

Skutočnosť, že Izrael „prebýva“ v exile, v Egypte ako cudzinec, je však v napätí s nádejou na zaslúbenú krajinu. A hoci sa samotná kniha Genesis končí správou o synoch Izraela v Egypte, niektoré posledné Jozefove slová poukazujú na iné miesto: „Ja zomieram, ale Boh sa vás určite ujme a vyvedie vás odtiaľto do krajiny, o ktorej prisahal Abrahámovi, Izákovi a Jákobovi.“ (Gn 50,24)

OSNOVA LEKCIE

Pri štúdiu poslednej lekcie sa dostávame nielen na záver knihy Genesis, ale sledujeme aj záverečnú časť osudu Jozefa a jeho rodiny, s ktorou sa po rokoch stretáva. Tá sa na ďalšie roky presúva do Egypta, ale naďalej žije s nádejou na domov, ktorý im Boh zaslúbil.

- Gn 46,1–5: Jákob putuje za Jozefom (nedeľa)
- Gn 47,1–7: Jákob v Egypte (pondelok)
- Gn 48,13–16: Jákob požehnáva Jozefových synov (utorok)
- Gn 49,8–12: Jákob požehnáva vlastných synov (streda)
- Gn 50,22–26: Nádej na návrat domov (štvrtok)

JÁKOB PUTUJE ZA JOZEFOM

¹Izrael sa vydal na cestu so všetkým, čo mal. Po príchode do Beér-Šeby pri-niesol obety Bohu svojho otca Izáka. ²Boh oslovil Izraela v nočnom videní: „Jáko! Jáko!“ On odpovedal: „Tu som!“ ³Povedal mu: „Ja som Boh, Boh tvojho otca. Neboj sa odísť do Egypta, lebo tam z teba urobím veľký národ. ⁴Ja sám pôjdem s tebou do Egypta a ja ťa odtiaľ privediem aj späť. Jozef ti vlastnou rukou zatlačí oči.“ ⁵Jáko sa teda pohl z Beér-Šeby. Izraelovi syno- via naložili svojho otca Jáko, svoje deti a ženy na vozy, ktoré poslal faraón, aby ho odviezli. (Gn 46,1–5)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text Genezis 46. Aký význam má Jákov odchod z Kanaánu?

Keď Jáko opúšťa miesto svojho prebývania v Kanaáne, je plný nádeje. Uiste- nie, že už nebude hladný, a dobrá správa, že Jozef je nažive, mu zrejme dodalo impulz, ktorý potreboval na odchod zo zaslúbenej zeme.

V Jákovom odchode môžeme vnímať ozvenu Abrahámovskej skúsenosti, hoci ten smeroval do zaslúbenej krajiny. Jáko počuje od Boha rovnaké zaslú- benie, aké dostal aj Abrahám: zaslúbenie, že Boh z neho urobí „veľký národ“ (Gn 46,3; porovnaj s Gn 12,2). Božie volanie pripomína zmluvu s Abrahámom aj v tom, že pri oboch príležitostiach Boh používa rovnaké upokojujúce slová „neboj sa“ (Gn 46,3; porovnaj s Gn 15,1), ktoré sú prísľubom slávnej budú- nosti.

Podrobný výpočet mien Izraelových detí, ktoré odišli do Egypta, vrátane jeho dcér (Gn 46,7), pripomína Boží prísľub plodnosti daný Abrahámovi v čase, keď bol ešte bezdetný. Číslo „sedemdesiat“ (vrátane Jáko, Jozefa a jeho dvoch synov) vyjadruje myšlienku úplnosti. Do Egypta ide „celý Izrael“. Je tiež dôle- žité, že číslo sedemdesiat zodpovedá počtu národov (Genezis 10), čo nazna- čuje, že Jákovova cesta má vplyv na všetky národy.

Táto pravda bude evidentnejšia až o mnoho rokov neskôr. Prostredníctvom kríža sa naplno odhalí plán spasenia, ktoré je ponúknuté celému ľudstvu, nielen deťom Abraháma.

Áno, príbehy rodiny Abrahámových potomkov sú zaujímavé a môžeme si z nich vziať mnohé duchovné poučenia. Ale hlavný dôvod, prečo sú v Božom slove, súvisí s tým, že osudy patriarchov sú súčasťou dejín spásy. A hlavným cieľom Božieho plánu je priniesť vykúpenie čo najväčšiemu počtu ľudí na tejto padlej planéte.

APLIKÁCIA

■ „¹²Niet teda rozdielu medzi Židom a Grékom, lebo ten istý je Pánom všetkých, bohatý pre všetkých, ktorí ho vzývajú. ¹³Veď každý, kto by vzýval Pánovo meno, bude spasený.“ (Rim 10,12.13) Akým spôsobom v týchto veršoch Pavol predstavuje univerzálnosť evanjelia? Čo na základe týchto slov máme ako cirkev robiť, aby sme pomohli šíriť evanjelium?

JÁKOB V EGYPTĚ

¹Jozef odišiel a oznámil faraónovi: „Môj otec a moji bratia prišli z Kanaánu so svojimi stádami, s dobytkom a s celým majetkom. Sú v kraji Gošen.“ ²Potom spomedzi svojich bratov vybral piatich a predstavil ich faraónovi. ³Faraón sa spýtal jeho bratov: „Čím sa zamestnávate?“ Oni mu odpovedali: „Tvoji sluhovia sú pastieri stád, ako boli aj naši otcovia.“ ⁴Povedali mu ešte: „Prišli sme bývať do tejto krajiny ako cudzinci, lebo pre stáda tvojich sluhov niet paše. Na Kanaán dolieha veľký hlad. Dovoľ teda, aby tvoji sluhovia mohli bývať v kraji Gošen.“ ⁵Faraón povedal Jozefovi: „Tvoj otec a tvoji bratia prišli k tebe.“ ⁶Celý Egypt je vám otvorený. Usídlí svojho otca a svojich bratov v najlepšom kraji. Nech teda obývajú kraj Gošen. Ak uznáš, že sú medzi nimi schopní muži, ustanov ich za správcov nad mojimi stádami.“ ⁷Jozef uviedol svojho otca Jákoba, predstavil ho faraónovi a Jákob požehnal faraóna. (Gn 47,1–7)

Je zaujímavé, že aj napriek všetkému, čo sa Jákob dozvedel o Jozefovi v Egypte, Hospodin sa mu prihovárал v „nočných videniach“ (Gn 46,2) a povzbudzoval ho, aby sa nebál vydať na cestu. Jákob napokon opúšťa krajinu zaslúbenia a odchádza do Egypta, ktorý sa neskôr stane miestom, na ktoré sa už Izraeliti nikdy nebudú chcieť vrátiť (Dt 17,16).

Prečítaj si text Genezis 47. Aké duchovné pravdy a zásady môžeme objaviť v tomto príbehu?

„Jozef potom šiel faraónovi predstaviť svojich piatich bratov a prevziať výmer pôdy pre ich budúci domov. Faraón ich z vďačnosti voči svojmu prvému ministrovi hodlal ustanoviť za štátnych úradníkov, ale Jozef, verný Bohu, chcel svojich bratov ušetriť pokušenia na pohanskom dvore. Preto im poradil, aby vládcovi na jeho otázku otvorene povedali, čím sa zamestnávajú. Jákobovi synovia poslúchli radu a povedali kráľovi, že do krajiny prišli len na určitý čas, nie natrvalo, a vyhradili si právo vrátiť sa, keď budú chcieť. Kráľ splnil, čo sľúbil, a v Gošene im dal *najlepšiu časť egypťskej krajiny*.“ (PP 233; PP /sk/168)

Múdre tiež bolo, že faraón nepresviedča týchto prisťahovalcov, aby sa stali žobrákmi, žijúcimi z milosrdných darov svojho hostiteľa. Pýta sa na ich „zamestnanie“ (Gn 47,3), aby sa vo svojom novom prostredí lepšie prispôbilo. Tiež rád využíva ich skúsenosti, a dokonca Jozefovi prikazuje: „Ustanov ich za správcov nad mojimi stádami.“ (Gn 47,6)

Potom, hoci je cudzinec Jákob v pozícii podriadeného, prišielca a cudzinca, predstúpil pred pána krajiny a „Jákob požehnal faraóna.“ (Gn 47,7) On, pokorný cudzinec, požehnáva faraóna, vládcu mocného Egypta... Prečo vlastne?

Slovesná väzba použitá v siedmom verši, ktorá sa prekladá ako „postavil ho [faraónovi]“ alebo „postavil ho pred [faraóna]“ (Gn 47,7), sa bežne používa v kňazskom kontexte (pozri Lv 14,11). Keď vezmeme do úvahy, že v starovekom Egypte mal faraón postavenie najvyššieho kňaza, znamená to, že v duchovnom zmysle je Jákob vyšší ako najvyšší kňaz Egypta, dokonca má vyššie postavenie ako samotný faraón.

- **Bez ohľadu na to, kde sa v živote nachádzame, mali by sme sa k druhým správať ako „vyvolený rod, kráľovské kňazstvo, svätý národ, ľud, určený byť Božím vlastníctvom“ (1Pt 2,9; Roh). Čím by sa malo vyznačovať naše konanie? K čomu nás zaväzuje naša viera?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

JÁKOB POŽEHNÁVA JOZEFOVÝCH SYNOV

¹³Jozef vzal oboch, pravou rukou Efrajima a postavil ho po ľavom boku Izraela; ľavou rukou vzal Menaššeho a postavil ho po pravom boku Izraela. ¹⁴Izrael však vystrel svoju pravú ruku a položil Efrajimovi na hlavu, hoci bol mladší, a ľavú ruku na hlavu Menaššeho. Svoje ruky skrížil, hoci Menašše bol prvorođený. ¹⁵Jozefa požehnal takto: „Boh, pred ktorým chodievali moji otcovia Abrahám a Izák, Boh, ktorý mi bol pastierom od mladosti až dodnes, ¹⁶a anjel, ktorý ma vykúpil zo všetkého zla, nech požehná týchto chlapcov. Nech nosia moje meno a meno mojich otcov Abraháma a Izáka. Nech sa veľmi rozmnožia uprostred krajiny.“ (Gn 48,13–16)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Keď sa približuje Jákobova smrť, patriarcha si pripomína svoj predchádzajúci príchod do Bételu (Gn 35,1–15). Hospodin vtedy obnovil svoje zaslúbenie o „večnom vlastníctve“ krajiny (Gn 48,4). Tento sľub vychádza zo zmluvy uzavretej s Abrahámom (Gn 17,8). Očakávanie zaslúbenej krajiny ho naplňa pokojom a povzbudzuje jeho nádej tvárou v tvár prichádzajúcej smrti. Jákob sa obracia na dvoch Jozefových synov, ktorí sa narodili v Egypte, a požehnáva ich. Robí tak v kontexte budúceho zaslúbenia súvisiaceho s jeho vlastným potomstvom.

Prečítaj si text Genesis 48. Prečo Jákob požehnal Jozefových synov, ale nie svojich ďalších vnukov?

Jozefovi synovia Menašše a Efrajim sú jediní vnuci, ktorých Jákob požehnal. Akoby ich tým povýšil z vnukov na synov (Gn 48,5). Hoci Jákobovo požehnanie predpovedá nadradenosť druhého (Efrajima) nad prvým (Menašše), požehnanie sa týka v podstate Jozefa (Gn 48,15).

Zaznieva tu osobné svedectvo o Božej vernosti v minulosti a zároveň Božie zaslúbenie týkajúce sa budúcnosti. Jákob sa odvoláva na Boha Abraháma a Izáka (Gn 48,15). Je to Boh, ktorý sa stará o svoj ľud. Ako hovorí Jákob, je to Boh, ktorý ho „vykúpil zo všetkého zla“ (Gn 48,16). Jákob má tiež na pamäti „Boha Bételu“ (Gn 31,13), s ktorým zápasil (Gn 32,29) a ktorý zmenil jeho meno z Jáкова na „Izraela“ (Gn 32,26–29).

Tým, že Jákob pripomína skúsenosti, pri ktorých Boh obrátil zlo na dobro, vyjadruje nádej, že Boh sa postará o Jákobových vnukov, tak ako sa postaral o neho a o Jozefa. Myslí však aj na potomkov, ktorí sa raz vrátia do Kanaánu. Táto nádej je jasná z Jákobovho odkazu na Síchem (Gn 48,22). Síchem nie je len kus pozemku, ktorý nadobudol (Gn 33,19), ale tiež miestom, kde neskôr pochovajú Jozefove kosti (Joz 24,32) a kde sa krajina rozdelí medzi izraelské kmene (Joz 24,1). Uprostred všetkého, čo sa stalo, Jákob mal neustále na pamäti zaslúbenia Boha, ktorý Abrámovi povedal: „V tebe budú požehnané všetky pokolenia zeme.“ (Gn 12,3)

APLIKÁCIA

■ **Prečítaj si text Sk 3,25.26. Ako sa podľa Petra naplnilo zaslúbenie z Gn 12,3? Ako si ty sám účastníkom tohto požehnanja?**

JÁKOB POŽEHŇAVA SVOJICH SYNOV

⁸Júda, teba budú chváliť tvoji bratia, tvoja ruka bude na šiji tvojich nepriateľov. Budú sa ti klaňať synovia tvojho otca. ⁹Júda je levíča. Od koristi si sa zdvihol, syn môj, leží a odpočíva ako lev a levica; kto ho donúti, aby vstal? ¹⁰Nevzdiali sa žezlo od Júdu ani vladárska berla od jeho nôh, kým z neho nevzide vládca, ktorého budú poslúchať národy. ¹¹Svoje oslíča si priviaže na vinič, oslie mláďa k viničnému kmeňu, vo víne si operie rúcho a v hroznovej krvi svoj plášť. ¹²Jeho oči budú tmavšie než víno, zuby belšie než mlieko. (Gn 49,8–12)

Prečítaj si celý text Gn 49,1–28. Aký je duchovný význam požehnania, ktoré Jákob udelil svojim synom?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Okrem proroctiev týkajúcich sa bezprostrednej budúcnosti kmeňov Izraela Jákob vidí Mesiáša a konečnú nádej na záchranu. Táto nádej je naznačená už v prvom verši, keď svojich synov pripravuje na to, že bude hovoriť o „ďalekej budúcnosti“ („v neskorších dňoch“; Gn 49,1). Ide o technický výraz, ktorý sa v Písme viaže na príchod mesiášskeho kráľa (Iz 2:2, Dan 10,14).

Text sa potom v hlavných obrysoch venuje budúcnosti každého z jeho potomkov. Nejde o predurčenie osudu ani o vyjadrenie, že Boh chce, aby sa spomenuté skutočnosti diali v živote Izraelitov. Jákobove slová skôr naznačujú, ako ich vlastnosti a vlastnosti ich detí ovplyvnia budúce udalosti. Božia vedomosť o tom, že niekto zabije nevinného človeka, je niečo úplne iné, ako keby Boh chcel, aby to vrah urobil.

Znova sa sústreď na text Gn 49,8–12. Aké proroctvá sú tu uvedené a prečo sú dôležité?

Hoci ľudia majú slobodnú vôľu, Boh pozná ich rozhodnutia a vie, čo sa udeje v budúcnosti. Vo svojej múdrosti zariadil, aby Mesiáš prišiel prostredníctvom Júdu. Júda (Gn 49,8–12), ktorý je tu charakterizovaný ako lev (Gn 49,9), odkazuje na slávu a kráľovstvo. Z Júdu vyjde kráľ Dávid, ale aj Knieža pokoja (Iz 9,5–7), jeho „budú poslúchať národy“ (Gn 49,10).

Židia oddávna chápali tieto slová ako mesiášske proroctvo ukazujúce na príchod Mesiáša. Aj kresťania už od začiatku vzťahovali tento text na Ježiša. „Nevzdiali sa žezlo od Júdu ani vladárska berla od jeho nôh, kým z neho nevzide vládca, ktorého budú poslúchať národy.“ (Gn 49,10) Uvedený text je predchodcom novozmluvného prísľubu, že v Ježišom mene sa zohne „každé koleno“ (Fil 2,10).

„Lev, kráľ lesa, je výstižným symbolom tohto kmeňa, z ktorého vyšiel Dávid a jeho potomok Šilo, pravý lev z Júdovho kmeňa, pred ktorým sa sklonia všetky mocnosti a ktorý budú velebiť všetky národy.“ (PP 236; PP /sk/ 171)

■ Prečo máme Ježišovi vzdávať úctu už teraz, skôr než to budú robiť „všetky národy“?

APLIKÁCIA

NÁDEJ NA NÁVRAT DOMOV

²²Jozef býval v Egypte aj s domom svojho otca a žil stodesať rokov. ²³Efrajmových synov videl do tretieho pokolenia. Aj synovia Machíra, syna Menašeho, boli po narodení položení na Jozefove kolená. ²⁴Potom Jozef povedal bratom: „Ja zomieram, ale Boh sa vás určite ujme a vyvedie vás odtiaľto do krajiny, o ktorej prisahal Abrahámovi, Izákovi a Jákobovi.“ ²⁵Jozef zaprisahal Izraelových synov slovami: „Boh sa vás určite ujme; potom odnesť odtiaľto moje kosti!“ ²⁶Jozef zomrel, keď mal stodesať rokov. Zabalzamovali ho a uložili v Egypte do rakvy. (Gn 50,22–26)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Prečítaj si text Genesis 49,29 až 50,21. Aké veľké témy nádeje nachádzame v závere knihy Genesis?

Záver knihy Genesis pozostáva z troch udalostí, ktoré sú naplnené nádejou. Prvou nádejou je, že Izrael sa vráti do zaslúbenej krajiny. Mojžiš, autor knihy Genesis, opisuje smrť a pohreb Jákoba a Jozefa ako udalosti, ktoré poukazujú na zaslúbenú krajinu. Bezprostredne po tom, ako Jákob požehnal svojich synov a vyslovil proroctvo o „dvanástich kmeňoch Izraela“ (Gn 49,28), uvažuje o svojej smrti. Zaviaže svojich synov, aby ho pochovali v Kanaáne, v jaskyni neďaleko Machpela, kde bola pochovaná aj Sára (Gn 49,29–31). Príbeh opisuje pohrebný sprievod smerujúci do Kanaánu, ktorý je akýmsi predobrazom udalostí vyjdenia Izraelitov z Egypta.

Druhou nádejou je že Boh opäť obráti zlo na dobro. Po Jákobovej smrti sa bratia boja o svoju budúcnosť. Majú strach, že Jozef sa im bude chcieť pomstiť. Prichádzajú k Jozefovi, padajú pred ním a sú pripravení stať sa jeho otrokmi (Gn 50,18). Opäť sa opakuje scenár, ktorý pripomína Jozefove prorocké sny. Jozef svojich bratov upokojuje a hovorí im: „Nebojte sa!“ (Gn 50,19). Toto povzbudenie zaznieva už od čias Abraháma (Gn 15,1). Jozef ďalej bratom hovorí: „Vy ste proti mne osnovali zlo, Boh to však obrátil na dobro.“ (Gn 50,20) Boh zmenil priebeh udalostí smerom k záchrane (Gn 50,19–21; porovnaj s Gn 45,5.7–9). To znamená, že aj napriek mnohým ľudským zlyhaniam napokon víťazí Božia prozretelosť.

Tretou nádejou je, že Boh ušetrí padlé ľudstvo. V správe o Jozefovej smrti v poslednom verši Genesis ide o viac než len o informáciu, že Jozef zomrel. Jozef totiž nikoho neposiela, aby ho pochoval mimo Egypta. Namiesto toho hovorí o budúcnosti: „Boh sa vás určite ujme; potom odnesť odtiaľto moje kosti!“ (Gn 50,25) A naozaj sa tak stalo a Izraeliti vykonali jeho vôľu (pozri Ex 13,19). Nádej na zaslúbenú krajinu, Kanaán, je symbolom, predobrazom nádeje na konečnú spásu, na obnovu, na nový Jeruzalem, nové nebo a novú zem. Je to konečná nádej nás všetkých. Je to nádej, ktorá je istou vďaka Kniežatu Pokoja.

APLIKÁCIA ■ Prečítaj si text Zj 21,1–4. Ako tieto verše predstavujú našu najväčšiu nádej? Akú nádej by sme mali bez tohto zaslúbenia?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Pre ďalšie štúdium si v knihe *Patriarchovia a proroci* prečítajte druhú časť kapitoly „Jozef a jeho bratia. (PP 233–240; PP /sk/ 168–175).

„Jozefov život je predobrazom Kristovho života. Bola to závišť, čo Jozefových bratov dohnala k tomu, aby ho predali do otroctva. Nazdávali sa, že tým pokoria jeho výnimočnosť. Keď bol Jozef odvedený do Egypta, tešili sa, že ich už nebudú znepokojovať jeho sny a že znemožnili ich naplnenie. Boh však prekazil ich zábery, takže sa stalo práve to, čomu chceli zabrániť. Aj židovskí kňazi a starší žiarlili na Krista a obávali sa, že odvráti pozornosť ľudí od nich na seba. Vydali ho na smrť, aby sa nestal kráľom, ale práve tým sa ním stal.

Jozef sa práve v egyptskom otroctve stal záchrancom rodiny svojho otca; to však nijako nezmenšuje vinu jeho bratov. Podobne sa aj Kristus stal ukrižovaním vykupiteľom ľudstva, Spasiteľom padlého ľudského rodu a vládcom celého sveta; no zločin jeho vrahov je rovnako odporný, aj keby božská ruka Prozreteľnosti nebola riadila udalosti v záujme väčšej Božej slávy a pre dobro človeka.

Tak ako Jozefa predali pohanom jeho vlastní bratia, aj Krista predal jeho úhlavný nepriateľ, jeden z jeho učeníkov. Ako Jozefa krivo obvinili a vrhli do väzenia pre jeho cnostný život, tak nenávideli a zavrhlí aj Krista, pretože svojim spravodlivým a sebazapieravým životom karhal ich hriech; a hoci sa nedopustil ničoho zlého, bol odsúdený na základe výrokov falošných svedkov. Jozefova trpezlivosť a krotkosť v bezprávi a útlaku, ochota odpúšťať a ušľachtilá veľkorysosť k jeho krutým bratom sú predobrazom Spasiteľovej neochvejnej trpezlivosti voči zlu a utrhaniu bezbožníkov. Takisto sú predobrazom jeho odpúšťania nielen jeho vrahom, ale všetkým, čo mu prichádzajú vyznať svoje hriechy a prosiť ho o odpustenie.“ (PP 239.240; PP /sk/ 174)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Po Jákobovej smrti sa bratia obávali, že teraz sa im Jozef pomstí. Čo sa z tohto príbehu dozvedáme o vine, ktorú v sebe neustále niesli? Čo nás učí Jozefova reakcia o odpustení vinníkom?
2. Aké ďalšie paralely možno nájsť medzi životom Jozefa a Ježiša?
3. Uvažujte o tom, že hoci Boh dôverne pozná budúcnosť, stále máme slobodu robiť vlastné rozhodnutia. Ako sa dajú zladiť tieto dva pohľady?

POUŽITÉ SKRATKY

BIBLICKÉ PREKLADY

Štandardne je v lekciah použitý Slovenský ekumenický preklad (Vydala Slovenská biblická spoločnosť, 2008).

Keď je použitý iný preklad, je pri odkaze na verš uvedená jedna z nasledujúcich skratiek:

SEvP	Biblia – Písmo Sväté Starej a Novej zmluvy (Vydala Slovenská evanjelická cirkev a. v., 1979)
Roh	Svätá Biblia (z pôvodných jazykov preložil Prof. Jozef Roháček, 1951)
RKC	Sväté Písmo Starého a Nového zákona (Vydal Spolok sv. Vojtecha, 1995)

SKRATKY BIBLICKÝCH KNÍH

Názov knihy	Ekumenický preklad	Preklad prof. Roháčka
Starý zákon - skratky kníh		
Genesis - Prvá Mojžišova kniha	Gn	1Moj
Exodus - Druhá Mojžišova kniha	Ex	2Moj
Levitikus - Tretia Mojžišova kniha	Lv	3Moj
Numeri - Štvrtá Mojžišova kniha	Nm	4Moj
Deuteronómium - Piata Mojžišova kniha	Dt	5Moj
Jozua	Joz	Joz
Kniha sudcov	Sdc	Sud
Rút	Rút	Rút
Prvá Samuelova kniha	1Sam	1Sam
Druhá Samuelova kniha	2Sam	2Sam
Prvá kniha kráľov	1Krl'	1Kráľ
Druhá kniha kráľov	2Krl'	2Kráľ
Prvá kniha kroník (Paralipomenon)	1Krn	1Par
Druhá kniha kroník (Paralipomenon)	2Krn	2Par
Ezdráš (Kniha Ezdrášova)	Ezd	Ezd
Nehemiáš (Kniha Nehemiášova)	Neh	Neh
Ester (Kniha Ester)	Est	Est
Jób (Kniha Jób)	Jób	Jób
Žalmy (Kniha Žalmov)	Ž	Ž
Príslovia (Kniha príslovií)	Prís	Prísl
Kohelet - Kazateľ (Kniha Kazateľ)	Koh	Kaz
Veľpieseň (Pieseň Šalamúnova)	Vljp	P.Š.
Izaiáš (Kniha proroka Izaiáša)	Iz	Iz
Jeremiáš (Kniha proroka Jeremiáša)	Jer	Jer
Náreky (Plač Jeremiášov)	Nár	P.J.
Ezechiel (Kniha proroka Ezechiela)	Ez	Ez
Daniel (Kniha proroka Daniela)	Dan	Dan
Ozeáš (Kniha proroka Hozeáša)	Oz	Hoz
Joel (Kniha proroka Joela)	Joel	Joel
Amos (Kniha proroka Amosa)	Am	Am
Abdiáš (Kniha proroka Obadiáša)	Abd	Ob
Jonáš (Kniha proroka Jonáša)	Jon	Jon
Micheáš (Kniha proroka Micheáša)	Mich	Mich
Nahum (Kniha proroka Náhuma)	Nah	Náh

Habakuk (Kniha proroka Habakuka)	Hab	Hab
Sofoniáš (Kniha proroka Sofoniáša)	Sof	Sof
Aggeus (Kniha proroka Haggeusa)	Ag	Hag
Zachariáš (Kniha proroka Zachariáša)	Zach	Zach
Malachiáš (Kniha proroka Malachiáša)	Mal	Mal

Nový zákon - skratky kníh

Evanjelium podľa Matúša	Mt	Mat
Evanjelium podľa Marka	Mk	Mar
Evanjelium podľa Lukáša	Lk	Luk
Evanjelium podľa Jána	Jn	Ján
Skutky apoštolov	Sk	Sk
List Rimanom	Rim	Rim
Prvý list Korinťanom	1Kor	1Kor
Druhý list Korinťanom	2Kor	2Kor
List Galaťanom	Ga	Gal
List Efezanom	Ef	Ef
List Filipanom	Flp	Fil
List Kolosanom	Kol	Kol
Prvý list Tesaloničanom	1Tes	1Tes
Druhý list Tesaloničanom	2Tes	2Tes
Prvý list Timotejovi	1Tim	1Tim
Druhý list Timotejovi	2Tim	2Tim
List Títovi	Tít	Tít
List Filemonovi	Flm	Filem
List Hebrejom (List Židom)	Heb	Žid
Jakubov list	Jk	Jak
Prvý Petrov list	1Pt	1Pet
Druhý Petrov list	2Pt	2Pet
Prvý Jánov list	1Jn	1Ján
Druhý Jánov list	2Jn	2Ján
Tretí Jánov list	3Jn	3Ján
Júdov list	Júd	Júda
Zjavenie apoštola Jána	Zj	Zj

DIELA ELLEN WHITEOVEJ

Pri slovenských prekladoch diel Ellen Whiteovej je uvádzané stránkovanie prvého vydania z Vydavateľstva Advent-Orion.

Skratka	Anglický názov
AG	God's Amazing Grace
AH	The Adventist Home
CG	Child Guidance
COL	Christ's Object Lessons
CT	Counsels to Parents, Teachers and Students
DA	The Desire of Ages
ED	Education
FW	Faith and Works
HC	Our High Calling
MH	The Ministry of Healing

ML	My Life Today
PP	Patriarchs and Prophets
RC	Reflecting Christ
SD	Sons and Daughters of God
T	Testimonies for the Church
TE	Temperance
BC	The SDA Bible Commentary

Skratka

Slovenský názov

PP	Patriarchovia a proroci, Na úsvite dejín
PK	Proroci a králi, Zo slávy do tieňa
TV	Túžba vekov, Cesta lásky
SA	Skutky apoštolov, Poslovnia nádeje
VS	Veľký spor vekov, Z tieňa do slávy
KP	Kristove podobenstvá
CK	Cesta ku Kristovi
Vých	Výchova
CZ	Cesta ku zdraviu a životnej harmónii

Navštívte nás na webovej stránke: <http://www.absg.adventist.org>

Za materiály na štúdium sobotnej školy je zodpovedné Oddelenie sobotnej školy pri Generálnej konferencii (GK) Cirkvi adventistov siedmeho dňa a Oddelenie sobotnej školy pri Česko-Slovenskej únii. Text materiálov bol pri preklade upravený podľa pravidiel dohodnutých s Oddelením sobotnej školy pri GK.

ZÁPADY SLNKA

Poznámka k údajom o západe slnka:

Údaje o západe slnka sú prevzaté z hviezdárskej ročenky a zodpovedajú polohe 19° východne od nultého poludníka a 49. rovnobežke, čo je poloha mesta Martin. (Pre mesto Košice – 8 minút, pre Bratislavu + 11 minút.)

INTERNETOVÉ STRÁNKY SOBOTNEJ ŠKOLY

<http://sobotnaskola.casd.sk>

Základné informácie o sobotnej škole – Aktuálne lekcie vo formáte pdf – Učiteľské lekcie a doplnkové materiály – Predstavenie misijných projektov – Podnety na modlitby

Tému Štúdia Biblie dopĺňa televízna relácia Biblia pre dnešok na www.HopeTV.cz vždy od pondelka v archíve a v piatok od 19.30 h vo vysielaní.

PLÁN TEMATICKÝCH SOBÔT, TÝŽDŇOV A ZBIEROK V ROKU 2022

	Téma soboty	Zbierka	VS
Apríl			
02.4.	Deň modlitby a pôstu		
09.4.	Zbierka na projekty Hope Chanel	Zbierka pre EUD	15
16.4.	Rozdávanie misijných kníh (17.–23. 4.)		
23.4.	Deň služby ľuďom so zvláštnymi potrebami (nepočujúci, nevidiaci, ...)		
30.4.			
Máj			
07.5.	Deň jednoty v misii		
14.5.	Modlitba za Adu Slovensko	Zbierka pre Adu SR	19
21.5.	Deň zdravia v rámci Intereurópskej divízie		
28.5.	Deň modlitby za ohrozené deti		
Jún			
04.6.	Deň biblických korešpondenčných kurzov a sobotnej školy		
11.6.	Deň služby žien		
18.6.	Deň utečencov		
25.6.	Zbierka 13. soboty pre Juhoafricko-Indickooceánsku divíziu	Zbierka 13. soboty	13

Informácie pre pokladníkov zboru - misijné zbierky sú odoslané na účet príslušného združenia a zbierky s osobitným určením majú uvedenú prvú časť variabilného symbolu v stĺpci VS, druhá časť variabilného symbolu je číslo zboru.

Adresy zborov Slovenského združenia CASD

ZBOR	PSČ	ADRESA	ZAČIATOK BOHOSLUŽBY	
1. Bánovce n/Bebravou	957 01	SNP 637/10	9:30	13:00
2. Banská Bystrica 1	974 01	Rudlovska cesta 37	9:00	-
3. Banská Bystrica 2	974 01	Kollárova 18	9:00	-
4. Banská Štiavnica	969 00	ZUŠ, nám. Sv. Trojice	9:00	-
5. Blatné Remety	072 44	č.130	9:00	12:30
6. Bratislava 1	821 04	Cablkova 3	9:30	14:00
7. Bratislava 2	811 08	Ferienčíkova 5	9:30	-
8. Bratislava Dúbravka	841 01	Zborový dom ECAV, M.S. Trnavského 2/A	9:30	-
9. Bratislava Petržalka	851 05	Wolkrova 4	10:00	-
10. Brezno	977 01	Štúrova 19	10:00	-
11. Čadca	022 01	Kukučínova 1069/25	9:30	13:00
12. Čakanovce	044 45	č. 63, pošta Bidovce	9:00	13:30
13. Červenica	082 07	č. 74, pošta Tuhrina	9:00	-
14. Filákov	986 01	Ružová 47	9:00	13:00
15. Gerlachov	059 42	Lúčna 188	9:00	14:30
16. Kežmarok	060 01	Hradná 24	9:30	13:00
17. Košice 1	040 11	Toryská 1/G	9:00	15:00
18. Košice 2	040 01	Hlavná 68	9:00	-
19. Krupina	963 01	SNP 2	9:00	-
20. Levice	934 01	J. Bottu 2	9:30	13:30
21. Liptovský Hrádok	033 01	Hurbanova 221	9:00	-
22. Liptovský Mikuláš	031 01	1. mája 89	9:30	13:00
23. Lučenec	984 01	Námestie Artézskych prameňov 49	9:30	14:00
24. Markuška	049 34	Markuška 9	9:00	13:30
25. Martin	036 01	Viliama Paulinyho Tótha 2	9:30	-
26. Michalovce	071 01	Hviezdoslavova 20	9:00	13:00
27. Myjava	907 01	Brestovec 97	10:00	-

28. Nitra	949 01	F. Mojtu 10	10:30	13:30
29. Nové Zámky	940 63	Dostojevského 26	9:30	13:00
30. Piešťany	921 01	Zavretý kút 113	9:30	14:00
31. Poprad	058 01	Ul. Fraňa Kráľa 21	9:15	13:30
32. Poproč	044 02	Nová 7	9:00	-
33. Považská Bystrica	017 01	Centrum 28/33	9:30	-
34. Prešov	080 01	Štefánikova 12	9:30	-
35. Prievidza	971 01	Garbiarska 32	9:30	-
36. Púchov	020 01	ul. 1 mája 878/24	9:30	-
37. Rakúsy – Osada	059 76	Modlitebňa CASD	9:00	14:00
38. Rankovce	044 46	Rankovce 107/A	9:30	13:00
39. Revúca	050 01	Muránska cesta 34	9:00	13:00
40. Rimavská Sobota	980 42	v Rimavskej Seči u Žilkovcov, tel.: 0907 705 106	10:00	-
41. Rožňava	048 01	Jasná ul. 13	9:00	13:00
42. Sereď	926 01	Školská 1	9:00	13:30
43. Spišská N. Ves	052 01	Školská 22	9:30	13:00
44. Topoľčany	955 01	Železničiarska 22	9:30	13:00
45. Trenčín	911 01	Horný Šianec 17	9:00	13:30
46. Trnava	917 00	Kapitulská 23	9:00	14:00
47. Vadovce	916 13	č. 261	9:30	14:00
48. Veľký Krtíš	990 01	Škultétyho 35 (budova BJB), tel.: 0907 826 700	10:00	-
49. Zlaté Moravce	953 01	Hollého 10	9:30	-
50. Zvolen	960 01	Sokolská 10	9:30	-
51. Žiar nad Hronom	965 01	u Dušana Šárköziho, tel.: 0904 953 710	10:00	-
52. Žilina	010 01	Škultétyho 7	9:30	13:00

Zaujalo ma:

Zaujalo ma:

Zaujalo ma:

Prosím o zaslanie prvej lekcie kurzu zadarmo
a bez záväzkov

- Globálne problémy
- Harmonická rodina
- Objavy v Biblii
- Vezmi zdravie do svojich rúk

Meno a priezvisko

Ulica a číslo domu

PSC a mesto

telefón

e-mail

Tu, prosím, nalepte
známku. Dakujeme.

STREDISKO KOREŠPONDENČNÝCH KURZOV

Kurzy pre život

Cablkova 3

821 04 Bratislava

Globálne problémy

Aké je ich riešenie?

- Kurz, ktorý sa na tieto problémy pozerá z iného uhla pohľadu

Harmonická rodina

Objavte princípy úspešného a šťastného rodinného života

- Kurz o tom, ako si vytvoriť príjemné rodinné zázemie

Objavy v Biblii

Ako rozumieť Biblii v 21. storočí?

- Kurz, ktorý vás zoznámí s obsahom celosvetového bestsellera – Biblia

Vezmi zdravie do svojich rúk

Vytvoríte si zdravý a dynamický životný štýl

- Kurz, ktorý vám pomôže upevniť svoje zdravie

www.kurzypreziivot.sk 02/4341 5502 info@kurzypreziivot.sk

Online ponuka Strediska korešpondenčných kurzov

www.kurzyprezivot.sk

tu odstrihni a daruj >

Ďalšie zaujímavé témy nájdete na online stránke

www.kurzyprezivot.sk

Bližšie info na:

info@kurzyprezivot.sk
(alebo 02 4341 5502)

STREDISKO KOREŠPONDENČNÝCH KURZOV

